

JAARVERSLAG 2023

DE
ONDERWIJS
SPECIALISTEN

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3	3 JAARREKENING	53
1 DE ONDERWIJSSPECIALISTEN	5	3.1 Grondslagen voor waardering	53
1.1 Profiel	5	3.2 Balans (na resultaatbestemming)	64
1.2 Organisatie	6	3.3 Staat van baten & lasten	60
2 VERANTWOORDING VAN HET BELEID	11	3.4 Kasstroomoverzicht	61
2.1 Onderwijs & kwaliteit	11	3.5 Toelichting balans	72
2.2 Realisatie strategische beleidsdoelstellingen		3.5.1 Immateriële en materiële vaste activa	72
Routekaart 23	25	3.5.2 Vorderingen	64
2.3 Strategisch personeelsbeleid	32	3.5.3 Effecten	65
2.4 Privacy en Informatie veiligheid	34	3.5.4 Liquide middelen	65
2.5 Financieel beleid	35	3.5.5 Eigen Vermogen	66
2.6 Treasurybeleid 2023	36	3.5.6 Voorzieningen	69
2.7 Vermogenspositie	38	3.5.7 Langlopende schulden	71
2.8 Toekomstverwachting en begroting 2024		3.5.8 Kortlopende schulden	71
De Onderwijsspecialisten	43	3.5.9 Niet in de balans opgenomen verplichtingen	74
2.9 Continuïteitparagraaf	44	3.5.10 Verbonden partijen	75
2.10 Verslag raad van toezicht	49	3.6 Model G: Verantwoording geormerkte subsidies	76
		3.7 Toelichting Staat van Baten & Lasten 2023	77
		3.7.1 Rijksbijdrage	78
		3.7.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	79
		3.7.3 Overige baten	79
		3.7.4 Personele lasten	80
		3.7.5 Bezoldiging bestuurders en toezichthouders	81
		3.7.6 Afschrijvingen	84
		3.7.7 Huisvestingslasten	84
		3.7.8 Overige lasten	85
		3.7.9 Financiële baten en lasten	86
		3.8 Resultaat	86
		3.9 Gebeurtenissen na balansdatum	86
		4 OVERIGE GEGEVENS	87
		4.1 Statutaire regeling omtrent bestemming van het resultaat	87
		4.2 Controleverklaring	87
		5 BIJLAGEN ONDERDEEL UITMAKEND VAN DE JAARREKENING	88
		5.1 Algemene instellingsgegevens	88
		5.2 De organisatiestructuur	89

VOORWOORD

We leven in een dynamische tijd met veel maatschappelijke, politieke en economische uitdagingen op wereldniveau. Dit is in 2023 niet veranderd. We hebben nog steeds te maken met de impact van Corona, de hoge inflatie, de krappe arbeidsmarkt en de onzekerheden als gevolg van oorlogen in de Oekraïne en het Israëliësch – Palestijns conflict.

Met trots zien we de enorme veerkracht van onze scholen en ons collectief om onder moeilijke omstandigheden (de nasleep van Corona, het lerarentekort, de aanhoudende instroom van leerlingen) weer bezig te zijn met ambitieuze plannen voor de toekomst. Op collectief niveau gaven we invulling aan ons Koersplan, vertaald naar programmatisch werken en op schoolniveau in jaarplannen. We zijn trots op ons sterke interne netwerk, waarin we van en met elkaar leren. Samen elke dag een beetje beter! Dat kan alleen in verbinding met leerlingen, ouders en al onze maatschappelijke partners. Zo brengen we samen een volgende generatie tot ontwikkeling.

We nemen in de landelijke politiek signalen waar dat het Rijk meer wil sturen op zowel resultaten als op inzet van bewezen effectieve lesmethoden, en dat in dat licht ook wordt gekeken naar de governance van het funderend onderwijs. Daar waar dat kan, praten we aan de landelijke tafels mee over deze voornemens en ontwikkelingen en nemen we deel aan pilots en ontwikkeltrajecten. Het lerarentekort heeft zich ook in 2023 doen gelden en vroeg van ons soms moeilijke keuzes. Het gebrek aan beschikbare medewerkers leidt (nog steeds) bij elke melding van ziekte of uitval om andere redenen op steeds meer scholen tot een acuut bezettingsprobleem. We merken dat vacatures moeilijker te vervullen zijn en lesuitval vanwege lerarentekort een realiteit is voor meerdere van onze scholen. Hoewel onze eigen inzet op de bestrijding van het lerarentekort - denk aan zijinstroom, uitbreiding van deeltijdcontracten en een andere benadering van de arbeidsmarkt - een zeer positief effect kent, is dit nog steeds onvoldoende. We constateren dat onze grote inspanningen in de arbeidsmarkt-benadering de demografische en economische oorzaken van het tekort niet wegnemen. De verwachting is dat het nodig zal zijn om een nog breder beroep te doen op de arbeidsmarkt, het bevoegdheidsstelsel te verruimen, het onderwijs anders te organiseren en te kijken naar een meer flexibele invulling van de onderwijstijd. Hierover blijven we regionaal en landelijk in gesprek.

Als college van bestuur hebben wij veel overlegd met onze scholen, onze directeuren, gmr en raad van toezicht, en ook met collega-besturen, de PO-Raad en de Sectorraad Gespecialiseerd Onderwijs, zorgaanbieders, gemeenten en de Inspectie van het Onderwijs. We zijn in al onze afwegingen steeds uitgegaan van onze sturingsfilosofie en waar het echt om gaat: Samen zorgdragen voor steeds inclusiever onderwijs. We hebben onze scholen voorzien van zo veel mogelijk duidelijkheid en antwoorden. En vooral hebben we geluisterd naar de dilemma's die in de uitvoering werden ervaren. Al onze scholen hebben het uiterste gedaan in steeds weer nieuwe omstandigheden om onze leerlingen te blijven voorzien van goed onderwijs. In dit jaarverslag besteden we in elk hoofdstuk aandacht aan de opbrengsten en resultaten die we het afgelopen jaar hebben gerealiseerd. En leggen we verantwoording af over onze missie en koers.

We willen al onze medewerkers en iedereen die bij ons onderwijs betrokken is zeer hartelijk danken voor hun inzet om elke dag weer het verschil te maken voor de leerlingen die aan onze zorg zijn toevertrouwd.

Veel leesplezier!

Astrid Berendsen en Hennie Loeffen,
college van bestuur De Onderwijsspecialisten

SAMEN GOED ONDERWIJS MAKEN: IN DIALOOG OVER ANDERS ORGANISEREN

Bij de invulling van vacatures voor leraren merken we steeds meer dat er sprake is van een lerarentekort. En de komende jaren zal dat niet makkelijker worden. Bij De Onderwijsspecialisten onderzoeken we daarom op verschillende manieren hoe we het onderwijs anders kunnen organiseren.

Op het Meza College voerden we het gesprek met afgevaardigden van de vakbonden (AOB en FvOv), de Vereniging Hogescholen en de GO-raad over manieren om het onderwijs anders te organiseren. Want hoe mooi de plannen ook zijn: op de school moet in de praktijk blijken of de onderwijskwaliteit gewaarborgd wordt, en of de manier van werken aansluit bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Zo zijn we in september 2022 gestart met een pilot rondom het supervisiemodel. Een manier om te onderzoeken of we het onderwijs op een andere manier kunnen organiseren, waarbij we onze leraren gericht inzetten en beter gebruik kunnen maken van onze bekwaame onderwijsondersteuners en andere professionals.

Lees [hier](#) het hele verhaal.

1 DE ONDERWIJSSPECIALISTEN

1.1 PROFIEL

Missie en visie

Alle scholen van De Onderwijsspecialisten werken vanuit een gezamenlijke missie. Wij zetten ons onvoorwaardelijk in voor de ontwikkeling van elke leerling. We nemen initiatief om samen met anderen ons doel te bereiken: voor elke leerling een volwaardige plek in de samenleving. Dit doen we met geïntegreerde kennis van onderwijs, gedrag en zorg.

Onze leerlingen werken toe naar een toekomst waarin ze zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, werken en leven. Wij stimuleren de groei van onze leerlingen, zowel cognitief, lichamelijk als sociaal-emotioneel. Zij leren verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf, hun eigen ontwikkeling en zorg te dragen voor hun omgeving. Wij staan naast de leerling en helpen hen om hun mogelijkheden te vergroten, gericht op vervolgonderwijs of een toekomstige werk- of dagbestedingsplek. Daarnaast is ons onderwijs gericht op burgerschap, een zinvolle vrijetijdsbesteding en wonen. We gaan hierbij uit van wat een leerling kan en bieden op fysiek en sociaal-emotioneel vlak de juiste nodige ondersteuning en begeleiding. En altijd samen met ouders. We werken met gespecialiseerde leraren en onderwijs-ondersteuners, ook in samenwerking met onze partners. We bieden onze leerlingen aangepaste leermiddelen aan.

Koersplan Samen met jou!

Het Koersplan 2022 t/m 2025 vormt onze leidraad. Het plan bepaalt onze focus: Met alle collega's zorgen we, samen met leerlingen, ouders en partners in onze omgeving, voor een uitstekend onderwijs-aanbod voor iedere leerling. Daarbij richten we ons op inclusiever onderwijs. Dat betekent allereerst dat alle leerlingen de ondersteuning en hulpmiddelen krijgen die ze nodig hebben om naar school te kunnen. Het betekent ook dat leerlingen met een beperking, onderwijs volgen samen met kinderen en jongeren in het reguliere onderwijs. En dat dit zoveel mogelijk dicht bij huis gebeurt.

Samen...

Met leerlingen en ouders

De behoefte van onze leerlingen en hun ouders is het vertrekpunt van ons onderwijs. Hierover zijn wij voortdurend met hen in gesprek, informeel en formeel. Wij stemmen ons aanbod en begeleiding van onze leerlingen af in gesprekken met ouders en beleidsmatig binnen de medezeggenschapsraad en leerlingenraad van de scholen en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad van De Onderwijsspecialisten.

Met partners en onze omgeving

Naast ouders zijn wij ook voortdurend in gesprek met onze partners in het regulier onderwijs, (jeugd)zorg, revalidatie en partners in de toeleiding naar vervolgonderwijs, arbeid en dagbesteding. Met als doel om samen met hen goed onderwijs en goede begeleiding te kunnen bieden aan alle leerlingen.

Met onze collega's

Elke dag werken we in onze scholen aan inclusiever onderwijs. De passie en deskundigheid van onze medewerkers bepalen mede het succes ervan. Daarom versterken we het delen van expertise en goede voorbeelden en het leren van en met elkaar.

Voor excellent onderwijs

Onze leerlingen verdienen het beste onderwijs. Alle thema's uit ons koersplan dragen bij aan de kwaliteit van ons onderwijs. Kwalitatief goed onderwijs is het fundament van onze organisatie en van onze scholen. We laten ons voortdurend inspireren door de laatste ontwikkelingen. Dit start bij de basisvaardigheden, maar vraagt zeker bij onze doelgroep leerlingen een veel bredere aandacht. Leerlingen moeten sociaal emotioneel en lichamelijk ook zo kunnen functioneren dat zij in staat zijn om tot leren te komen en ook de voorbereiding op hun toekomstige mogelijkheden vraagt hierbij om extra aandacht.

Duurzamer

Verduurzamen is een belangrijke ontwikkeling in onze samenleving. Daar dragen wij heel graag aan bij. We willen oplossingen die werken voor onze leerlingen, medewerkers, onze gebouwen én de aarde. Nu, maar zeker ook in de toekomst. Dit betekent dat we goed willen kijken naar onze CO2-uitstoot, naar ons afval, naar waar we onze energie vandaan halen, en naar waar we onze middelen aan besteden. En natuurlijk wat we onze leerlingen hierover willen leren.

1.2 ORGANISATIE

Contactgegevens

Naam: Stichting De Onderwijsspecialisten
Bestuursnummer: 40631
KvK-nummer: 41051951
Adres: Vossenstraat 6, 6811 JL Arnhem
T: 026 - 353 74 80
info@deonderwijsspecialisten.nl
www.deonderwijsspecialisten.nl

Voor een specificatie van de brinnummers per school wordt verwezen naar de website.

Toegankelijkheid & toelating

Om tot één van onze scholen toegelaten te kunnen worden is een Toelaatbaarheidsverklaring (TLV) van het samenwerkingsverband nodig. Plaatsing van de leerlingen op één van onze scholen is gebaseerd op de TLV waarin onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de leerlingen is beschreven.

Juridische structuur

Stichting De Onderwijsspecialisten is ontstaan uit het samengaan (fusie en overname) van scholen in de periode van 2007-2022. De Onderwijsspecialisten werkt met een college van bestuur en een raad van toezicht (RvT) volgens het duale bestuursmodel ook wel het two tiermodel genoemd. De RvT vervult verschillende rollen: de toezichtrol, de werkgeversrol en de klankbordrol. Het managementstatuut beschrijft de (gemandateerde) taken en bevoegdheden van het bestuur, directeur Onderwijs, directeur Bedrijfsvoering en de schooldirecteuren. Het Toezichtkader en -visie beschrijft de relatie tussen het college van bestuur en de raad van toezicht. Deze relatie past binnen de sturingsfilosofie van Anders Vasthouden en is conform Code Goed bestuur en Code Goed Toezicht.

College van bestuur

Het college van bestuur wordt direct ondersteund door een bestuurssecretaris. Het college van bestuur geeft direct leiding aan de directeuren van de scholen en de directeur Onderwijs en directeur Bedrijfsvoering. Het college van bestuur legt periodiek verantwoording af aan de raad van toezicht, onder andere door dit jaarverslag.

Scholen

Er vallen 30 scholen onder het college van bestuur van De Onderwijsspecialisten; veertien scholen voor speciaal onderwijs (so), vijftien scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (vso), en één school voor speciaal basisonderwijs (sbo). De meeste scholen (26) liggen in de provincie Gelderland, twee scholen in Overijssel en twee scholen in Utrecht. Alle scholen hebben een basisarrangement.

Organisatiestructuur

Onze organisatiestructuur sluit aan bij onze missie en visie en onze sturingsfilosofie. Met veel autonomie voor én gedegen ondersteuning van de scholen en schooldirecteuren. Dat bereiken we door een platte organisatie, zonder managementlaag tussen schooldirectie en college van bestuur, en met één ondersteunende dienst. Dat scheelt scholen tijd en moeite.

Het organogram is als volgt weer te geven:

Bij De Onderwijsspecialisten werken ongeveer 1.850 medewerkers op 30 scholen voor ruim 4.600 leerlingen tussen de vier en twintig jaar. De werkgelegenheid is in 2023 toegenomen vanwege groei van het aantal leerlingen.

Ondersteunende diensten

Ondersteunende diensten worden centraal georganiseerd. Verdeeld in een domein onderwijs en bedrijfsvoering omvat dit de aandachtsgebieden personeel & organisatie, kwaliteit, leren & ontwikkelen, sport & cultuur, transitie, programmamanagement, communicatie, secretariaat, financiële administratie, aanmelding, personeels- & salarisadministratie, control, facilitair, ICT en automatisering. De kosten van de ondersteunende diensten, waaronder ook het college van bestuur, zijn gemaximeerd tot een maximum van 8,8% van de exploitatiesom per school.

De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (gmr)

De gmr is de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad bestaande uit een afvaardiging van ouders en medewerkers van alle scholen. Vanuit een eigen onafhankelijke positie en verantwoordelijkheid draagt de gmr als beleidsorgaan bij aan een goede beleidsvoering voor alle scholen binnen De Onderwijsspecialisten. De gmr is op grond van de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) het orgaan dat inspraak heeft op het beleid van het schoolbestuur dat voor alle scholen geldt. De belangen van individuele scholen over school specifieke zaken worden door de eigen mr behartigd. De essentie van medezeggenschap komt neer op: Bijdragen aan een goed functionerende organisatie. Voor een aantal zaken heeft het college van bestuur instemming van de gmr nodig en in andere gevallen geeft de gmr advies. Zoals wettelijk is vastgesteld. In 2023 heeft het college van bestuur structureel overleg gevoerd met de gmr over bovenscholse zaken. Belangrijke onderwerpen van overleg waren de begroting 2023, het medezeggenschapsstatuut, protocollen op het gebied van fysiek beperkend handelen, medisch handelen en schoolzwemmen, het bestuursformatieplan 2023-2024, het jaarverslag en jaarrekening 2022 en de gesprekkencyclus. Ook is er aandacht besteed aan de vergoeding voor thuiswerken.

De gmr heeft ook in 2023 periodiek overleg gevoerd met een vertegenwoordiging uit de raad van toezicht. Er zijn bijeenkomsten voor de MR georganiseerd en er is een gezamenlijke themabijeenkomst georganiseerd voor de gmr, de raad van toezicht en het college van bestuur met als thema Bondgenootschappen in het kader van een inclusievere samenleving en inclusiever onderwijs.

Horizontale dialoog en verbonden partijen

De scholen liggen in 13 gemeenten (Oost-Gelre, Doetinchem, Montferland, Arnhem, Renkum, Overbetuwe, Ede, Veenendaal, Apeldoorn, Zutphen, Voorst, Deventer en Barneveld) en in het werkgebied van 18 samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs. In deze samenwerkingsverbanden participeert het college van bestuur in de bestuurlijke organisatie. Bijvoorbeeld als lid van het college van bestuur, als lid van de raad van toezicht of de raad van aangeslotenen. Daarnaast zijn er tal van andere samenwerkingsrelaties op lokaal en/of regionaal niveau met het regulier onderwijs, jeugdhulp/zorgaanbieders, hogescholen en het bedrijfsleven.

Een sprekend voorbeeld van de horizontale dialoog met onze partners is de aanloop naar de Routekaart 24 tijdens de Tweedaagse in augustus 2023.

Verskillende perspectieven (leerlingen, ouders, samenwerkingspartners uit het onderwijs, zorg, jeugdhulpverlening, gemeente, bedrijfsleven) hebben wij bij elkaar gebracht om samen met ons in gesprek te gaan over leiderschap en inclusiever onderwijs. Dit heeft bijgedragen aan de volgende stap in onze koers en is opgetekend in onze Routekaart 24.

De Veilige School

Goed onderwijs is per definitie ook veilig onderwijs. Want alleen in een veilige omgeving en in een veilig klimaat komen leerlingen optimaal tot leren en ontwikkeling en kunnen ouders erop vertrouwen dat het hun kind goed gaat. Bovendien is een veilige schoolomgeving ook van groot belang voor medewerkers. Zij hebben veiligheid nodig om in teamverband een optimale bijdrage te leveren aan de leerprestaties en de ontwikkeling van leerlingen. Daarvan maakt ook waarborgen van privacy deel uit. Een veilige schoolomgeving is dus voor alle betrokkenen essentieel.

Vertrouwenspersonen

Op iedere school is tenminste één personeelslid aangewezen als vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon is het aanspreekpunt bij klachten en mogelijke klachten en verwijst de betrokkenen door naar degene die een passende rol kan spelen bij de oplossing van de gerezen problemen. Afhankelijk van het gegeven of de klager al dan niet een formele klacht in wil dienen, kan deze worden doorverwezen naar de directie, het college van bestuur of de externe landelijke klachtencommissie. In verband met het kunnen garanderen van de gewenste onafhankelijkheid, zijn er ook externe vertrouwenspersonen beschikbaar. In 2023 hadden wij twee vertrouwenspersonen beschikbaar voor ongewenst gedrag en twee vertrouwenspersonen voor integriteitskwesties. De jaarverslagen van de interne en van de externe vertrouwenspersonen zijn besproken met de gmr en zijn vastgesteld. De beleidsadviseur De Veilige School speelt hierin een cruciale rol.

Klachtenbehandeling

Het aantal klachten dat bij het college van bestuur is ingediend, is in 2023 ongeveer gelijk gebleven met het aantal klachten in 2022. Wel lijkt de intensiteit van de klachten toe te nemen. De meeste klachten heeft het college van bestuur naar tevredenheid van betrokkenen op kunnen lossen. Bij drie klachten heeft het geleid tot behandeling door de Landelijke Klachten Commissie.

In 2023 is er op directieniveau veel aandacht besteed aan De Veilige School. Dit deden we in het overleg tussen college van bestuur, directeuren, adviseurs en leidinggevenden Ondersteunende diensten. Op basis van de jaarverslagen van de interne en externe vertrouwenspersonen zijn de integriteitscode en de klachtenbehandeling aan de hand van casuïstiek besproken. Met als doel om onszelf hierin voortdurend te verbeteren.

Sturingsfilosofie & Code Goed Bestuur

Wij zetten ons onvoorwaardelijk in voor de ontwikkeling van elke leerling. We nemen initiatief om samen met anderen ons doel te bereiken: voor elke leerling een volwaardige plek in de samenleving. Dit doen we met geïntegreerde kennis van onderwijs, gedrag en zorg. We nemen zo nodig het initiatief voor de volgende stap. We zetten de deuren van onze scholen open en spreken iedereen aan, die kan helpen bij het realiseren van onze missie. Dit doen wij volgens onze sturingsfilosofie Anders Vasthouden. Deze gaat uit van het principe om te werken vanuit de Bedoeling. Dit doen we door onze leerlingen zoveel als mogelijk eigen regie te geven over hun ontwikkeling. Daaruit volgt direct dat onze professionals de ruimte hebben om te doen wat daarvoor nodig is.

Onze sturingsfilosofie sluit naadloos aan op de Code Goed Bestuur Primair Onderwijs. De thema's in ons Koersplan 'Samen met jou!' en de uitwerking ervan in de Routekaarten en de school- en jaarplannen getuigen hiervan. Dit evenals de bestuurlijke inrichting, de uitgangspunten voor kwaliteitsverbetering en goed werkgeverschap en ons veiligheidsbeleid De Veilige School.

In 2022 hebben wij van de Onderwijsinspectie bij het bestuur gerichte onderzoek de beoordeling 'goed' gekregen.

PROFESSIONELE KOEKEN UIT EEN PROFESSIONELE KEUKEN OP VSO DE LINDE

Wat begon als een zoektocht naar nieuwe apparatuur, werd uiteindelijk een gloednieuwe keuken waarin leerlingen volop kunnen werken aan vaardigheden op het gebied van wonen, werken en vrije tijd. En deze werd op een feestelijke manier geopend: niemand minder dan patissier Cees Holtkamp kwam naar De Linde om een masterclass te geven.

Leerlingen konden aan de slag met het maken van een gevulde koek. “De leerlingen hebben het fantastisch gedaan. De gevulde koeken zien er professioneel uit, passend bij de keuken” aldus Cees.

Voor de leerlingen op vso De Linde is de keuken een belangrijke plek waar zij werken aan vaardigheden op het gebied van wonen, werken en vrije tijd. Want naast een keuken zoals die in de horeca of in een zorginstelling te vinden is, is er ook een deel dat lijkt op de keuken zoals je die thuis hebt. Zo kan de keuken dienen voor interne stages en praktijklessen, maar wordt er ook gewerkt aan zelfredzaamheid op het gebied van wonen.

Lees [hier](#) het hele verhaal.

2 VERANTWOORDING VAN HET BELEID

2.1 ONDERWIJS & KWALITEIT

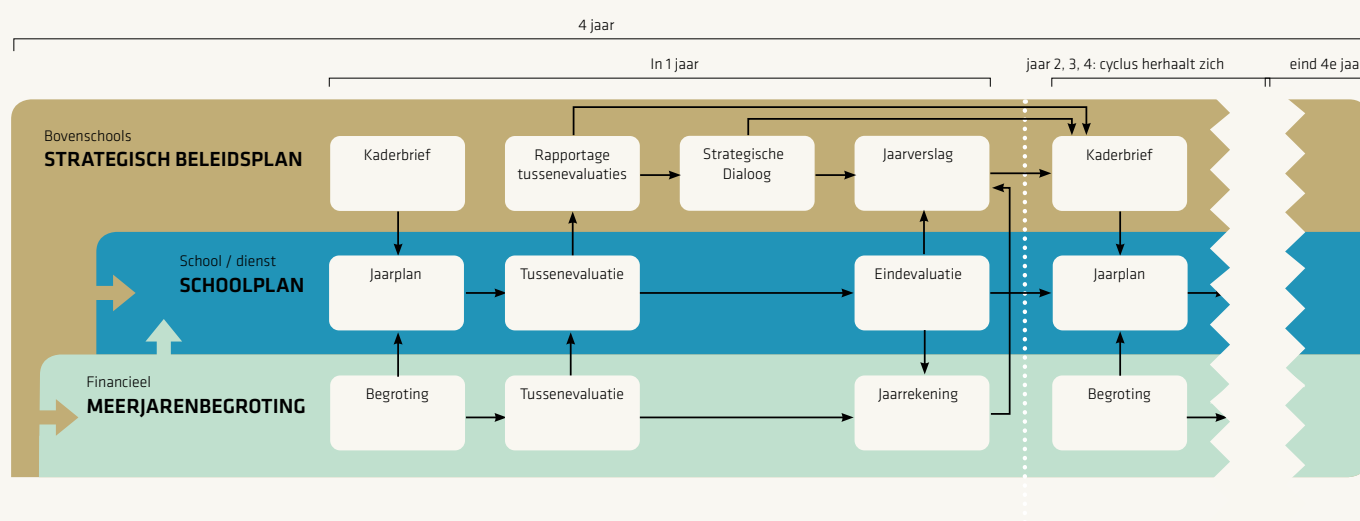
Onderwijskwaliteit en kwaliteitszorg

De basis op orde! Dit is het uitgangspunt in de visie van het college van bestuur op de onderwijskwaliteit en de schoolontwikkeling van elke school. Vervolgens hebben scholen de ruimte om binnen de kaders van onze koers hun ambities voor eigen schoolontwikkeling waar te maken. Waar mogelijk in onderlinge verbinding met andere scholen binnen De Onderwijsspecialisten en door middel van programmatisch werken op organisatieniveau, lokaal of regionaal.

Zicht en grip op onderwijskwaliteit

Het college van bestuur werkt met een planning- en controlcyclus (PDCA-cyclus) waarin de jaarplancycclus is opgenomen. De PDCA-cyclus is als volgt opgebouwd:

Het college van bestuur houdt zicht en grip op de onderwijskwaliteit door de jaarplannen, tussenevaluatie, eindevaluatie en zelfevaluatie onderwijskwaliteit van de scholen. Het college van bestuur heeft hierover -en de bedrijfsvoering van de school- periodiek overleg met de directeur. Een belangrijke informatiebron voor de dialoog is de door de ondersteunende diensten opgestelde feedbackcanvas. Het inzetten van een onderzoeker voor het verzamelen en analyseren van data geeft ook een goed beeld van de onderwijskwaliteit en heeft deze cyclus verstevigd. Ook legt het college van bestuur locatiebezoeken af en neemt deel aan activiteiten op school om de dagelijkse onderwijspraktijk te ervaren en in gesprek te zijn met de medewerkers binnen de scholen.

Binnen de PDCA-cyclus wordt gebruik gemaakt van de volgende instrumenten:

- de zelfevaluatie (evaluatie van de onderwijskwaliteit);
- een maandelijks dashboard met de resultaten op de belangrijkste indicatoren;
- de feedback op kwaliteit van de lessen;
- de interne audit;
- het leerklimaatonderzoek, die tevens geldt als veiligheidsmonitor (Meester in de Klas);
- het werkklimaatonderzoek;
- de uitstroommonitor (opbrengsten);
- tevredenheidsonderzoeken;
- (half)jaarplangesprekken;
- de schoolbezoeken van het college van bestuur en raad van toezicht;
- de rapportages van de inspectiebezoeken van de Inspectie van het Onderwijs;
- de risicoanalyse van de opbrengsten van de Inspectie van het Onderwijs;
- de analyse van de klachten en geschillen.

Het college van bestuur gebruikt een bovenschoolse kwaliteitskalender, waarbinnen periodiek kwaliteitsanalyses op bovenschools niveau besproken worden. Op basis van de opbrengsten en resultaten, analyses en bevindingen binnen de PDCA-cyclus van de scholen en bovenschools velt het college van bestuur een oordeel over de onderwijskwaliteit op schoolniveau en organisatie breed. En wordt bepaald welke interventies nodig zijn om de onderwijskwaliteit steeds meer te versterken.

Aan de hand van de opbrengsten en de resultaten van de doelen uit de Routekaart en jaarplannen van de scholen, voert het college van bestuur de (strategische) dialoog met haar stakeholders en legt verantwoording aan hen af. Binnen de RvT heeft de commissie Onderwijs & Kwaliteit hierin een belangrijke rol.

Continuïteit van de onderwijskwaliteit

De Onderwijsspecialisten wil niet alleen goed zicht hebben op de onderwijsresultaten van alle scholen, maar ook een kwaliteitsbeleid hanteren waarin het continu verbeteren van het onderwijs voorop staat. In het kwaliteitsbeleid wordt de verbinding gelegd tussen de sturingsfilosofie, het strategisch beleid en de manier waarop de kwaliteit van het onderwijs wordt bewaakt en bevorderd. In Routekaart 24 is het vormen van een nieuw beleidsplan Kwaliteit 2025 t/m 2028 als doel opgenomen.

Binnen de Ondersteunende diensten Onderwijs zijn diverse adviseurs beschikbaar, waaronder de adviseur Kwaliteit, didactische en pedagogische specialisten. Zij ondersteunen scholen bij het steeds verder versterken van hun onderwijskwaliteit. In de scholen zien we steeds vaker dat hiervoor een medewerker Kwaliteitszorg wordt aangesteld.

Diverse ontwikkelingen met name het lerarentekort, hoog ziekteverzuim al dan niet in combinatie met een doelgroep waarvan de ondersteuningsbehoefte steeds complexer lijkt te worden, maken dat we soms extra ondersteuning aan de scholen bieden voor het op peil houden of verbeteren van de onderwijskwaliteit. In 2023 is om deze reden op drie scholen extra ondersteuning ingezet vanuit de Ondersteunende Diensten Onderwijs. Deze ondersteuning loopt op deze scholen door in 2024.

IN GESPREK MET DE MINISTER OVER ARBEIDSTOELEIDING

Minister Mariëlle Paul bracht een werkbezoek aan het Gelredome in Arnhem om te spreken over nazorg en begeleiding van jongeren uit het vso/pro. Verschillende partijen bespraken wat de uitdagingen en successen zijn als het gaat om de begeleiding van deze groep jongeren.

In de regio Arnhem zijn de jongeren goed in beeld als ze na hun schooltijd uitstromen. Drie jaar lang worden ze begeleid door de combinatiefunctionaris Arbeid die ervoor zorgt dat er een vangnet is zodat deze jongeren niet alsnog uitvallen en thuis komen te zitten met een uitkering.

“Dit betalen we vanuit incidentele middelen omdat we het als gemeente belangrijk vinden om het aan de voorkant goed te regelen. Maar om deze manier van nazorg te kunnen borgen is structurele financiering nodig”, aldus Natasja Saleminck van de Centrumgemeente Arnhem.

Een goed werkend initiatief in de regio is die van Vitesse Betrokken, de maatschappelijke tak van de voetbalclub in Arnhem. Zij pakken hun maatschappelijke verantwoordelijkheid met veel succes. Ook leerlingen van De Onderwijsspecialisten zijn hierbij betrokken.

Lees [hier](#) het hele verhaal.

Doelen en resultaten

In 2023 hadden we speciale aandacht voor:

- De ontwikkeling van een bovenschools kwaliteitshandboek. Dit is aan de scholen beschikbaar gesteld via ons intranet, Mijn Digitale Werkplek.
- Het vigerende kwaliteitsbeleid is gebaseerd op het stelsel totale kwaliteit, wat een onderscheid maakt naar tien kwaliteitsdomeinen. In aanloop naar het nieuwe beleidsplan Kwaliteit 2025 - 2028 is in 2023 de keuze gemaakt dit kwaliteitsstelsel te herijken. Dit is als doel in de routekaart 2024 opgenomen.
- Het aanscherpen van de zelfevaluatie door een strakkere aansturing op het aanleveren van de gegevens door standaardisering van formats en het opvragen van aanvullende en/of ontbrekende gegevens. Dit heeft geleid tot meer eenduidigheid in de aan-geleverde gegevens waardoor (bovenschoolse) analyses beter gemaakt konden worden. Daarnaast is het voornemen om in 2024 instructiemomenten te organiseren in het kader van het juist hanteren van het kwaliteitszorgsysteem.
- Ontwikkelen van een Quickscan voor het in kaart brengen van het basisaanbod/ondersteuning. De tool is ontwikkeld en wordt opgenomen in het bijgestelde beleidsplan Kwaliteit 2025 - 2028.
- De evaluatie van de beleidscyclus. De uitkomst leidt in 2024 tot enkele aanpassingen binnen onze beleidscyclus waaronder het meer integreren van het programmatisch werken binnen de beleidscyclus.
- Een juridische check op ons nieuwe format van het schoolplan. Dit heeft geleid tot een aanscherping van verwijzingen naar onderliggende (bovenschoolse) documenten in het schoolplan.
- De bestendigingsgegevens voor de drie uitstroomprofielen vervolgonderwijs, arbeid en dagbesteding om regionale verbeteringen aan te brengen. De AVG bemoeilijkt het ophalen van de gegevens. Een alternatief voor het huidige systeem van ophalen van de gegevens wordt nu onderzocht.

Uit de bovenschoolse analyse van de zelfevaluaties 2023 van scholen hebben we geconstateerd dat het merendeel van de scholen klassenbezoeken uitvoert en analyseert op relevante kijkpunten. Ook geldt:

- Er meer aandacht is voor Directe Instructie Modellen in klassenbezoeken.
- De meeste scholen behalen de schoolnorm op Veiligheid en Tevredenheid van leerlingen.
- De meeste scholen voldoen aan de eisen op het nieuwe onderdeel Onderwijsresultaten van de Onderwijsinspectie (OR 1).
- Er behoefte is aan aanvullende bovenschoolse kaders (onder andere aanpassen systemen) voor Afwijking onderwijstijd.

Het lerarentekort, het gebrek aan invalkrachten bij een oplopend ziekteverzuim, een groeiend leerlingenaantal en een doelgroep waarvan de ondersteuningsbehoefte steeds complexer lijkt te worden, vraagt om aanpassingen in het onderwijssysteem. Het anders organiseren van het onderwijs zoals de rijke schooldag en anders kijken naar bevoegdheden heeft de voortdurende aandacht. Belangrijk is dat de onderwijskwaliteit hierbij behouden blijft.

Onderwijsresultaten

Toetsing & examinering

Eén school van De Onderwijsspecialisten heeft een eigen examenlicentie die voldoet aan dezelfde eisen als een regulier vo. Daarnaast nemen vso-scholen met het uitstroomprofiel vervolgonderwijs via een extraneus overeenkomst deel aan examens in het vo en mbo. Een aantal scholen van De Onderwijsspecialisten nemen Staatsexamens af. Voor elke examenform (zelfstandig, extraneus of staatsexamen) is de afspraak dat zowel de gang van zaken als de eindexamenscores gerapporteerd worden aan het college van bestuur.

De gang van zaken wordt vóór 1 oktober van het nieuwe schooljaar gerapporteerd in een verslag van de examensecretaris.

De eindexamencijfers worden voorlopig gemeld vóór 1 augustus en daarna definitief opgenomen (inclusief analyse schoolexamens en centrale eindexamens) en besproken in de eindevaluatie van het jaarplan van alle betreffende scholen met het college van bestuur. Scholen hanteren een examenreglement en een PTA om de schoolexaminering te verbeteren. In 2023 hebben scholen ook gebruik gemaakt van de Zelfevaluatie Kwaliteitsborging Schoolexaminering. Beide data (zowel over proces als uitkomsten) worden op schoolniveau en bovenschools niveau geanalyseerd.

De slagingspercentages van de examengerichte scholen in 2023 waren als volgt:

	Overall	Per opleiding
Mariëndael vso	93% Aantal: 39	vmbo-BB/KB: 100% vmbo-TL: 94% havo: 97%
Briant College	86,4% Aantal: 20	vmbo-BB: 81,8% vmbo-KB: 100% vmbo-TL: 83,3%
vso De Brouwerij	90% Aantal: 10	vmbo-TL: 84% havo: 100%
Vester College	91% Aantal: 31	vmbo-BB: 92% vmbo-KB: 86% vmbo-TL: 92%
Gentiaan College	100% Aantal: 35	vmbo-BB: 100% vmbo-KB: 100% vmbo-TL: 100% Link: 100% Travo: 100% mbo 1: 100%

Onderwijsopbrengsten:

uitstroombestemming en uitstroombestemming

In 2023 stroomden totaal 907 leerlingen uit van onze scholen. Van het so stroomden 330 leerlingen uit. Van het vso waren dit 577 leerlingen. Dit betreft de einduitstroom inclusief de tussentijdse uitstroom.

Uitstroombestemmingen

De leerlingen stromen uit naar een aantal uitstroombestemmingen. Deze worden geregistreerd aan de hand van de indeling van de inspectie en wij leveren deze jaarlijks aan via het Internet Schooldossier. Op de scholen wordt gewerkt met het landelijk Doelgroepenmodel. Leerlingen worden ingedeeld naar uitstroombestemming op grond van een groot aantal kenmerken, waaronder IQ (indien bekend) en ondersteuningsbehoefte. Het aanbod voor deze leerling wordt hierop ingezet. Dit wordt vastgelegd in het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Naarmate de schoolcarrière vordert en de leerling zich verder ontwikkelt, kan de uitstroom steeds nauwkeuriger worden vastgesteld. Ook de mogelijkheid om uit te stromen naar het reguliere onderwijs wordt hierbij meegenomen. De uitvraag van de inspectie loopt voor een deel parallel aan dit model, maar niet helemaal.

Onze uitstroom ziet er voor so en vso als volgt uit:

	Aantallen	Percentages
so totaal uitstroom	327	
vso dagbesteding	72	22%
vso arbeid/praktijkgericht onderwijs/praktijkonderwijs	99	30%
vso diplomagericht	75	23%
vo diplomagericht	27	8%
Tussentijdse uitstroom	50	15%
Overig	4	1%
vso totaal uitstroom	568	
Einduitstroom - dagbesteding	123	21%
Einduitstroom - arbeid	111	19%
Einduitstroom - vervolgonderwijs	205	36%
Tussentijdse uitstroom	119	21%
Onbekend/overig	10	2%

Deze cijfers blijven grotendeels stabiel over de jaren. Wij hanteren hiervoor geen bovenschoolse norm. Het is voor ons belangrijk dat de leerlingen uitstromen conform uitstroombestemming in het OPP. Dit is voor de leerlingen een passende plek gezien hun ontwikkelmogelijkheden. Zie hiervoor het kengetal Effectiviteit OPP.

Bestemming

Wij meten de bestemming van onze oud-leerlingen op de vervolgbestemming per 1 oktober van het jaar na uitstroom. Dit is na ongeveer één jaar en drie maanden. Deze gegevens leveren wij jaarlijks aan bij de Inspectie via het Internet School Dossier. Wij gebruiken voor het uitvragen een systeem, dat de uitstroombestemmingen mailt en verzoekt door te geven of de oud-leerling zich nog aldaar bevindt. Door de AGV-wetgeving levert deze werkwijze steeds minder informatie op. In 2022 zijn we daarom weer gestart met het rechtstreeks contact op nemen met ouders dan wel de oud-leerling zelf.

In de toekomst bieden mogelijk gegevensbestanden vanuit de overheid (bijv. DUO) deze informatie. De bestemming van het so is traditiegetrouw hoger dan die van het vso. De bestemming van leerlingen die uitstromen naar dagbesteding is hoger dan die naar arbeid en vervolgonderwijs. De bestemming van de uitstroom in 2023 is als volgt:

Bestemming so	
Bestemd	82%
Onbekend	8%
Niet op uitstroorniveau	10%
Bestemming vso	
Bestemd	73%
Onbekend	11%
Niet op uitstroorniveau	16%

In sommige regio's is uitstroom naar een passende plek binnen de uitstroombestemming arbeid moeilijk te realiseren, bijvoorbeeld door het ontbreken van geschikt werk. Hierover voeren we overleg met gemeenten in deze regio's. We hanteren voor de bestemming een schoolnorm vanwege de grote variatie in doelgroepen tussen onze scholen. Scholen rapporteren hierover jaarlijks aan het college van bestuur.

Effectiviteit OPP

Het kengetal Effectiviteit OPP geeft aan hoeveel leerlingen daadwerkelijk uitstromen in de uitstroombestemming die in het OPP staat. Hierbij gaan we ervan uit, dat deze uitstroombestemming passend is voor de leerling. Zoals eerder aangegeven hanteren we hiervoor het landelijk Doelgroepenmodel. De landelijke norm van de inspectie hiervoor is 75%.

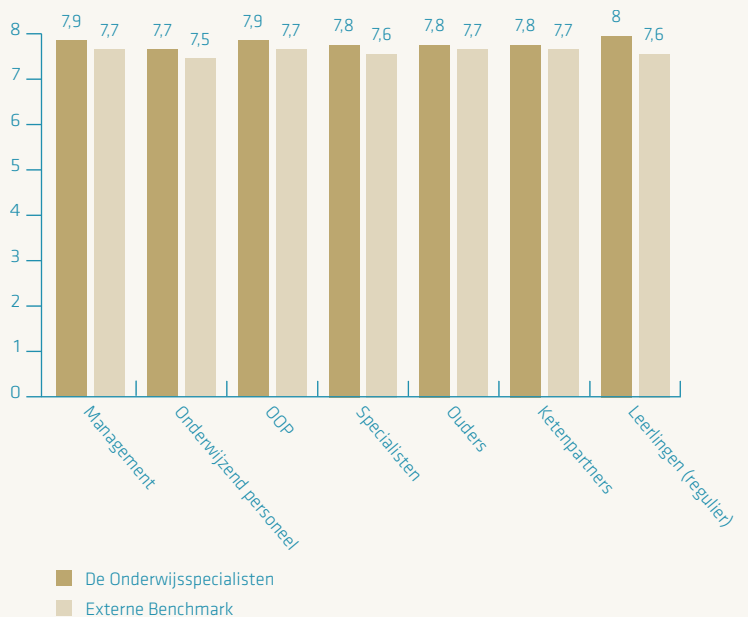
De effectiviteit van het OPP is in 2023 is als volgt:

Totaal	so	vso
81%	81%	79%

Opbrengsten Tevredenheidsonderzoek

In het voorjaar van 2023 is de tevredenheid op scholen gemeten. Er is tijdens deze metingen voor het eerst een nieuw systeem gebruikt. Het onderzoek vond plaats onder vier respondentgroepen: leerlingen, ouders, ketenpartners en medewerkers (opgedeeld in: management, OP, OOP en specialisten). Bij alle scholen zijn vragenlijsten afgenomen. Ongeveer 1.700 leerlingen namen deel, en ruim 900 medewerkers, circa 1.500 ouders en 330 ketenpartners.

De respondenten hebben de scholen een algemeen rapportcijfer gegeven. De rapportcijfers zijn afgezet tegen een externe benchmark. De externe benchmark bestaat uit (v)so leerlingen uit heel Nederland. Deze benchmark wordt aangeleverd door van Beekveld & Terpstra. De rapportcijfers zijn ruim voldoende tot goed. Met name de leerlingen zijn tevreden. Zij geven niet alleen het hoogste cijfer, ook het verschil met de benchmark is, in positieve zin, het grootst.

Alle respondenten hebben vragen beantwoord over hoe zij de scholen ervaren. Hieruit is een aantal trends te filteren.

Trend 1: ondersteuning vanuit de leerkracht

Zowel ouders als leerlingen zijn al jaren zeer tevreden over de leerkrachten. Het gaat dan met name over de ondersteuning die leerlingen krijgen in het algemeen, maar ook de mate waarop leerlingen worden gezien en hoe er lesgegeven wordt. Zowel ouders als leerlingen zien dat leerkrachten plezier hebben in hun werk.

Trend 2: sociale veiligheid

Ook als het gaat om de sociale veiligheid op scholen is een positieve trend zichtbaar. Ouders en leerlingen zijn zeer tevreden over de veiligheid op school in het algemeen. Daarnaast ervaren de meesten dat er effectief op pestgedrag/negatief gedrag wordt gereageerd door de school.

Trend 3: werkplezier

Medewerkers hebben plezier in het werk en stralen dit uit. Zij scoren (bijna) maximaal op de onderwerpen: plezier in het werk, het hebben van nuttig en zinvol werk en trots zijn op hun school.

Uit het onderzoek komt ook een aantal aandachtspunten. Zo ervaren de leerlingen relatief veel onrust in de klas en scoren zij onder het gemiddelde op de vraag of iedereen zich aan de regels houdt. Daarnaast ervaren zowel medewerkers als ouders en leerlingen dat er meer ruimte moet zijn voor zelfstandigheid, autonomie en maatwerk op school. Ook gelden feedback geven aan elkaar en het borgen van besluiten als punten van aandacht.

Kansengelijkheid

Het realiseren van gelijke ontwikkelkansen voor leerlingen – ongeacht hun achtergrond – heeft prioriteit op alle onderwijs-niveaus en in al onze scholen. Kinderen hebben het recht de kans te krijgen om het beste uit zichzelf te halen gedurende hun hele onderwijsloopbaan. Segregatie, met name naar opleidings- en inkomensniveau van ouders, is één van de belangrijkste oorzaken van kansengelijkheid. Zeker voor een deel van onze leerlingen geldt dat zij moeten schakelen tussen de cultuur thuis, de cultuur op straat en de cultuur op school. Het tegengaan van kansengelijkheid doen we, waar mogelijk, in en buiten de klas. In de diverse overlegorganen bewaken we de prioriteit van kans(en)gelijkheid op de agenda's.

Onderwijsachterstanden & onderwijs aan nieuwkomers

In 2023 zagen we een trend van toename van het aantal nieuwkomers op onze scholen. Voor leerlingen die als culturele minderheid (NNCA-status) zijn aangemerkt ontvingen wij in 2023 aanvullende personele bekostiging. Het betreft 523 leerlingen voor schooljaar 2022-2023 (teldatum 1 februari 2022) en 674 leerlingen voor schooljaar 2023-2024 (teldatum 1 februari 2023). In afstemming met het college van bestuur verwerkt iedere school afzonderlijk deze gelden in haar begroting op basis van het eigen aantal leerlingen. De belangrijkste maatregelen die op basis van de NNCA-gelden worden bekostigd zijn versterking van de bezetting per groep (o.a. extra inzet van onderwijs-assistenten), meer ontwikkeltijd voor leraren en versterking van de oudercommunicatie. Denk hierbij aan NT2 taalonderwijs, intensievere begeleiding van ouders en het inzetten van tolken. Wij kiezen specifiek voor deze inzet om culturele- en taalbarrières te overbruggen. Het verzorgen van een goed onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor deze groep leerlingen vraagt ook in de komende periode onze (bovenschoolse) aandacht.

Onderzoek

Het doen van onderzoek heeft in het afgelopen jaar een sterk impuls gekregen. Eén van onze adviseurs heeft 'praktijkonderzoek' in haar portefeuille opgenomen. Er is een start gemaakt met evidence informed werken door medewerkers te prikkelen om kennis uit onderzoek te gebruiken om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. We stellen ons de vraag: Doen we de goede dingen en doen we de dingen goed? Daarnaast is het initiatief genomen om praktijkgericht onderzoek zelf te gebruiken. Hierin loopt de verkenning met de Radboud Universiteit nog om te komen tot een samenwerkingsovereenkomst op het gebied van wetenschappelijk onderzoek. In 2024 is evidence informed werken onderdeel van de Routekaart 24.

SCHOONMAAKTALENT OP HET VIERBEEK COLLEGE

Van buiten naar binnen, van boven naar beneden en van schoon naar vies. Dat zijn de belangrijkste regels voor het schoonmaken. Aan Vanessa, Mark en Malik te zien, zit dit er al goed in. Elke ruimte die ze binnenstappen wordt snel en grondig schoongemaakt.

Vanessa, Mark en Malik, leerlingen op het Vierbeek College, volgden de praktijkopleiding voor schoonmaak bij NESO (Nederlands Eerste Schoonmaak Opleidingscentrum) in Bommel. Dit opleidingscentrum beschikt over verschillende ruimten om schoon te maken, zoals kantoren, verschillende sanitairruimten, een kinderdagverblijf, leslokalen, een zorgappartement en een portiektrappenhuis. Genoeg om uitgebreide ervaring en kennis op te doen met en over het schoonmaakvak.

Het opleidingstraject van 15 leerlingen van De Onderwijsspecialisten wordt vergoed vanuit het Europees Sociaal Fonds. Jonèl Jansen is als projectleider de schakel tussen de vso scholen van De Onderwijsspecialisten en NESO/ schoonmaakbedrijf Aalbers. Jonèl: "Vorig schooljaar ben ik begonnen om contact te leggen met alle transitieteams om te peilen waar de behoefte ligt. Het bleek dat er vooral behoefte is aan excursies en groepsstages. Het uiteindelijke doel hiervan is dat de leerlingen doorstromen naar betaalde arbeid. NESO biedt de cursisten namelijk een baangarantie na het behalen van het RAS diploma basissvakopleiding schoonmaken."

Lees [hier](#) het hele verhaal.

Passend Onderwijs

In 2021 is de ontwikkeling van Passend Onderwijs geëvalueerd door het ministerie van OCW. De in 2013 ingevoerde Wet Passend Onderwijs heeft geleid tot een betere organisatie van de extra ondersteuning. Op basis van de herziene wet zijn de kosten voor de Rijksoverheid meer beheersbaar geworden. Scholen geven daarentegen wel aan soms last te hebben van een te krap budget. Voor leraren en ouders heeft de stelselwijziging de verwachtingen nog niet waargemaakt. In de evaluatie wordt geconcludeerd dat het uiteindelijke effect op leerlingen niet goed is vast te stellen vanwege het ontbreken van goede monitoring.

Naar aanleiding van de evaluatie Passend Onderwijs is een verbeteraanpak opgesteld. In deze verbeteraanpak worden diverse maatregelen voorgesteld om ervoor te zorgen dat nog meer leerlingen passende ondersteuning kunnen ontvangen.

De verbeteraanpak moet bijdragen aan inclusiever onderwijs. Inclusiever onderwijs vormt het belangrijkste doel van ons Koersplan. In de schoolplannen wordt aansluitend hierop door alle scholen op schoolniveau doelen en ambities op het gebied van (onder meer) inclusiever onderwijs uitgewerkt.

Goed onderwijs voor onze doelgroep vraagt een intensieve verbinding en samenwerking met regulier onderwijs, maar ook jeugd- en gezondheidszorg. De complexiteit van de problematiek van onze leerlingen maakt dat er meer specialisten dan alleen docenten betrokken worden bij de ondersteuning en begeleiding van de leerlingen. De Onderwijsspecialisten biedt onderwijs in de regio Arnhem, Overbetuwe, Zuidwest-Veluwe, Liemers, Achterhoek en Stedendriehoek.

De Onderwijsspecialisten participeert uit hoofde daarvan in achttien samenwerkingsverbanden. Binnen deze samenwerkingsverbanden maken we als college van bestuur afspraken met collega-schoolbesturen over hoe de extra ondersteuning en zorg voor leerlingen geregeld is en hoe het hiervoor beschikbare geld wordt ingezet en verdeeld. Deze afspraken worden vastgelegd in een ondersteuningsplan.

Nagenoeg alle middelen die wij als De Onderwijsspecialisten ontvangen vanuit de samenwerkingsverbanden, worden ingezet voor ons eigen onderwijs in onze scholen. Omdat wij de inzet hiervan verantwoorden in dit jaarverslag, wordt geen afzonderlijke verantwoording opgesteld voor de samenwerkingsverbanden. Enkele scholen ontvangen een beperkte extra projectsubsidie van het samenwerkingsverband. Dit wordt ingezet voor specifieke projecten om inclusiever onderwijs te bevorderen. Verder lenen we onze medewerkers uit aan samenwerkingsverbanden en reguliere scholen. Deze medewerkers met specifieke kennis en expertise over leerlingen met een zware ondersteuningsbehoefte, ondersteunen leerlingen en collega's in de reguliere scholen en het samenwerkingsverband. Ook hiervan is het doel om meer kinderen thuisnabij en zo regulier mogelijk hun onderwijs te laten volgen.

De afgelopen jaren groeide het aantal leerlingen gemiddeld jaarlijks met 1,5% (periode 2019-2022). In schooljaar 2022-2023 was sprake van een groei van 2,4%. Een toename van 98 leerlingen. Het totaal aantal leerlingen nam ten opzichte van 2022 toe van 4.080 naar 4.348. Omdat de bekostiging van de groei pas na een jaar aanvangt is deze groei in 2023 bekostigd uit eigen middelen/vermogen. Ook schooljaar 2023-2024 was sprake van een groei, namelijk van 3,2%. Het aantal leerlingen bij de start van het schooljaar betrof 4.646. Beheersen en voorkomen van onnodige tussentijdse instroom is een belangrijk aandachtspunt geweest in ons overleg met samenwerkingsverbanden en collega-onderwijsinstellingen, temeer omdat de druk op de gezamenlijke ondersteuningsmiddelen in meerdere samenwerkingsverbanden en regio's toeneemt. Het heeft er onder meer toe geleid dat er afspraken zijn gemaakt over instroommomenten en wachtlijstbeheer.

Doelmatigheid

Conform de code goede bestuur voor het Primair Onderwijs zijn wij als college van bestuur verantwoordelijk voor een effectieve en verantwoorde besteding van onderwijsmiddelen. Verantwoording over óók doelmatigheid is van belang juist omdat verhoging van de doelmatige besteding van onderwijsmiddelen naar onze overtuiging leidt tot meer ruimte voor het verhogen van de onderwijskwaliteit. En omdat een aantoonbare doelmatigheid zorgt voor de noodzakelijke ruimte om te komen tot sturing op de onderwijskwaliteit. In 2023 is bijzondere aandacht besteed aan deze verantwoording. In een gezamenlijke workshop met de raad van toezicht, Deloitte accountants en de Inspectie van het Onderwijs is de doelmatigheid van onze bestedingen geëvalueerd en zijn afspraken gemaakt over verdere versterking van de cyclische aandacht voor doelmatigheid.

In samenspraak met de RvT is de afgelopen jaren aan versterking van de pdca-cyclus gewerkt. Aansluitend op het Koersplan is de meerjarenbegroting beleidsrijker geworden, met beleidsintensiveringen en daaraan gekoppelde besteding van gelden op het gebied van onder andere arbeidsmarktbenadering, ICT, en deskundigheidsbevordering.

Op basis van periodieke evaluaties en maandelijkse stuurinformatie (ons dashboard) is in 2023 de horizontale dialoog gevoerd over de inzet van middelen, en zijn keuzes inzichtelijk gemaakt. Ook met de RvT is op basis van de kwartaalrapportages gesproken over een effectieve en verantwoorde wijze van bestedingen.

Nationaal Programma Onderwijs

Voor het inlopen van onderwijsachterstanden vanwege de coronacrisis is op basis van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) met een bestedingshorizon van vier schooljaren (2021-2025) € 11,1 miljoen aan subsidie verleend (exclusief gemeentelijke NPO-subsidies). De NPO-gelden worden op basis hiervan conform de reguliere verslagleggingsvereisten tijdsgelang verantwoord in de jaarrekening van 2021 (eerste helft schooljaar 2021-2022), 2022 en 2023 (tweede helft schooljaar 2022-2023). Dit leidt tot de volgende verantwoording per:

- 2021 Baten NPO € 2,4 miljoen. Daarvan is in 2021 € 0,4 miljoen tot besteding gekomen. Verschil van € 2,0 miljoen is als resultaat toegevoegd aan het eigen vermogen (bestemmingsreserve NPO).
- 2022 Baten NPO € 5,9 miljoen. Daarvan is in 2022 € 3,0 miljoen tot besteding gekomen. Verschil van € 2,9 miljoen is als resultaat toegevoegd aan het eigen vermogen (bestemmingsreserve NPO).
- 2023 Baten NPO € 2,8 miljoen. Daarvan is in 2023 € 2,4 miljoen tot besteding gekomen. Verschil van € 0,4 miljoen wordt als resultaat toegevoegd aan het eigen vermogen (bestemmingsreserve NPO).
- 2024 Baten NPO nihil. Verwachte NPO besteding 3,1 miljoen. Verschil van € 3,1 miljoen wordt als resultaat onttrokken aan het eigen vermogen (bestemmingsreserve NPO).
- 2025 Baten NPO nihil. Verwachte NPO besteding 2,2 miljoen. Verschil van € 2,2 miljoen wordt als resultaat onttrokken aan het eigen vermogen (bestemmingsreserve NPO).

De NPO baten en bestedingen in 2023 zijn als volgt te specificeren:

	Realisatie 2023		Begroot 2023	
NPO bekostiging	€ 2.847.518	100%	€ 2.605.122	100%
Salariskosten	€ 2.111.720	74%	€ 2.254.228	87%
Overige personeelskosten	€ 189.926	7%	€ 667.977	25%
Materiële kosten	€ 108.474	4%	€ 18.084	1%
Totale lasten	€ 2.410.120	85%	€ 2.940.288	113%
Resultaat	€ 437.398	15%	- € 335.166	-13%

Gedurende de bestedingsperiode van het NPO geldt de bestemmingsreserve NPO als een egalisatiefonds. Uitgaven worden op basis van een zestal interventies, conform de Landelijke Menukaart (zie vervolg, categorie A t/m F) gespecificeerd. Het betreft de volgende interventies en bestedingen:

- Meer onderwijs om bij groepen leerlingen kennis en vaardigheden bij te spijkeren. € 69.000
- Effectievere inzet van onderwijs om kennis en vaardigheden bij te spijkeren. € 27.000
- Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen. € 52.000
- Ontwikkeling van de executieve functies van leerlingen. € 7.000
- (Extra) inzet van personeel en ondersteuning. € 2,2 miljoen
- Randvoorwaardelijke en ondersteunende activiteiten, waaronder ook ouderbetrokkenheid en digitale technologie. € 41.000
- Werkloosheidskosten en transitievergoedingen. € 1.000.

De NPO planvorming maakt integraal deel uit van de planning en control cyclus. Bij aanvang van de NPO impuls hebben alle scholen een schoolscan uitgevoerd en zijn onderwijsachterstanden geïdentificeerd. Onder begeleiding van de ondersteunende dienst (domein onderwijs) zijn aansluitend daarop met behulp van de landelijke Menukaart de mogelijke interventies geïnventariseerd en beschreven in een Schoolprogramma en plan van aanpak. Bij de planvorming zijn ouders, teams en medewerkers nadrukkelijk betrokken, evenals de medezeggenschapsraden.

De meeste scholen kiezen bij de besteding van de NPO gelden voor één op één begeleiding van leerlingen of begeleiding in kleine groepen (de meest effectief bevonden interventies voor het inhalen van achterstanden). Voor de lagere leerroutes betreft dat vaak taalactivering, aanleren van ondersteunende communicatie of extra NT2-onderwijs. Voor de hogere leerroutes betreft het maatwerk voor leerlingen die achterstanden hadden opgelopen op de verschillende leergebieden, onder andere door inzet van extra ICT-middelen.

Scholen kiezen ervoor zowel eigen personeel (middels de uitbreiding van bestaande aanstellingen) als extern personeel (middels extra inhuur) in te zetten. Inzet van extra personeel blijkt (dit is ook het landelijke beeld) niet eenvoudig: zowel eigen personeel als extra ingehuurd personeel staat vaak voor de klas in verband met ziektevervanging en personeelstekorten. Toch is het veel scholen in 2023 gelukt om meer begeleiding te bieden in kleinere groepen en meer ondersteuning te bieden aan individuele leerlingen. Daarvan zijn beperkt meetbare resultaten beschikbaar. Op basis van de eindresultaten op de eindtoets so en de slagingspercentages vso van de leerroute 6-7 scholen (2023) kunnen we concluderen dat voor dit cohort leerlingen cognitief gezien geen grote achterstanden worden gezien.

Binnen de arbeidsgerichte uitstroom heeft dit ertoe geleid dat de meeste leerlingen met extra praktijklessen en intensievere begeleiding tijdens stages toch konden uitstromen naar een vervolgplek. Voor de uitstroom dagbesteding moesten leerlingen soms iets langer wachten voordat er een plek beschikbaar was.

Vrijwel alle scholen hebben ingezet op de sociaal emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen. Daarin werden vrijwel door iedereen de grootste achterstanden ervaren. Veel scholen zetten in op extra Rots en Watertrainingen. Daarnaast is ingezet op extra lessen Leefstijl, Vreedzame school of sociale vaardigheden. Wat betreft het welzijn van teams zijn diverse teambuildingsactiviteiten uitgevoerd. Vrijwel alle scholen hebben extra sportieve activiteiten en bewegingsmomenten gepland. Met name de scholen met leerroutes 1,2,3 geven aan dat de leerlingen motorische achterstanden hebben opgelopen (en vaak in gewicht zijn toegenomen). Maar ook in de hogere leerroutes zijn extra sportlessen ingezet. Veelal werd de eigen vakleerkracht uitgebreid in uren. Ook wordt gebruikt gemaakt van het aanbod van Special Heroes (bijvoorbeeld sport PA).

Het merendeel van de scholen heeft gebruik gemaakt van extra cultuureducatie, vooral muziek en beeldende vorming. Daarbij is vaak gebruik gemaakt van inzet van 'vreemde vrienden' of hebben scholen via de gemeenten afspraken gemaakt met organisaties voor kunst- en cultuuraanbod. Op enkele scholen is dit aanbod inmiddels structureel opgenomen. Alle scholen ervaren dat de inzet van sportieve activiteiten en cultuureducatie heeft bijgedragen aan het welzijn van leerlingen (sociale vaardigheden, zelfvertrouwen, samen plezier maken etc.). Ook excursies en extra uitjes met leerlingen droegen hieraan bij.

Veel scholen hebben, zoals ook geadviseerd, de NPO-middelen ingezet om de eigen schoolontwikkeling door te zetten. Binnen verschillende scholen heeft dit de ontwikkeling versneld omdat er een projectleider binnen de school kon worden ingezet of extern advies kon worden ingekocht. Zo konden bij 11 scholen die een plan hadden ingediend voor een landelijke subsidie voor kwaliteitsontwikkeling middels schoolKRACHT, maar waren uitgeloot, hiermee nu toch aan de slag. Andere scholen startten met de methodiek leerKRACHT. In afstemming met de scholen die met deze methodiek werken zijn inmiddels twee collega's opgeleid als intern verandercoach. Andere scholen gingen aan de slag met het maken en implementeren van extra kwaliteitskaarten, verbetering van de monitoring van leeropbrengsten of onderzoeken van effectievere inzet van methodieken. Binnen de scholen met leerlingen met gedragsproblematiek zien we steeds meer inzet van ondersteuning middels gedragscoaches, implementatie vreedzame school, SWPBS of traumasensitief werken. Eén school (vso leerroute 6-7) zette een training op voor leerlingen ten behoeve van peer-tutoring (effectief bewezen methodiek), maar dit bleek voor de doelgroep toch niet haalbaar.

Alle scholen hebben van de NPO-middelen gebruik gemaakt om hun leermiddelen en -materialen extra aan te vullen.

VAN OVERBLIJVERS TOT GEZONDE MAALTIJD

In de keuken van het Prisma College in Arnhem wordt hard gewerkt: in groepjes is de klas van meester Olaf bezig met het maken van vier gerechten. Wát ze precies gaan maken, weet meester Olaf ook nog maar net. Er wordt namelijk gekookt met overblijvers.

Olaf Vonk: “We koken hier voor een opvanglocatie van het Leger des Heils. Dat doen we met overblijvers van de locatie zelf. Vaak gaat dit om allerlei groenten, fruit en aardappelen. Op donderdag halen we de ingrediënten op, en op vrijdagochtend kookt mijn klas hier een aantal gerechten mee. Die gerechten vormen de lunch voor de bewoners van de opvang op vrijdag. En wat daarna nog over is, gaat mee met de soepfiets.”

Leerling Jens is hard aan het werk, maar heeft wel even tijd voor een korte toelichting: “We maken nu in groepjes twee soepen en twee salades. Dat doen we voor een goed doel. Als we beginnen, vertelt meester Olaf wat we gaan maken. Het is erg veel werk, maar gelukkig zijn we met een grote groep.”

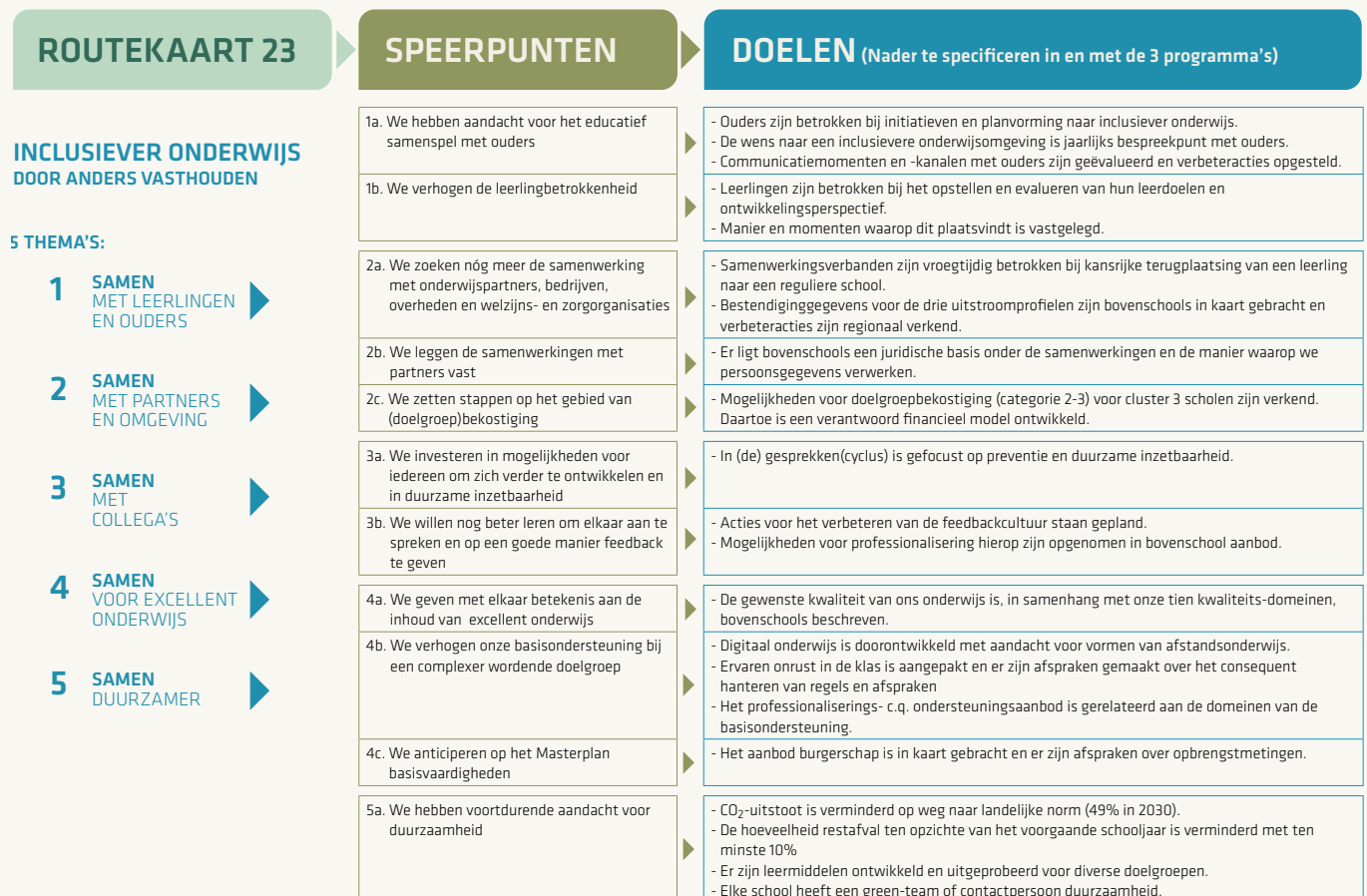
Voor de leerlingen is het echt motiverend om voor deze doelgroep te koken. Jens: “Normaal kookten we altijd op woensdag voor onze meesters en juffen. Maar dit is echt een project buiten school. Wij zijn niet zo'n klas die alleen maar aan het chillen is, wij zijn een klas die doorpakt. Daarom kunnen wij dit project doen. Ik ben echt blij dat wij dit mogen doen voor zo'n mooi doel. Je geeft eigenlijk iets heel kleins, maar het is heel belangrijk.”

Lees [hier](#) het hele verhaal

2.2 REALISATIE STRATEGISCHE BELEIDSDOELSTELLINGEN ROUTEKAART 23

Onze ambitie is groot: elke leerling een volwaardige plek in de maatschappij. Dit doen we door zo inclusief mogelijk onderwijs vorm te geven op onze scholen. Routekaart 23 vormde de leidraad in 2023, en is als volgt weer te geven:

Binnen de organisatie en op elke school is gewerkt aan de vijf leidende strategische thema's uit onze strategische koers 2022 t/m 2025.

De Onderwijsspecialisten huldigen een integrale beleidsopvatting: inhoud & bedrijfsvoering zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en geen gescheiden domeinen, waarbij bedrijfsvoering als randvoorwaardelijk en voorwaardenscheppend wordt opgevat. We hanteren een meerjarige planhorizon op basis van een koersplan en een meerjarenbegroting. De meerjarige strategie vertaalt zich jaarlijks in een Kaderbrief en een jaarplan & begroting. Daarbij geldt een top-down kaderstelling en een bottom up planvorming & begroting. Delegatie en verantwoording vindt plaats op basis van een integrale taakstelling, aansluitend op de integrale sturing en beleidsopvatting. Ook verantwoording en signalering is gebaseerd op een integrale management informatie (dashboard).

We werken programmatisch aan de hand van drie programma's: sterke scholen, strategische partnerschappen en onderwijs & innovatie. Dat betekent dat wij in onderlinge verbondenheid onze strategische doelen uit ons koersplan realiseren. In 2023 hebben wij gewerkt aan de realisatie van jaarplandoelen en meerjarige doelen. De schoolgebonden jaarplannen en opbrengsten zijn in 2023 twee keer geëvalueerd. Op organisatieniveau evalueren we ook de ontwikkelingen van deze strategische doelstellingen. Door kwalitatieve slag krijgen we meer zicht en grip op kwaliteit scholen/schoolontwikkeling en ontwikkelingen binnen de koers. Vanuit een lerend en ontwikkelend perspectief willen we de doel-formulering -en daarmee de evaluatie- meer aanscherpen. Dit geldt ook ten aanzien van het onderscheid in de Routekaart tussen jaar-, meerjarige en/of bovenschoolse doelen.

In de scholen hebben de thema's een plek in het jaarplan, maar zijn niet of maar zeer beperkt gekoppeld aan een specifiek budget. Het is doorgaans niet goed mogelijk om hier een kosten-baten analyse aan te verbinden. Dat vindt wel plaats bij grotere projecten, vaak verbonden aan externe subsidies.

Door een kwalitatieve slag in de PDCA-cyclus krijgt het college van bestuur steeds meer zicht en grip op de onderwijskwaliteit van de scholen en de schoolontwikkeling. Vanuit een lerend en ontwikkelend perspectief willen we -voortvloeiend uit de evaluatie van 2023- in 2024:

- Een duidelijker onderscheid in Routekaart tussen jaardoelen, meerjarige en/of bovenschoolse doelen.
- Een verdere aanscherping van de doelformulering in jaarplannen in relatie tot de Routekaart.
- Een verdere aanpassing van het bovenscholse kwaliteitssysteem voor het verbeteren van de eind-/zelfevaluatie.

De resultaten van de doelen en de bijbehorende geleverde inspanningen zijn hieronder per strategisch thema toegelicht.

Samen met leerlingen en ouders

De behoefte van onze leerlingen en hun ouders is het vertrekpunt van ons onderwijs. Samen met hen willen wij ons onderwijs vormgeven en de beweging naar inclusiever onderwijs maken. In 2023 was er aandacht voor het educatief samenspel met ouders. Op nagenoeg alle scholen zijn de communicatiemomenten en -kanalen onderwerp van aandacht geweest. De wijze waarop scholen dit vormgeven verschilt per school. Het gebruik van een ouderapp, ouder- en thema-avonden, een ouderklankbordgroep zijn hier goede voorbeelden van. Net als het hanteren van de visie en het model van de Driehoekskunde in de samenwerking van leerling, ouder en professional.

Het in het gesprek gaan met de leerling en ouders over zijn of haar ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) en inclusiever onderwijs heeft in 2023 op diverse scholen expliciete aandacht gekregen. In 2024 krijgt dit een vervolg mede door de verwachte invoering van het zogeheten hoorrecht.

Op veel scholen is de realisatie van een leerlingenraad een ambitie in hun jaarplan geweest. De resultaten zijn verschillend afhankelijk van de startsituatie begin 2023 en (met name personele) belemmerende factoren en loopt van een goede inbedding in de schoolorganisatie tot het (net) opstarten van de leerlingenraad. Mooie vormen van verdergaande leerlingenparticipatie zijn de leerlingenraad op icc-niveau en de leerlingenraad gekoppeld aan beleidsontwikkelteams van medewerkers.

Samen met partners en onze omgeving

We willen een zo inclusief mogelijke omgeving aan elke leerling bieden. Dat krijgen we alleen voor elkaar als we nauw samenwerken met anderen. In 2023 namen we het initiatief om nóg meer de samenwerking te zoeken met onderwijspartners, bedrijven, overheden en welzijns- en zorgorganisaties. Niet alleen een stabiele samenwerking en het goede gesprek zijn daarbij belangrijk, maar ook hoe we de samenwerking met elkaar geregeld en vastgelegd hebben. Waar dat kan, realiseren we voor leerlingen uitstroom naar een zo inclusief mogelijke vervolgplek in onderwijs of arbeid/dagbesteding. Ten aanzien van onze samenwerking met het regulier onderwijs zijn onze scholen betrokken bij vormen van (terug) plaatsing of behouden van plaatsing van leerlingen in het regulier onderwijs. In 2023 zijn hiertoe initiatieven genomen of verder uitgebouwd. Het is het goed te constateren dat ook kleine stappen bijdragen aan de beweging naar inclusiever onderwijs.

Op verscheidene scholen zijn de mogelijkheden voor doelgroep-bekostiging verder verkend of op basis van een financieel model in gang gezet met de gemeente, het samenwerkingsverband, de zorgaanbieder en de jeugdhulpverlening. Goed voorbeeld hiervan is de pilot Groepsarrangement zorg in onderwijs van de De Linde so op basis van persona's. Andere scholen die werken met groepsarrangementen zijn de Anne Flokstraschool, het Gentiaan College en De Fonkel.

Gelukkig worden we ook landelijk erkend in de noodzaak binnen de scholen voor leerlingen met een ernstige gedragsproblematiek jeugdhulp in de school te realiseren. Het landelijke traject 'Met andere ogen' en de pilot Zorgarrangeurs vanuit OCW en VWS getuigen hiervan.

Op dit moment zijn we in afwachting van wetgeving die deze wijze van bekostiging faciliteert.

Samenwerking is ook gezocht bij het terugdringen van het lerarentekort. Het afgelopen jaar plukten wij de vruchten van ons project Andere benadering arbeidsmarkt. Zo zijn een groot aantal zij-instromers aangesteld en is het schooljaar 2023- 2024 gestart met nauwelijks personeelstekorten. Andere benadering arbeidsmarkt loopt door in 2024.

Vanuit dit project nemen we actief deel aan regionale projecten om het lerarentekort in de toekomst verder terug te dringen, in zogenaamde RAP-projecten. We intensiveren en versterken samen met het reguliere onderwijs de samenwerking met de lerarenopleidingen in alle regio's waar onze scholen staan. We brengen het (voortgezet) speciaal onderwijs onder de aandacht bij lerarenopleidingen. Binnen het project Samen Opleiden (regio Arnhem Nijmegen) nemen we deel als vertegenwoordiger van het speciaal onderwijs. Daarmee zijn we uniek in Nederland.

Het door ons ontwikkelde supervisiemodel in het kader van Anders Bevoegden heeft in 2023 landelijke aandacht gekregen. Het vervolg ervan volgen wij nauwlettend om zonedig ons eigen model hierop aan te passen.

Ten behoeve van de samenwerking met externe partners is het Programma Strategische Samenwerkingspartners opgezet. Daarbinnen is een programmaliijn opgenomen voor het juridisch afhechten van alle samenwerkingen, waaronder het opstellen van convenanten voor gegevensuitwisseling. Basisuitgangspunten voor gegevensuitwisseling bij samenwerken zijn geformuleerd. Per samenwerking is het samenwerkingsproces en zijn de doelen uitgewerkt. Daarnaast zijn er in het format basisuitgangspunten opgenomen qua regie, aansprakelijkheid en beveiliging. Op basis van het Programma Strategische Samenwerkingspartners worden stap voor stap alle samenwerkingen uitgewerkt.

Samen met collega's

In 2023 is het voeren van het waarderende gesprek succesvol geïmplementeerd. Nagenoeg alle leidinggevenden binnen de organisatie zijn hierin getraind en in de komende periode krijgt het een vertaalslag naar alle medewerkers. In het waarderende gesprek staat de dialoog centraal. Preventie en duurzame inzetbaarheid zijn belangrijke onderwerpen hierin.

Een aanspreekcultuur was onderwerp van de strategische agenda. Feedback geven en ontvangen versterkt een professionele cultuur en de (sociale) veiligheid. Scholen hanteren diverse methodieken in het kader van feedback geven en ontvangen: DISC-profielen, Me+U, Human Dynamics. Ook binnen de door twaalf scholen gehanteerde methodiek van LeerKRACHT is feedback geven en ontvangen onderdeel van 'Elke dag samen een beetje beter'. Scholen hebben onze eigen bovenschoolse verandercoaches of een externe coach in kunnen zetten bij LeerKRACHT. De tevredenheid over de behaalde resultaten op het gebied van een aanspreekcultuur varieert per school. In 2024 is een bovenschools leiderschap ontwikkeltraject van start gegaan.

Samen voor excellent onderwijs

In 2023 investeerden we in het verhogen van onze basisondersteuning bij een complexer wordende doelgroep, onder andere door in diverse schoolteams aandacht te besteden aan het traumasensitief werken en de inzet van specifieke trainingen. Daarbij is klassenconsultatie gebruikt als belangrijkste instrument om basiskwaliteit te borgen. Inzicht in de ontwikkeling van de vaardigheden van onze leerlingen is verder verkregen op basis van interne schoolaudits en prestatieanalyses.

Ook in 2023 constateerden wij een toenemende complexiteit van vraagstukken rondom onze leerlingen. Naast een intensievere ondersteuningsvraag uitte zich de toenemende complexiteit ook in de groei van het aantal leerlingen. Diverse scholen zijn in 2023 tegen de grens van hun opnamecapaciteit gelopen. Het heeft bij een aantal scholen geleid tot het hanteren van wachtlijsten.

Toenemende complexiteit in combinatie met groei en een aanhoudend lerarentekort heeft in 2023 om verkenning en implementatie van 'andere oplossingen' gevraagd. We investeerden in 'anders organiseren' en 'vreemde vrienden' en verrijkte daarmee ons onderwijsaanbod. Voor een doorgaande lijn naar het vervolgonderwijs en een goede besteding is in 2023 de samenwerking met het mbo geïntensiveerd. Voor leerlingen waarvoor een vorm van dagbesteding het doel is, is samenwerking gezocht met partners in de zorg of andere aanbieders op dit gebied.

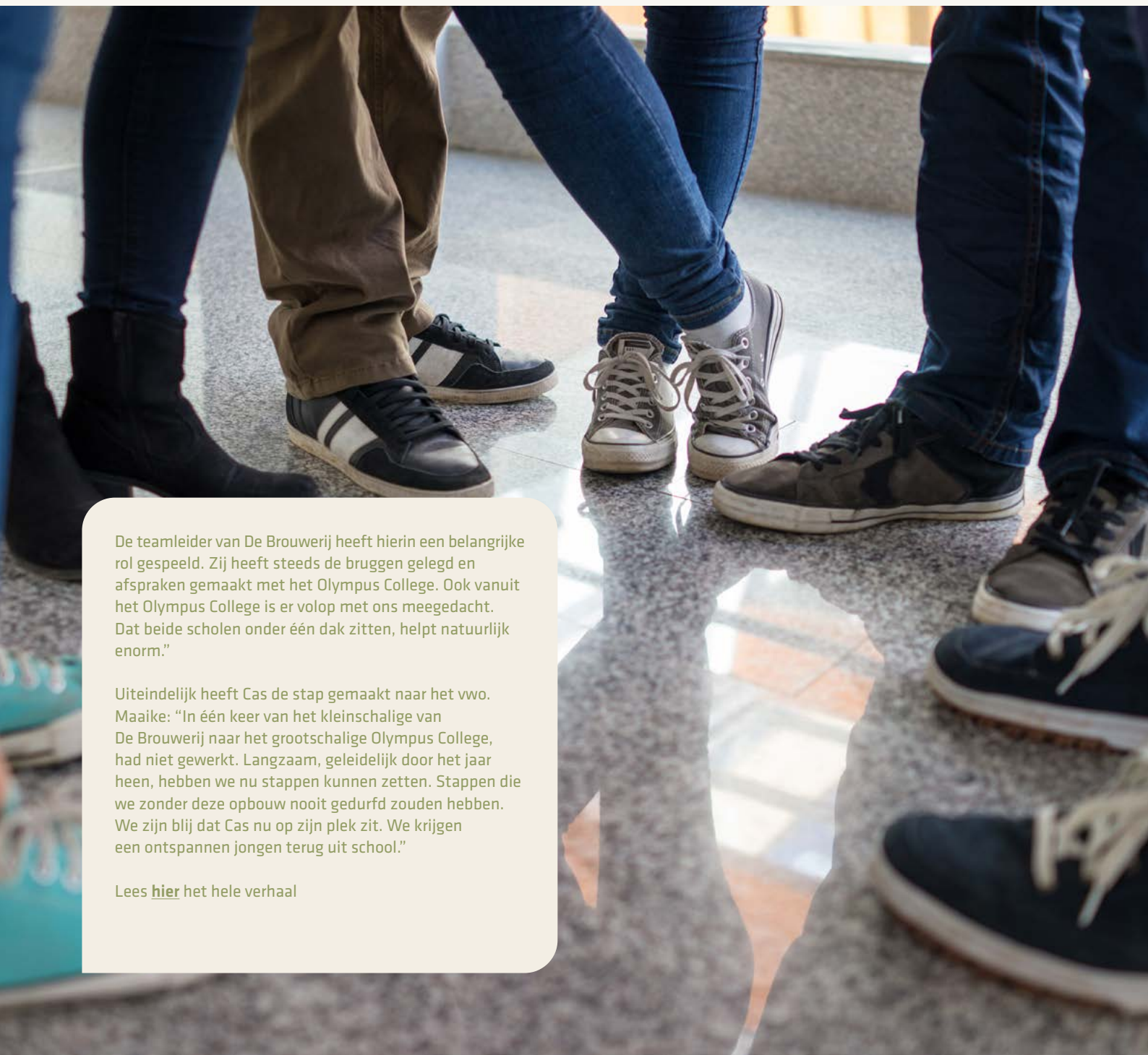
Scholen zitten in verschillende ontwikkelingsfasen van het aanbod op het gebied van burgerschapsvorming. 84% van de scholen heeft een visie op burgerschapsonderwijs. 65% heeft een samenhangend en gestructureerd aanbod. Twaalf scholen hebben dit vastgelegd in een document, bij de meeste andere scholen is dit in ontwikkeling. 29% heeft een meting burgerschapsonderwijs gedaan. Gehanteerde methoden: WMK/vreedzame school/ CED /burgerschapsmeting.nl/bovenschoolse lijst/ROVICT/IVIO/methode KIES. 44% van de scholen hebben afspraken over meten in het toetsbeleid opgenomen. 52% van de scholen hebben momenten voor meting vastgelegd. Eén school werkt op dit gebied samen met de huisvestingspartners binnen het ikc.

Goed onderwijs vraagt om een goed werkend kwaliteitssystem. In dit kader is ook in 2023 is het bovenschools kwaliteitssystem verder aangescherpt. Zie hiervoor paragraaf 2.1 onderwijs & kwaliteit.

IN KLEINE STAPJES VAN VSO NAAR VERVOLGONDERWIJS

De overstap van het vso naar regulier vervolgonderwijs is vaak groot. Om de overstap haalbaar te maken, is vso De Brouwerij de samenwerking met het Olympus College aangegaan. De zogenaamde 'Brouwerijklas' op het Olympus College is er voor leerlingen met uitstroomprofiel vervolgonderwijs. Kunnen leerlingen de overstap maken naar regulier vervolgonderwijs? Dan doen ze dat in kleine stapjes.

Cas (16) is één van de leerlingen die deze overstap maakte. Zijn moeder, Maaïke Donderwinkel, vertelt over deze overstap: "Dat de Brouwerijklas op het Olympus College er was, heeft alle verschil gemaakt. Zo heeft hij zich geleidelijk kunnen ontwikkelen. Stapje voor stapje heeft hij zich steeds verder in het Olympus College kunnen onderdompelen."

A close-up photograph showing the lower legs and feet of several people standing on a highly reflective, polished floor. The people are wearing various styles of pants and shoes, including jeans, brown trousers, and sneakers. The floor reflects the light and the colors of the clothing, creating a distorted, wavy effect. The background is slightly blurred, showing what appears to be a window or a bright light source.

De teamleider van De Brouwerij heeft hierin een belangrijke rol gespeeld. Zij heeft steeds de bruggen gelegd en afspraken gemaakt met het Olympus College. Ook vanuit het Olympus College is er volop met ons meegedacht. Dat beide scholen onder één dak zitten, helpt natuurlijk enorm."

Uiteindelijk heeft Cas de stap gemaakt naar het vwo. Maaïke: "In één keer van het kleinschalige van De Brouwerij naar het grootschalige Olympus College, had niet gewerkt. Langzaam, geleidelijk door het jaar heen, hebben we nu stappen kunnen zetten. Stappen die we zonder deze opbouw nooit gedurfd zouden hebben. We zijn blij dat Cas nu op zijn plek zit. We krijgen een ontspannen jongen terug uit school."

Lees [hier](#) het hele verhaal

Samen duurzamer

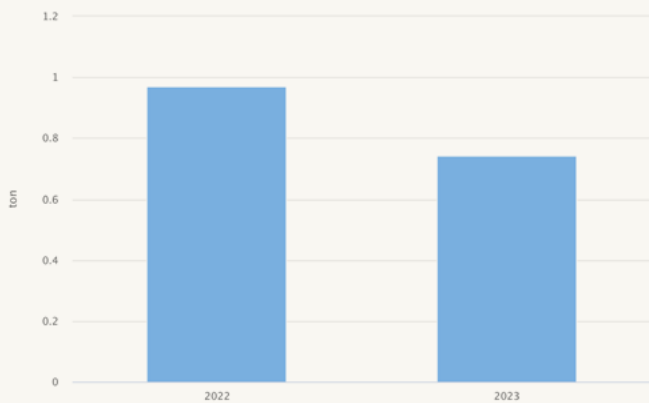
De Onderwijsspecialisten werkt aan verduurzaming. We geloven in een positieve aanpak waarbij we samen impact maken. Door met kleine veranderingen veel verschil te maken, elkaar te inspireren met goede voorbeelden, binnen en buiten onze organisatie de verbinding op te zoeken en resultaten te delen. Voor leerlingen zijn hier acties aan gekoppeld in de vorm van lesmateriaal of gastlessen. Het is onze opdracht om te werken aan duurzame oplossingen. We baseren ons op de routekaart verduurzaming, en werken doelgericht toe naar 49% vermindering van CO₂-uitstoot in 2030. Er wordt een meerjarige routekaart verduurzaming gehanteerd.

In 2023 zijn diverse maatregelen uitgevoerd die bijdragen aan deze doelstellingen. Zo zijn er verduurzamingsmaatregelen voor gebouwen in kaart gebracht en (verplichte) energiebesparende maatregelen zijn grotendeels uitgevoerd.

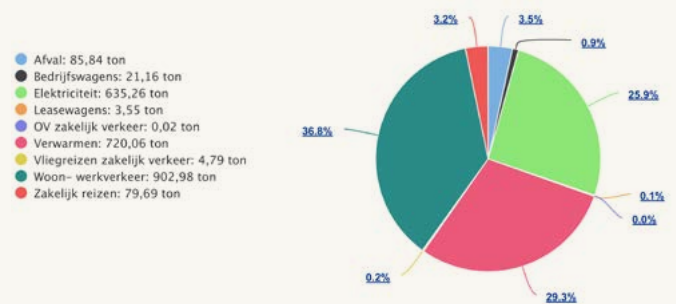
De gebouw gerelateerde CO₂-uitstoot was in 2023 mede dankzij deze maatregelen aanzienlijk lager dan in 2022 (figuur 3). Daarnaast hebben ook de zachte weersomstandigheden in dit jaar bijgedragen aan de reductie.

In 2023 zijn steeds meer scholen verschillende afvalstromen gaan scheiden, hoofdzakelijk plastic en GFT afval. Dit heeft geleid tot een reductie in de hoeveelheid restafval per leerling (figuur 4). Daarnaast zet De Onderwijsspecialisten in op circulair gebruik, zo is er bijvoorbeeld gekozen voor verstelbaar schoolmeubilair om hergebruik en uitwisselbaarheid te stimuleren.

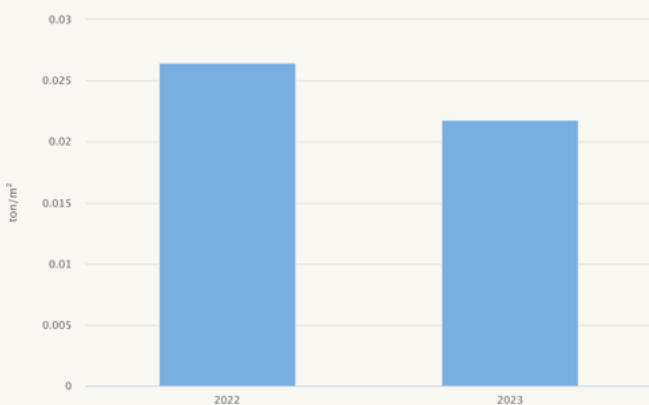
Er werden spellen ontwikkeld op het thema duurzaamheid door en voor leerlingen van De Onderwijsspecialisten. Ruim tien scholen kregen in 2023 gastlessen met spellen van dit Duurzaam Ontdek Lab. Ook op andere wijze kreeg duurzaamheid een plek in het onderwijs, bijvoorbeeld door een tweedehandskledingbeurs en samenwerkingen met de kringloop. Daarnaast werden er diverse initiatieven uitgevoerd op schoollocaties die bijdragen aan bovengenoemde doelstellingen, zoals de aanschaf van dienstfietsen, het 'vergroenen' van pleinen, opvangen van regenwater en nalopen van toiletten op waterverbruik.

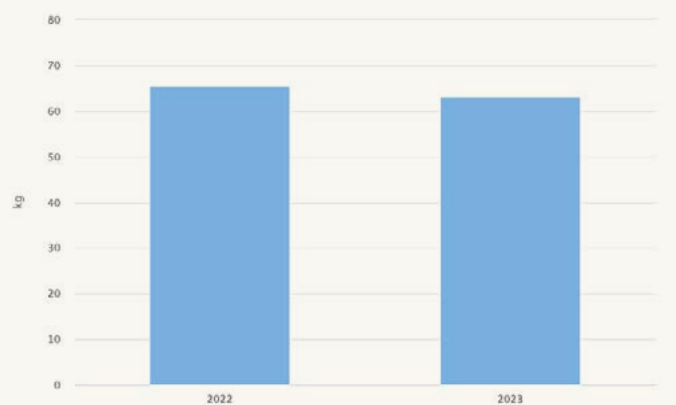
Figuur 1: CO2-uitstoot per leerling 2023 ten opzichte van 2022

Figuur 2: CO2-uitstoot per categorie (2.453 ton)

Figuur 3: gebouwgebonden CO2-uitstoot

Figuur 4: restafval per leerling

Er zijn inmiddels op twaalf scholen zonnepanelen geïnstalleerd, waarmee we per jaar minimaal 185.000 kilo minder CO2 uitstoten, wat gelijk staat aan 7.000 geplante bomen: 108 voetbalvelden vol. We installeren warmtepompen, hebben drie volledig gasloze scholen en we hebben op veel plekken verlichting vervangen door LED. Daarnaast zijn ook verdere (verplichte) maatregelen op het gebied van energiebesparing uitgevoerd.

2.3 STRATEGISCH PERSONEELSBELEID

De kwaliteit van het personeel is cruciaal voor de kwaliteit van onderwijs en een goede verbinding van het personeelsbeleid met de opgaven waar de scholen voor staan is van grote meerwaarde. Het strategisch personeelsbeleid volgt uit onze visie en sluit aan op de opgaven waar onze scholen voor staan. Implementatie, monitoring en evaluatie van het beleid vindt plaats op basis van een integrale benadering.

Integraal Personeelsbeleid

De Onderwijsspecialisten stelt zich ten doel een stimulerende werk- en leeromgeving te borgen en te creëren die ook de medewerkers in staat stelt om te groeien. De kern van duurzame inzetbaarheid is het welzijn van onze medewerkers. Belangrijk daarbij is dat professionals de ruimte krijgen en niet beperkt worden door een keurslijf van regels. Naast werkdrukbeperkende maatregelen, waar in samenspraak met de GMR extra middelen toe zijn ingezet, spelen ook gezondheid, veiligheid en ontwikkelmogelijkheden een rol. Het legt daarmee ook beleidsmatig de basis voor de verbinding van de doelen van de organisatie met de individuele belangen en het welzijn van onze medewerkers.

Onze professionals staan het dichtst bij onze leerlingen en ondersteunen hen. Zij krijgen de ruimte en regie om te doen wat nodig is. Alleen zo dicht mogelijk bij het werkelijke vraagstuk rond die ene leerling kan de oplossing ontstaan die aansluit bij de ondersteuningsbehoefte van de leerling. Dat is de gedachte van waaruit we werken, en van waaruit we onze professionals ondersteunen. Dit noemen we Anders Vasthouden.

De krapte op de onderwijsarbeidsmarkt treft ook De Onderwijsspecialisten, met alle gevolgen van dien. In 2023 heeft een herbezinning op de wijze waarop wij nieuwe medewerkers werven plaatsgevonden. Er is ook geïnvesteerd in het binden van reeds bij ons werkende medewerkers. De ondernomen acties (meer vaste aanstellingen, een goede gesprekkencyclus, aandacht voor verzuimbegeleiding, anders werven) hebben hun vruchten afgeworpen.

Kern van de herziene benadering is het blijvend ontwikkelen van aantrekkelijke en alternatieve wervingsstrategieën, het vergroten van de aantrekkelijkheid van het werken binnen onze organisatie, mobiliteit positioneren als aantrekkelijke secundaire arbeidsvoorwaarde, strategische personeelsplanning, een goede verzuimbegeleiding en ruime ontwikkelingsmogelijkheden. Ook wordt deelgenomen aan de landelijke geïnitieerde projecten Regionaal Arbeidsmarkttekort Personeel (RAP) in vier regio's.

Werkdrukakkoord

Om de werkdruk in het primair onderwijs te verlichten, hebben de sociale partners en het kabinet een werkdrukakkoord gesloten. Op basis van dit akkoord heeft elke school, via het schoolbestuur, voor schooljaar 2022-2023 een bedrag van € 392,87 voor het sbo en een bedrag van € 523,82 voor het (v)so ontvangen. Daarvan is 7/12 deel toegerekend in 2023. Voor schooljaar 2023-2024 geldt een bedrag van € 549,80 voor het (v)so en een bedrag van € 412,35 voor het sbo.

Voor alle scholen van De Onderwijsspecialisten geldt dat het gesprek over de inzet van de middelen met de teams is gevoerd, en dat de medezeggenschapsraad heeft ingestemd met de bestedingsplannen. De extra gelden, totaal in 2023 € 2.253.000, zijn gedifferentieerd per school, overwegend besteed aan extra inzet van onderwijsondersteunend personeel. Een aantal scholen hebben gekozen voor aanschaf van persoonsgebonden ICT-middelen of teamontwikkelactiviteiten. De besteding is als volgt te specificeren:

Bestedingscategorie	
Personeel	€ 1.845.000
Materieel	€ 408.000
Totaal	€ 2.253.000

Naast inzet van extra gelden uit hoofde van het werkdrukakkoord zijn ook niet financiële middelen ingezet voor verlaging van de werkdruk. Aansluitend op de sturingsfilosofie is aandacht besteed aan verlaging van werkdruk voor professionals, waaronder lastendrukbeperkende afspraken met samenwerkingsverbanden inzake de dossiervorming met betrekking tot toelaatbaarheid verklaringen (TLV) en de interne lancering van een digitaal ondersteuningsaanbod voor onze medewerkers 'werken met plezier'.

Professionalisering en begeleiding starters en schoolleiders

Vanaf schooljaar 2021 wordt een subsidie verstrekt voor professionalisering en begeleiding van startende leraren en schoolleiders. Het bedrag voor schooljaar 2022-2023 is per leerling € 100,00. In 2023 is uit hoofde van deze bekostiging € 435.000 aan opbrengsten gerealiseerd.

De bekostiging is ingezet voor de professionalisering van personeel en de begeleiding van startende leraren en schoolleiders. Voor alle scholen van De Onderwijsspecialisten geldt dat het gesprek over de inzet van de middelen met de teams is gevoerd, en dat de medezeggenschapsraad heeft ingestemd met de bestedingsplannen.

Banenafpraak

In 2015 heeft het kabinet samen met het bedrijfsleven afgesproken om in tien jaar tijd trapsgewijs 125.000 banen te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit ligt vast in de zogeheten 'Banenafpraak'. Daarbij is een verdeling gemaakt tussen de publieke sector (25.000 banen) en de vrije sector (100.000 banen). Om dit te bewerkstelligen zijn er diverse wetwijzigingen geweest waaronder de invoering van de participatiewet en quotumregeling waarin is overeengekomen dat 3% van formatie wordt ingevuld door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De banenafpraak betekent voor De Onderwijsspecialisten dat er 39 fte aan banen moeten zijn gerealiseerd in 2026.

In 2022 is een bovenschools expertteam ingericht die scholen begeleidt bij de werving, selectie en begeleiding van de nieuwe doelgroep medewerkers. Deze aanpak werpt vruchten af, en bovenal ervaren scholen de meerwaarde van de inzet van inclusie-medewerkers. De werving van nieuwe inclusie-medewerkers verloopt goed, alhoewel het ook uitdagend is om de juiste mensen te vinden welke vallen onder de banenafpraak. Dit heeft voor een groot deel ook te maken met de arbeidsmarkt die veranderd is.

Er zijn veel vacatures en steeds meer bedrijven gaan kijken naar de doelgroep binnen de banenafpraak om hun vacatures in te vullen. In de regio's Foodvalley en Arnhem is het makkelijker om passende kandidaten te vinden dan in de regio's Stedendriehoek en Achterhoek. In deze laatste twee regio's zijn veel verschillende uitvoerende instanties actief die nog beperkt samenwerken, maar ook zijn er hier simpelweg minder kandidaten die vallen onder de banenafpraak.

Op 31 december 2023 waren 20,75 fte aan collega's in dienst die meetellen voor de banenafpraak. Dat wil zeggen 1,5% van de formatie, en een groei van 12,95 fte ten opzichte van 2022. In 2023 zijn zes plaatsingen gerealiseerd. Daarnaast zijn gedurende het jaar zes medewerkers van team inclusie doorgestroomd naar de formatie van de school en hebben op die scholen een vast contract gekregen en hebben 2 medewerkers een arbeidsovereenkomst met uitzicht op vast waar de intentie vanuit de school is om per 1-8-2024 de medewerker een vast dienstverband aan te bieden.

In het afgelopen jaar zijn er 4 medewerkers van team inclusie uit dienst gegaan. Een medewerker is ziek uit dienst gegaan, van 2 medewerkers was het bekend dat het om tijdelijke plaatsen ging en 1 medewerker is vanuit een tijdelijk dienstverband naar een vast dienstverband gegaan bij een partner binnen een integraal kind centrum. Het afgelopen jaar hebben we ons ook op de kaart kunnen zetten als inclusieve werkgever en als 'koploper' zijn we ook ambassadeur namens onderwijswerkgevers bij de Normaalste zaak, een netwerk van meer dan 750 werkgevers. Daarnaast hebben we een 3-tal interviews gedaan met de PO-raad waar we al 2 goede voorbeelden van hebben gedeeld via alle sociale kanalen en het derde interview binnenkort geplaatst wordt. Vanuit het vervangingsfonds/participatiefonds is er een routekaart gemaakt over de banenafpraak en ook daar wordt De Onderwijsspecialisten gebruikt als voorbeeld. In de bijlage zitten deze artikelen toegevoegd.

2.4 PRIVACY EN INFORMATIE VEILIGHEID

Het beleidsplan Informatie Veiligheid en Privacy (IVP-beleid) is het vertrekpunt voor het organiseren en implementeren van Informatie Beveiliging en Privacy (IBP). AVG vormt een onderdeel van ons intern beleidsplan 'de Veilige School' en maakt onderdeel uit van alle schoolveiligheidsplannen en het veiligheidsbeleid op fysieke, sociale en maatschappelijke veiligheid en informatieveiligheid en privacy. De AVG rollen zijn in 2023 opnieuw gedefinieerd en belegd. Er is een informatiemanager aangesteld en de FG-rol is extern belegd om onafhankelijke toezicht te waarborgen.

Medewerkers, leerlingen en ouders worden actief geïnformeerd over rechten en plichten op het gebied van privacy en security middels de schoolgids, het privacyreglement en de privacyverklaring. Daarnaast wordt ook bij het vragen van specifieke toestemming als beeldgebruik eveneens gewezen op de rechten. Afspraken worden gedocumenteerd op schoolniveau. Er is een trend zichtbaar in de mate waarin betrokkenen hun rechten uitoefenen. Steeds vaker maken ouders (en/of wettelijk vertegenwoordigers) en leerlingen gebruik van hun recht op inzage en dataportabiliteit.

Incidenten in 2023 hebben betrekking gehad op phishing en e-mails verzonden naar een onjuist geadresseerde. De incidenten hebben ertoe geleid dat in 2023 versneld twee factor authenticatie is geïmplementeerd op externe sessies van medewerkers in Microsoft 365. Hierna is direct een afname van de phishing datalekken geconstateerd. Steeds meer mensen zijn beveiligingsincidenten en datalekken gaan melden. In 2023 is Yoursafetynet (YSN) volledig in gebruik genomen. In YSN worden alle verwerkersovereenkomsten opgenomen en worden datalekken geregistreerd.

2.5 FINANCIËEL BELEID

Na de reeks van batige exploitatiesaldi van de afgelopen (corona!) jaren is verslagjaar 2023 zoals verwacht en begroot afgesloten met een nadelig saldo. In jaar 2023 is een nadelig resultaat van - € 3,42 miljoen. Begroot was een nadelig resultaat van - € 4,63 miljoen. Daarmee wordt een rentabiliteit gerealiseerd van - 2,8%. Het totaal aan baten in 2023 bedraagt € 131,3 miljoen.

Kenmerkend voor het resultaatverloop over het afgelopen jaar is een omslag in resultaat na de 1e twee kwartalen van 2023. Het eerste half jaar van 2023 was sprake van een batige resultaatontwikkeling, met name veroorzaakt door een achterblijvende personele bezetting. De omslag in resultaatontwikkeling in de tweede helft van het jaar is met name gerealiseerd door de tussentijdse formatieve impuls van 30 fte (1 fte per school).

Kenmerkend voor het kostenverloop in 2023 zijn de effecten van het lerarentekort in combinatie met een grote instroom van leerlingen. Er is sprake van toegenomen kosten van inleen van personeel (uitgaven 4% van de loonsom, kosten 5,3 miljoen). De noodzaak voor extra inzet van personeel is niet alleen toe te schrijven aan groei van het aantal leerlingen, maar is ook veroorzaakt door een toegenomen ziekteverzuim in 2023.

Het eindresultaat 2023 is samenvattend als volgt samengesteld:

- 1 Een tekort uit normale bedrijfsuitoefening van - € 1,5 miljoen. Begroot voor 2023 is een sluitende exploitatie uit normale bedrijfsuitoefening. Het tekort is incidenteel en komt met name voort uit de eenmalige formatieve impuls van 30 fte voor schooljaar 2023-2024.
- 2 Een batig saldo op de NPO-inkomsten en uitgaven in 2023 van € 0,4 miljoen. De NPO bekostiging is beëindigd per 31 juli 2023, de uitgaven betreffen het gehele kalenderjaar. Het batig saldo wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserves NPO en zal in 2024 en de eerste helft van 2025 conform het NPO plan tot besteding komen.
- 3 Van het resultaat maakt deel uit vooruit ontvangen bekostiging 2024 in het kader van de afbouwregeling Expertisebekostiging tot een bedrag van € 0,8 miljoen. Regelgeving staat niet toe deze als opbrengsten in 2024 te verantwoorden.
- 4 Tot een bedrag van € 0,6 miljoen is additioneel gedoteerd aan voorzieningen. Het betreft met name een toevoeging aan de voorziening langdurig zieken, jubileumuitkeringen en duurzame inzetbaarheid. De dotatie aan de voorziening meerjaren onderhoud uit hoofde van de stelselwijziging maakt geen deel uit van de extra dotaties en wordt verwerkt per 1 januari 2024.
- 5 Er zijn extra bestedingen gerealiseerd conform het jaarplan 2023 met betrekking tot arbeidsmarktbenadering, deskundigheidsbevordering, banenimpuls, anders organiseren en ICT tot een bedrag van € 2,5 miljoen. De meerkosten van de formatieve impuls van 30 fte maken van deze kosten geen deel. De incidentele meerkosten worden tot de kosten uit normale bedrijfsuitoefening gerekend.

Allocatie van middelen

De Onderwijsspecialisten alloceert kosten en opbrengsten op basis van een directe toerekening van baten en lasten per school. Gemeenschappelijke baten en lasten worden op basis van het relatieve aandeel in de totale kosten per school toegerekend. De allocatie van middelen wordt overeengekomen op basis van een begroting. Exploitatieresultaten zijn maandelijks beschikbaar per school op basis van een integraal resultatenoverzicht in de vorm van een dashboard. Onderdeel van deze stuurinformatie vormt ook de kwaliteitskaart per school.

Ondersteunende diensten worden centraal georganiseerd. Verdeeld in een domein onderwijs en bedrijfsvoering omvat dit de aandachtsgebieden personeel & organisatie, kwaliteit, leren & ontwikkelen, sport & cultuur, transitie, programmamanagement, communicatie, secretariaat, financiële administratie, aanmelding, personeels- & salarisadministratie, control, facilitair, ICT en automatisering. De kosten van de ondersteunende diensten, waaronder ook het college van bestuur, zijn gemaximeerd tot een maximum van 8,8% van de exploitatiesom per school.

Participatiefonds

De Onderwijsspecialisten is (verplicht) aangesloten bij de stichting Participatiefonds. Het Participatiefonds draagt zorg voor de verdeling van het financiële risico van schoolbesturen in het primair onderwijs. Alle schoolbesturen in het primair onderwijs betalen hier premie voor. Het fonds betaalt (een deel van) de uitkeringskosten van werkzoekend onderwijspersoneel als een schoolbestuur heeft voldaan aan de voorwaarden die in het reglement staan. Ons personeelsbeleid is erop gericht de wachtgeldverplichtingen tot een minimum te beperken.

2.6 TREASURYBELEID 2023

Het beheer van de liquide middelen en het beleggingsbeleid van De Onderwijsspecialisten is geformaliseerd op basis van een Treasury Statuut en een jaarlijks Treasury Plan. In het statuut zijn de kaders met betrekking tot beheersing van rentekosten en –risico's, financiering, beheer en beleggingen vastgelegd. Wettelijke randvoorwaarden worden daarbij in acht genomen.

Van de liquiditeit maakt ook het privaat vermogen deel uit. Per 31 december 2023 bedraagt het privaat vermogen €1,6 miljoen. De reserves en voorzieningen zijn beperkt vastgelegd in activa, en zijn overwegend in liquiditeit beschikbaar. Gezien de kosten van liquiditeitsbeheer wordt sinds april 2021 de gehele liquiditeit, met uitzondering van het private deel, op basis van Schatkistbankieren beheerd. In 2023 zijn geen leningen aangetrokken.

Schatkistbankieren vindt plaats in samenwerking met huisbankier de Rabobank. Betalingen vinden op reguliere wijze plaats via de huisbankier. Er is een dagelijkse maximale betaallimiet overeengekomen, en dagelijks wordt het saldo van de rekening aangezuiverd of afgeroomd vanuit het ministerie.

Beleggingsresultaat private vermogen

Het private vermogen is in 2023 toegenomen van €1.450.140 naar € 1.605.372. In 2023 is een beleggingsrendement gerealiseerd van 10,7% (bruto rendement 12,1%, kosten 1,39%). De beleggingsportefeuille is samengesteld uit 49,7% aandelen, 49,4% obligaties en 0,9% liquiditeiten.

ARBEIDSCONTRACT BIJ MANTEL VOOR CHRIS EN MILAN

Hapjes en drankjes, slingers en een ruimte vol trotse familieleden en begeleiders.

Op dinsdag 23 mei was het feest bij het distributiecentrum van Mantel. Twee (voormalig) leerlingen van De Onderwijsspecialisten tekenden een arbeidscontract. Zij sluiten hun leer-werkstage hierbij af en stromen uit in het werkveld. We zijn super trots!

Chris loopt de kantineruimte binnen met een brede glimlach, goedgevulde sleutelbos en een tag.

“Hier eet ik altijd een tosti met het team” zegt hij trots tegen zijn vader. Chris, voormalig leerling van het Prisma College en Milan (Vierbeek College) begonnen een jaar geleden met hun leer-werkstage samen met 3 andere deelnemers, dit beviel zo goed dat ze vanaf heden officiële werknemers zijn van Mantel. Een mooi en bijzonder moment voor iedereen aanwezig. “Ik zweef van trots” aldus de vader van Chris.

Praktijkonderwijs en speciaal onderwijs slaan steeds vaker de handen ineen. In regio Midden-Gelderland trekken 13 scholen samen op. De netwerkcoördinator vso/Pro heeft hierin een verbindende rol. De gezamenlijke uitdaging is een goede aanpak in de transitie van onderwijs naar een passende plek in de maatschappij.

Eén van de manieren om dit te bereiken zijn gezamenlijke projecten in de Arbeidsmarktregio in het kader van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid.

Eén van deze projecten is de samenwerking met fietsbedrijf Mantel. Het Werkgevers Service Punt, de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) en vso/Pro werken in dit project samen met het bedrijf Mantel om uitstroomleerlingen de mogelijkheid te bieden om gedurende een jaar stage te lopen bij deze werkgever, om daar vervolgens ook in dienst te kunnen komen, net zoals Chris en Milan.

Lees [hier](#) het hele verhaal.

2.7 VERMOGENSPOSITIE

Het resultaat 2023 leidt tot een vermogensafname van € 3,24 miljoen. Het vermogensbeeld in relatie tot de referentiewaarden van de Inspectie voor het Onderwijs is op basis van deze aanwas als volgt weer te geven:

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Feitelijk eigen vermogen	25.876.443	29.300.484
Correcties:	0	
- Privaat vermogen	-1.605.372	-1.450.140
- Bestemmingsreserve (BR) NPO	-5.346.772	-4.909.373
- BR vooruitbetaalde bekostiging	-828.000	-1.355.000
- BR meerjaren onderhoud	-2.844.913	-2.500.000
Eigen vermogen (niet beklemd) ultimo	15.251.386	19.085.971
Normatief EV (o.b.v. financierings- en bufferfunctie EV) cf. voorstel lvhO (2020)		
- Boekwaarde materiele vaste activa	13.251.093	11.525.430
- Aanschafwaarde gebouwen	nvt	nvt
- Boekwaarde immateriële vaste activa	11.927	51.642
- Liquiditeitsbuffer	6.563.131	6.204.865
Normatief eigen vermogen cf lvhO	19.826.151	17.781.937
Vermogens manco / surplus	-4.574.765	1.304.034

Uit de vergelijking blijkt dat de omvang van het eigen vermogen beperkter is dan volgens de referentiewaarde van de Inspectie van Onderwijs. Het vermogenssurplus 2022 van afgerond € 1,3 miljoen is op basis van beleidsintensivering tot besteding komen.

Risico's en risicobeheersing

Door periodiek de risico's op schoolniveau en organisatie breed te bespreken en te monitoren tracht het college van bestuur zo snel mogelijk risico's te signaleren. Beheersmaatregelen dragen er aan bij dat het college van bestuur zo adequaat mogelijk acteert op risico's. Een risico analyse wordt jaarlijks vastgesteld en maakt deel uit van de begroting. Deze analyse wordt bottom-up opgesteld. Wat wil zeggen dat scholen bij het opstellen van het school- en jaarplan vooraf identificeren wat de risico's zijn. Het gaat dan om risico's die het behalen van de doelstellingen die zijn opgenomen in hun school- en jaarplannen mogelijkwerwijs in de weg staan. Ook de beheersmaatregelen kiest de school zelf. Dit geheel wordt in de gesprekkencyclus tussen schooldirecteur en het college van bestuur getoetst.

Gedurende het jaar verantwoordt directies zich op verschillende functionele gebieden (onderwijs, medewerkers, facilitaire zaken en financiële zaken) over de stand van zaken, welke risico's te verwachten zijn en welke beheersmaatregelen er zijn of worden genomen. Directeuren worden daarbij ondersteund door de Ondersteunende dienst. Afspraken worden in het jaarcanvas vastgelegd.

Het college van bestuur realiseert zich dat er op scholen altijd risico's kunnen zijn en zich soms ook onverwachte risico's kunnen voordoen. Het college van bestuur tracht zo adequaat mogelijk op deze onverwachte gebeurtenissen voorbereid te zijn.

Op basis van het periodieke werkoverleg met scholen verwacht het college van bestuur tijdig eventuele bijzonderheden te kunnen bespreken en daardoor te zien dat er snel is gereageerd op ontstane risico's of alsnog passende maatregelen te treffen.

De professionalisering van risicomanagement heeft zich ook in 2023 verder voortgezet. In dit kader is ook fraude risicoanalyse in 2023 toegevoegd aan het risicomanagement.

Belangrijkste risico's en onzekerheden

De belangrijkste risico's betreffen de laatste jaren met name het domein medewerkers. Dit domein heeft een essentiële impact op de kwaliteit van het onderwijs zoals wij dit op onze scholen willen bieden. Die onderwijskwaliteit is afhankelijk van de beschikbaarheid van voldoende en goede onderwijsgevende medewerkers, directeuren en onderwijsondersteunende medewerkers. Deze beschikbaarheid staat fors onder druk, met name vanwege demografische ontwikkelingen. Daarnaast zijn er verschillende risico's, waarbij ICT veiligheid en huisvesting ook majeure risico's zijn geworden.

Medewerkers

Er is sprake van medewerkers-risico's op verschillende vlakken. Enerzijds heeft dit risico betrekking op het aantrekken van voldoende kwalitatief personeel en anderzijds heeft het risico betrekking op het behouden en duurzaam inzetbaar houden van de bestaande medewerkers. Evident is dat dit risico niet alleen erkend wordt bij De Onderwijsspecialisten, maar dat dit aandacht vergt in de gehele sector en keten. De Onderwijsspecialisten stelt alles in het werk om de risico's met betrekking tot medewerkers adequaat te managen. Ondanks het feit dat alles in het werk wordt gesteld dit risico te beheersen, blijft het restrisico niet acceptabel.

De volgende aanvullende maatregelen zijn getroffen om het risico binnen de beïnvloedingssfeer van De Onderwijsspecialisten te beheersen:

- Opleidingstrajecten zijn aanwezig om de medewerkers te ondersteunen bij het ontwikkelen van hun talenten. Daarmee wil De Onderwijsspecialisten een aantrekkelijk werkgever zijn.
- De Onderwijsspecialisten beoordeelt de medewerkers op structurele wijze en ondersteunt hen in de benodigde ontwikkelingen.
- Er wordt een (waarderende!) dialoog gevoerd met de medewerkers om hun wensen en verwachtingen goed te begrijpen en daar gezamenlijk invulling aan te geven.
- Er wordt geanalyseerd op welke wijze scholen optimaal kunnen worden ondersteund.
- Strategische Personeelsplanning (SPP) is als instrument ontwikkeld en geïmplementeerd om voorbereid te zijn op de toekomstige ontwikkelingen.
- Met stakeholders wordt actief de dialoog gevoerd om te onderzoeken op welke wijze we de juiste mensen kunnen aantrekken en de arbeidsmarkt benaderd kan worden.
- Er wordt aandacht besteed aan het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers en geanalyseerd wordt welke beweegredenen bestaan om te vertrekken bij de organisatie.

ICT veiligheid

Elke verstoring in een onderdeel van de ICT-omgeving kan grote impact hebben op het onderwijs of het werk van de Ondersteunende dienst. Denk aan een haperende internetverbinding, digitale leermiddelen die niet goed werken of bedrijfssystemen die tijdelijk plat gaan. De consequenties van onvoldoende aandacht voor ICT-veiligheid betreffen:

- Datalek waarbij privacygevoelige informatie in verkeerde handen komt. Denk aan persoonsgegevens, zorggegevens van leerlingen of gespreksverslagen van medewerkers.
- Bewuste verstoring van ICT-voorzieningen. Denk aan een hacker die ransomware installeert waardoor bestanden worden versleuteld. De bestanden zijn pas weer te gebruiken na betaling van een afkoopsom.
- Manipulatie van data als inloggegevens zijn buitgemaakt en data worden aangepast. Denk aan hackers die betalingsgegevens aanpassen.
- Overname of misbruik van ICT-voorzieningen. Denk aan criminelen die internetcapaciteit overnemen, spam-mails versturen via e-mailaccounts van de organisatie of malware installeren.

Organisatorische en technische maatregelen liggen ten grondslag aan het gebruik van de ICT- infrastructuur van De Onderwijsspecialisten. Er gelden regels en voorschriften bij het gebruik van de ICT-omgeving zoals twee factor authenticatie, encryptiemaatregelen bij mailverkeer, wachtwoordbeleid en het integraal privacy beleid (IPB). De kwaliteit van de ICT-infrastructuur wordt periodieke beoordeeld (waaronder inzet van een ethische hacker) en ICT maakt deel uit van de veilige school (waaronder crisisorganisatie en periodieke oefeningen).

Huisvesting

De afgelopen jaren blijkt dat nieuw- of verbouw van de gebouwen waar onderwijs wordt gegeven niet tijdig of niet binnen de beschikbare middelen van de gemeente kunnen worden gerealiseerd. De doorlooptijd van (nieuw)bouwprojecten is altijd lang binnen het onderwijs, er zijn nu echter ook andere belemmeringen die de voortgang hinderen. Tevens zijn de eisen rondom energiegebruik en ventilatie toegenomen. Een belangrijke oorzaak voor de stagnering is de te lage normvergoeding voor nieuwbouw. Dit wordt versterkt door de gestegen prijzen voor arbeid en bouwmaterialen, mede vanwege beperkte beschikbaarheid. Doordat aannemers voldoende, soms ook eenvoudiger en lucratievere projecten kunnen uitvoeren, is dit risico sterk toegenomen. De Onderwijsspecialisten probeert door afspraken met de gemeenten voldoende middelen ter beschikking te krijgen voor de huisvestingsprojecten.

Risicoanalyse en vermogensvorming

De Onderwijsspecialisten wil inzicht hebben in hoeveel vermogen beschikbaar moet zijn om eventuele calamiteiten op te kunnen vangen. Op basis van een risicoanalyse (en impliciet ook de risicobereidheid) is een doorrekening gemaakt om het theoretisch noodzakelijke eigen vermogen vast te stellen. Omdat de risico's zich niet tegelijk zullen voordoen zijn daarbij verschillende scenario's en een kansverdeling gehanteerd met bijbehorende financiële impact. Met deze methode is berekend welk vermogen waarschijnlijk voldoende is om de risico's financieel te kunnen pareren. Dit minimaliseert de kans van de mogelijke situatie dat De Onderwijsspecialisten niet aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Op basis van de risicoanalyse wordt vastgesteld dat een eigen vermogen van ongeveer € 11,5 miljoen noodzakelijk is. Deze informatie hanteert het college van bestuur bij de beoordeling van het eigen vermogen van De Onderwijsspecialisten. Voor alle risico's is inzichtelijk op welke wijze we de risico's beheersen en bestaat een gezonde mix van kans- en impactbeperkende maatregelen. Een specificatie hiervan is als bijlage opgenomen.

Het berekende risico laat zich als volgt samenvatten:

Soort risico	Risico	Netto risico
Strategisch risico	Risico's op bedrijfsvoering, huisvesting en onderwijs	€ 3.650.000
Operationeel risico	Risico's m.b.t. personeel en cyberrisico's	€ 2.947.000
Financieel risico	Risico op beperkt innovatief vermogen, en financiële verplichtingen	€ 780.000
Compliance risico	Compliance risico's, administratieve lastendruk en veranderende overheidsvisie	€ 4.107.000
Fraude risico	Risico's die als gevolg van fraude kunnen ontstaan	PM
Totaal		€ 11.484.000

SAMEN DUURZAMER: ARNHEM SCHOON, HEEL GEWOON!

"Eigenlijk is het héél gewoon, wij houden Arnhem schoon!" Zo klonk de yell vandaag van de leerlingen van Lichtenbeek, die gisteren naar Stadsboerderij Presikhaaf kwamen om zwerfafval te ruimen.

Waar ze zich het meest over verbaasden? Lisa (11): We vonden zó veel peuken op de grond, dat was écht niet normaal...!

Lichtenbeek is één van de Arnhemse scholen die deze week meedoet aan de afvalestafette. In deze week, georganiseerd door natuurcentrum arnhem, zetten zoveel mogelijk scholen en BSO's zich in voor een schone stad door, gewapend met grijpers en zak, zwerfvuil te lijf te gaan. Het doel? Een 100% zwerfafvalvrije stad. Want zwerfafval is niet alleen storend om te zien maar vooral niet goed voor de natuur.

Een leerzaam uitje was het, vond ook juf Monique: "Door mee te doen aan de Afvalestafette kunnen ook deze kinderen op een mooie manier meegenomen worden in het verhaal over duurzaamheid". En het allerleukste van de dag? Dat was toch wel het moment dat alle vuilniszakken op de enorme berg met afval mochten, die zich na 4 dagen Afvalestafette heeft gevormd op de boerderij. Inmiddels maar liefst 9 kuub groot.

Lees [hier](#) het hele verhaal.

2.8 TOEKOMSTVERWACHTING EN BEGROTING 2024 DE ONDERWIJSSPECIALISTEN

Na een reeks van jaren waarin sprake was van ruime financiële armslag voor het (speciaal) onderwijs vanwege kabinetsbeleid (regeerakkoord Rutte IV) en het Nationaal Programma Onderwijs, zal de komende jaren naar verwachting sprake zijn van een terugloop van middelen en verscherpte noodzaak tot keuzen. De omslag naar toenemende druk op bedrijfsvoering manifesteerde zich in de loop van 2023, en bepaalt ook het meerjaren perspectief van De Onderwijsspecialisten. De meerkosten vanwege de krapte op de arbeidsmarkt, gecombineerd met meerkosten door toenemende ondersteuningsbehoefte (complexiteit neemt toe) én toename van het aantal leerlingen (aanhoudende groei) zetten de exploitatie van onze scholen onder druk. Ook de verslechtering van het economisch klimaat en de toenemende noodzaak tot bezuinigingen van het Rijk dragen bij aan de verwachting dat een reeks van 'vette jaren' voorbij is, en De Onderwijsspecialisten zich bedrijfsmatig moet voorbereiden op een nieuwe fase. De Onderwijsspecialisten kunnen daarbij gelukkig uitgaan van een uitstekende financiële uitgangspositie voor het komend jaar c.q. de komende jaren.

Niettegenstaande de omslag in financieel perspectief maakt de begroting in 2024 ruimte (beleidsrijk en gericht) te intensiveren op arbeidsmarktbenadering, leiderschap en verduurzaming. Samen ook extra inspanningen gericht op het wegnemen van onderwijsachterstanden als gevolg van Corona (NPO) leidt dit tot een tekort op de begroting voor 2024. De beleidsintensivering c.q. het tekort wordt bekostigd uit eerder gevormde reserves. Met andere woorden: de goede vermogenspositie biedt ruimte in 2024 uit te gaan van een exploitatietekort, en in te teren op eigen vermogen. Meerjarig wordt voorzien dat voor behoud van een gezonde financiële uitgangspositie afbouw van de intensivering noodzakelijk zal zijn. In de meerjarenbegroting, onderdeel van de begroting 2024, wordt hier rekening mee gehouden.

Het bedrijfsmatige beleid over de afgelopen 10 jaren heeft geleid tot een robuuste financiële uitgangspositie. Er is sprake van een ruimschoots toereikende vermogenspositie, in ogenschouw genomen het risicoprofiel van de organisatie. De goede financiële uitgangspositie heeft de afgelopen jaren bijgedragen aan de mogelijkheid gericht te investeren in huisvesting, arbeidstoeleiding, arbeidsmarktbenadering, ICT en onderwijs & zorg. Ook in 2024 zal sprake zijn van innovatie impulsen en beleidsintensiveringen.

Het begrote exploitatietekort is daar een weerspiegeling van. Het betreft met name innovatieve impulsen op het gebied van arbeidsmarktbenadering en banenkansen voor medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De in aantal en omvang omvangrijke incidentele subsidies, in combinatie met aanhoudende groei van het aantal leerlingen en krapte op de arbeidsmarkt, hebben in de periode 2019-2022 geleid tot een onderbesteding van de beschikbare middelen. Het uitte zich in een batige resultaten, en een aangroei van het eigen vermogen. Bestedingsimpulsen, waaronder een eenmalige uitbreiding van de formatie met 1 fte per school (totaal 30 fte) voor schooljaar 2023-2024, hebben in 2023 geleid tot een omslag in resultaat. De begrote exploitatiesom voor 2024 bedraagt € 135,4 miljoen. De toename van de exploitatiesom ten opzichte van 2023 komt voort uit groei van het aantal leerlingen en prijseffecten. Er is sprake van een begroot nadelig exploitatieresultaat van - € 6,9 miljoen. Het begrote nadelige exploitatieresultaat is met name samengesteld uit een resultaat uit normale bedrijfsuitoefening van € 1,4 miljoen, een NPO resultaat van - € 2,5 miljoen en beleidsintensiveringen tot een bedrag van - € 2,9 miljoen.

De beleidsintensiveringen richten zich met name op de arbeidsmarkt. In het kader van 'andere benadering arbeidsmarkt' wordt € 2,1 miljoen begroot ten behoeve van de bekostiging van een bovenschoolse opleidingspool en een bovenschoolse flexpool. Van de begrote kosten in het kader van 'andere benadering arbeidsmarkt' maakt ook een initiatief bericht op duurzame inzetbaarheid van medewerkers ('Werken met Plezier') deel uit. Voorts maakt van de intensivering deel uit verduurzamingsinitiatieven, investeringen op het gebied van ICT-veiligheid, anders organiseren en de banenimpuls (aanstelling medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt). Vanwege de toegenomen rentevoet is in 2024 sprake van rentebaten tot een bedrag van € 1,7 miljoen. De rentebaten in 2024 worden met name aangewend voor de bekostiging van de formatieve impuls van 30 fte voor de tweede helft van schooljaar 2023-2024 (periode januari - juli 2024).

De begroting 2024 is samenvattend als volgt:

	Begroot 2024	Begroot 2023
Opbrengsten	130.656.782	119.506.015
Overheidsbijdragen en -subsidies	1.011.860	822.040
Overige baten	2.037.494	2.448.102
Financiële baten	1.700.000	0
Totaal baten	135.406.136	122.776.157
Personeelslasten	123.943.962	111.378.233
Afschrijvingen	2.846.955	2.202.151
Huisvestingslasten	7.409.763	6.097.228
Overige lasten	8.100.757	7.725.498
Totaal lasten	142.301.437	127.403.110
Resultaat	-6.895.301	-4.626.953

2.9 CONTINUÏTEITPARAGRAAF

De continuïteitsverwachting is gebaseerd op de (goedgekeurde) meerjaren begroting. De meerjarenbegroting en -balans is gebaseerd op de gecontroleerde balans en staat van baten en lasten per 31 december 2022 en de verwachte exploitatie-uitkomsten 2023 op basis van de intern gecontroleerde balans en resultaatprognose tot 31 oktober 2023.

In de periode 2019-2022 was sprake van een aanwas van het eigen vermogen, en is het totale vermogen toegenomen tot € 29,3 miljoen per 31 december 2022. Naar verwachting zal de komende jaren sprake zijn van een afname van het eigen vermogen. Debet aan de afname zijn de incidentele beleidsintensivering (periode 2023-2025), NPO-bestedingen ten laste van eerder gevormde reserves (periode 2024-2025) en het effect van de stelselwijziging voorziening meerjaren onderhoud (eenmalig 2023).

Kaderstellend voor de meerjaren en resultaat- en vermogensontwikkeling is een minimaal vermogen aansluitend op de risico-analyse (€ 10 miljoen).

De solvabiliteit ontwikkelt zich meerjaren als volgt:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Solvabiliteit I							
(EV/ TV)	52%	42%	33%	25%	25%	26%	27%
Solvabiliteit II							
(EV +VrZ / TV)	72%	70%	66%	62%	62%	62%	62%

De meerjarenbalans en begroting gaat uit van de volgende veronderstellingen:

- Jaar 2023 werd conform begroting naar verwachting afgesloten met een nadelig exploitatieresultaat van - € 3,5 miljoen en een eenmalige dotatie aan de voorziening meerjarenonderhoud van € 3,0 miljoen ten laste van het eigen vermogen (bestemmingsreserve).
- Voor jaar 2024 wordt een nadelig exploitatieresultaat begroot van - € 6,9 miljoen. Begroot wordt een batig resultaat uit reguliere bedrijfsuitoefening. Dat geldt ook voor de opvolgende jaren 2025 -2028.
- De in 2024 begrote beleidsintensivering voor arbeidsmarkt-benadering (€ 2,1 miljoen) zal ook in 2025 gecontinueerd worden. Vanaf 2025 is deze nihil en is geen sprake van beleidsintensiveringen bekostigd uit eigen vermogen.
- Het aantal leerlingen op teldatum zal over de periode 2023 tot en met 2028 in totaal met 3,71% stijgen. De verwachte groei is gebaseerd op de geprognosticeerde ontwikkeling van de in- en uitstroom van leerlingen per school. Het meerjarig verloop is als volgt:

	1-feb-2023	1-feb-2024	1-feb-2025	1-feb-2026	1-feb-2027	Totaal periode
SO cat. 1	1.234	1.277	1.280	1.280	1.280	
SO cat. 2	278	290	287	287	287	
SO cat. 3	218	237	240	240	240	
VSO cat. 1	2.212	2.269	2.299	2.303	2.293	
VSO cat. 2	210	246	246	242	242	
VSO cat. 3	145	137	139	135	135	
SBO	203	190	190	190	190	
	4.500	4.646	4.681	4.677	4.667	
		3,24%	0,75%	-0,09%	-0,21%	3,71%

- De personele formatie neemt toe als gevolg van de groei van het aantal leerlingen. Daar staat tegenover dat een afbouw van formatie zal plaatsvinden als gevolg van de afbouw van de tijdelijke NPO-bekostiging (zie later) en afbouw van Dienstverlening en de opleidingspool (zie later). Het meerjarig verloop van de personele formatie is als volgt:

	Formatie 2024	Formatie 2025	Formatie 2026	Formatie 2027	Formatie 2028
DIR	65,4	65,4	65,4	65,4	65,4
OOP	555,0	570,0	547,7	546,5	545,5
OOP-Z	153,7	153,4	151,0	150,6	150,6
OP	613,9	609,5	577,2	571,8	571,8
TOTAAL	1.404,0	1.414,4	1.357,2	1.350,3	1.349,3

- Gestreefd naar een afbouw van de contractportefeuille en daaraan formatie Dienstverlening op basis van overdracht formatie aan samenwerkingsverbanden onderwijsinstellingen. De begrote formatie in 2024 (19,52 fte) daalt naar verwachting evenredig naar nihil in 2027.

- Sinds 2003 maken De Onderwijsspecialisten aanspraak op aanvullende bekostiging. Bij de invoering van de Leerling Gebonden Financiering (LGF) in 2003 werden de onderwijssoorten gebundeld in vier clusters. Daarbij vervielen een aantal bekostigingssoorten, o.a. voor leerlingen met meervoudige beperkingen of werden deze samengevoegd. Om te voorkomen dat scholen er door de invoering van LGF op achteruit zouden gaan, is een overgangsregeling geïntroduceerd, die in het kader van de WEC een structureel karakter heeft gekregen. In 2013, toen naar aanleiding van de invoering van Passend Onderwijs, en 2022 heeft de Inspectie van het Onderwijs onderzoek gedaan naar de besteding van de Expertisebekostiging. Dit onderzoek leidde tot de conclusie dat de betrokken scholen een aanvullend aanbod realiseren voor lz / mg-emb / zml leerlingen met epileptische aandoeningen en / of ernstige spraakstoornissen. Op grond van de onderzoeken heeft het ministerie desalniettemin besloten de expertisebekostiging te laten vervallen per januari 2024. Als overgangsregeling geldt voor 2024 een 75% garantstelling. Het betreft het vervallen van de volgende toekenningen (prijspeil 22-23):

		Totaal
01JE	De Ommezwaai	21.093
01RE	Mariëndael - Doetinchem	261.739
03RM	Prisma College (vso-MG)	151.160
24HY	Lichtenbeek (so - MG)	532.454
	Totaal	966.446
- De bekostiging van het Nationaal Programma Onderwijs is medio 2023 beëindigd. Als gevolg van o.a. de krapte op de arbeidsmarkt is de NPO-bekostiging niet binnen twee schooljaren tot besteding komen. De onderbesteding is in 2022 en 2023 toegevoegd aan het eigen vermogen middels de vorming van een bestemmingsreserve. De stand van deze reserve bedraagt ultimo 2023 € 5 miljoen. Ultimo 2024 zal dit naar verwachting 2,5 miljoen zijn op basis van de begrote besteding in 2024. Met de gevormde bestemmingsreserve is in de meerjarenbegroting en -balans rekening gehouden. Ultimo 2025 is de gehele bestemmingsreserve tot besteding gekomen.
- De opbrengsten uit de ter vervanging van de groeibekostiging ingevoerde vangnetregeling zijn voor 2024 begroot op € 0,75 miljoen. De opbrengsten uit de vangnetregeling per 2025 en volgende jaren worden nihil verondersteld.
- De jaarlijkse afschrijvingen bedragen € 2,8 miljoen. De jaarlijks afgeschreven activa worden hetzelfde jaar weer geherinvesteerd.
- De meerjarenbegroting gaat uit van een jaarlijkse onttrekking aan de voorziening groot onderhoud ter grote van de dotatie. In 2023 is sprake van eenmalige dotatie van € 3,0 miljoen op grond van een stelselwijziging.
- De bestemmingsreserve Duurzaamheid zal de komende vier jaar aangewend worden voor verduurzaming.

Dit leidt tot volgende meerjarige exploitatieverwachting (prijsspeil 2024):

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BATEN						
Rijksbijdrage	125.594.708	126.456.000	129.400.000	130.000.000	129.750.000	129.500.000
Overige rijksbijdragen	1.678.747	3.750.000	3.050.000	2.350.000	2.350.000	2.350.000
Overige baten	3.989.155	3.500.000	3.500.000	3.450.000	3.450.000	3.450.000
Financiële baten	1.481.683	1.700.000	1.382.000	1.158.000	1.160.000	1.185.000
Totaal	132.744.293	135.406.000	137.332.000	136.958.000	136.710.000	136.485.000
LASTEN						
Personele lasten	107.719.015	121.151.000	121.300.000	116.000.000	115.250.000	115.200.000
Overige personeelskosten	10.946.333	3.100.000	2.900.000	2.900.000	2.900.000	2.900.000
ontvangen personeelslasten	-1.399.546	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
afschrijvingen	2.436.217	2.850.000	2.850.000	2.850.000	2.850.000	2.850.000
huisvestingslasten	7.407.496	7.450.000	7.450.000	7.450.000	7.450.000	7.450.000
Overige lasten	9.058.820	7.900.000	7.900.000	7.900.000	7.900.000	7.900.000
Totaal	136.168.335	142.301.000	142.250.000	136.950.000	136.200.000	136.150.000
RESULTAAT	-3.424.042	-6.895.000	-4.918.000	8.000	510.000	335.000

De meerjaren balansverwachting is als volgt weer te geven:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Vaste activa						
Materiële vaste activa						
Inventaris en apparatuur	11.982.479	10.800.000	10.800.000	10.800.000	10.800.000	10.800.000
Overige materiële vaste activa	1.280.541	725.000	725.000	725.000	725.000	725.000
Vlottende activa						
Vorderingen						
Debiteuren	2.227.203	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Overige vorderingen	1.177.461	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Overlopende activa	434.483	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000
Effecten	1.605.372	1.450.000	1.450.000	1.450.000	1.450.000	1.450.000
Liquide middelen	37.108.116	30.191.000	25.291.000	25.341.000	25.891.000	26.241.000
Totaal Activa	55.815.655	45.766.000	40.866.000	40.916.000	41.466.000	41.816.000
Eigen vermogen						
Algemene reserve	10.619.083	8.425.000	6.125.000	6.175.000	6.725.000	7.075.000
Bestemmingsreserves publiek	13.651.987	5.400.000	2.800.000	2.800.000	2.800.000	2.800.000
Bestemmingsfonds privaat	1.605.372	1.450.000	1.450.000	1.450.000	1.450.000	1.450.000
	25.876.442	15.275.000	10.375.000	10.425.000	10.975.000	11.325.000
Voorzieningen						
Onderhoudsvoorziening	8.301.087	12.100.000	12.100.000	12.100.000	12.100.000	12.100.000
Overige voorzieningen	2.937.386	2.700.000	2.700.000	2.700.000	2.700.000	2.700.000
Langlopende schulden	964.967	1.150.000	1.150.000	1.150.000	1.150.000	1.150.000
Kortlopende schulden						
Crediteuren	2.559.142	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Belastingen, premies, sociale verzekeringen	5.777.893	4.750.000	4.750.000	4.750.000	4.750.000	4.750.000
Pensioenen	1.468.040	1.255.000	1.255.000	1.255.000	1.255.000	1.255.000
Overige schulden	564.428	555.000	555.000	555.000	555.000	555.000
Overlopende passiva	7.366.270	5.981.000	5.981.000	5.981.000	5.981.000	5.981.000
Totaal Passiva	55.815.655	45.766.000	40.866.000	40.916.000	41.466.000	41.816.000

2.10 VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

Een organisatie als De Onderwijsspecialisten draagt een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid. Allereerst natuurlijk ten opzichte van leerlingen, ouders en verzorgers, het voltallige personeel en de gmr. Maar ook ten opzichte van bijvoorbeeld de maatschappelijke partners, de gemeenten waar de scholen van De Onderwijsspecialisten zijn gevestigd, en de Inspectie van het Onderwijs. We vinden het belangrijk om jaarlijks verantwoording af te leggen over ons functioneren en ons toezicht aan die belanghebbenden. Dat doen we door in ons jaarverslag uitgebreid en transparant verslag te doen van alle relevante besluiten en activiteiten. Maar ook los van het jaarverslag vinden we het belangrijk dat anderen snappen wat we doen en beogen. Daarom gaan we altijd uit van een houding waarin openheid, meewerken en meedenken centraal staan.

De raad van toezicht helpt De Onderwijsspecialisten haar doelen te halen door integraal toezicht te houden. Wij houden in de gaten of het college van bestuur op koers ligt om de doelen te bereiken en de risico's daarbij adequaat beheerst. We hebben daarbij een integrale blik: we toetsen de strategische besluitvorming aan de missie, visie, identiteit en continuïteit van De Onderwijsspecialisten. Dat betekent ook dat we ons bezighouden met het functioneren van alle systemen en mensen binnen de organisatie van De Onderwijsspecialisten. En het betekent dat we het beleid, de uitvoering van taken en de uitoefening van bevoegdheden door het college van bestuur beoordelen op samenhang en consistentie. Bovendien kijken we naar de continuïteit van en de algemene gang van zaken binnen De Onderwijsspecialisten, en naar de naleving van wet- en regelgeving.

Als raad van toezicht geven we actief invulling aan onze verantwoordelijkheid. Daarom kijken we altijd samen met het college van bestuur vooruit, en gaan we het gesprek aan. Dat doen we in een sfeer van maximaal vertrouwen met het college van bestuur. We zijn bovendien voortdurend gericht op ontwikkeling van ons toezicht. Hoe meer ons toezicht bijdraagt aan het bereiken van de doelen van de organisatie, hoe beter het is. We baseren ons daarbij op goede informatie, zijn zorgvuldig in onze besluitvorming én betrekken de juiste belanghebbenden erbij. En uiteraard zijn we uitstekend op de hoogte van de relevante wet- en regelgeving en de Code Goed Bestuur voor PO en houden we ons daaraan.

Die voortdurende dialoog en die continue focus op ontwikkeling zijn in lijn met de manier van werken binnen De Onderwijsspecialisten. In de hele organisatie wordt gewerkt volgens de principes van Anders Vasthouden. Dat betekent niet loslaten, of alleen maar achteraf oordelen op basis van cijfers of vinklijsten. Het betekent een nieuwe manier waarin iedereen zijn bijdrage levert. Open, op een basis van vertrouwen mét oog voor mogelijkheden en risico's. Aan deze manier van werken willen wij een bijdrage leveren, als kritische vriend van het college van bestuur.

Anders vasthouden

De samenwerking tussen de raad van toezicht en het college van bestuur verloopt op een professionele en doorgaans harmonieuze wijze. De sturingsfilosofie van het 'Anders Vasthouden' wordt ook toegepast in het toezicht. De raad van toezicht heeft deze werkwijze verwerkt in haar toezichtvisie en -kader. Tot de toezichthoudende taken van de raad van toezicht rekenen wij ook het toezicht op de doelmatige bestemming en aanwending van de verkregen middelen. In de wijze van samenwerking, gestoeld op dialoog, komt deze invloed het beste tot uitdrukking. Voorbeelden én uitkomsten van deze rol in 2023 zijn de aangescherpte scherpings van de beleidsontwikkeling op het gebied van arbeidsmarktbenadering, informatieveiligheid, nieuwbouw, en risicomanagement.

Samenstelling van de raad van toezicht

De raad van toezicht bestond op 31 december 2023 uit de volgende personen:

Functie	Naam	Deelname commissie
Lid	De heer C.H. Achterberg	Voorzitter Auditcommissie
Lid	De heer A.M. Boone,	Lid op voordracht van de gmr
Lid	Mevrouw J.M. Arink	Voorzitter Commissie Onderwijskwaliteit
Lid	Mevrouw M.L. van Loon	Lid Commissie Onderwijskwaliteit
Lid	De heer J.H.M. Hermsen	Lid Auditcommissie
Lid	De heer F.J. Boerstool	Lid Auditcommissie
Voorzitter	De heer J.H.A. van Oostrum	Lid Remuneratiecommissie

Bij de uitvoering van haar taken laat de raad zich bijstaan door drie commissies: de Auditcommissie, Remuneratiecommissie en de Commissie Onderwijskwaliteit. De commissies worden samengesteld uit leden van de raad. Zij voeren het overleg met het college van bestuur en leden van de directie van de stafdiensten of (incidenteel) andere (beleid)medewerkers van De Onderwijsspecialisten. Een lid uit de raad van toezicht is door de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (gmr) voorgedragen om namens de raad van toezicht de verbinding tussen gmr en raad van toezicht te behartigen. De raad van toezicht heeft in het afgelopen jaar vijf keer vergaderd. Daarnaast vinden er periodieke overleggen plaats tussen de voorzitter van de raad van toezicht en het college van bestuur.

Strategisch beleid van de organisatie

Het strategisch beleid en Het Koersplan was in 2023 een regelmatig terugkerend onderwerp in de vergaderingen van de raad van toezicht. De ontwikkelingen die van invloed zijn op dit beleid worden besproken in het kader van de kwaliteitscyclus van de organisatie. Ook was het NPO, de arbeidsmarkt en de ontwikkelingen van het huisvestingsbeleid regelmatig onderwerp van gesprek. Hierbij speelde ook het thema duurzaamheid een rol van betekenis.

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (gmr)

De heer Boone is door de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (gmr) voorgedragen om namens de raad van toezicht de verbinding tussen gmr en raad van toezicht te behartigen. Tussen de gmr en het betrokken lid van de raad van toezicht is regelmatig overleg. Eén keer per jaar is er een bespreking met een brede afvaardiging van de raad van toezicht en de gmr en is er een gezamenlijke themabijeenkomst tussen de volledige raad van toezicht, de gmr en het college van bestuur. De onderwerpen van deze bijeenkomst worden verbonden aan de thema's uit de vigerende Kaderbrief van het college van bestuur. De gmr stelt een eigen jaarverslag op van haar werkzaamheden; dit verslag kan worden opgevraagd bij de gmr.

Kwaliteit van het onderwijs

De Commissie Onderwijskwaliteit volgt de kwaliteitsontwikkeling van het onderwijs in de organisatie. Aangezien het verzorgen van goed onderwijs de primaire taak is van de organisatie, vindt de raad het belangrijk om zijn toezicht ook te richten op de kwaliteit van het onderwijs. Het is daarbij evident dat de echte kennis en deskundigheid zich in de organisatie zelf bevindt. De Commissie Onderwijskwaliteit heeft in 2023 haar aandacht onder andere gericht op de impact van de coronapandemie, en de continuïteit van onderwijs in moeilijke omstandigheden. In de vergaderingen van deze commissie met het college van bestuur en de beleidsmedewerker kwaliteit is gesproken over het kwaliteitsbeleid en onderwijsachterstanden als gevolg van de gedeeltelijke scholensluiting. Daarnaast zijn de bevindingen van de periodieke schoolonderzoeken van de Inspectie van het Onderwijs besproken.

Auditcommissie en financiën

De raad van toezicht heeft in de vergadering van juni in (digitale) aanwezigheid van de externe accountant het accountantsverslag, het bestuursverslag en de jaarrekening 2022 besproken en goedgekeurd. De bespreking is voorbereid door de Auditcommissie. De commissie heeft de diverse tussentijdse financiële management-rapportages besproken om te toetsen hoe het college van bestuur omgaat met de sturing en beheersing van de financiële resultaten. Deze rapportages bevatten informatie over de analyses van de begroting 2023 versus de forecast voor 2023. In de vergadering van december heeft de commissie de managementletter besproken. Daarbij is ook aandacht besteed aan de doelmatigheid van de bestedingen. Niet alleen wat betreft de vraag of de middelen (en vermogen) worden ingezet voor het doel waarvoor deze bestemd zijn, maar ook of er sprake is van een planmatige en beheerste besteding. De Auditcommissie heeft regelmatig overleg met het college van bestuur en de directeur bedrijfsvoering. In de vergaderingen zijn onderwerpen voorbereid ten behoeve van de agenda van de raad van toezicht. Dit betreft onder andere inkoop & aanbesteding, ICT veiligheid en het PO Normenkader, de controleopdracht voor de jaarrekening 2023, de managementletter, de begroting en de jaarrekening, risicomanagement, de periodieke financiële rapportages, de stelselwijziging meerjaren onderhoud, frauderisico management en het treasury plan.

Remuneratiecommissie

Deze commissie overlegt twee maal per jaar met het college van bestuur omtrent onder andere het functioneren van het college van bestuur en het arbeidsvoorwaardenbeleid. De commissie vervult een voorbereidende en adviserende rol richting de raad van toezicht. In 2023 heeft de commissie een periodiek functioneringsgesprek gevoerd met de leden van het college van bestuur en hierover verslag gedaan aan de raad van toezicht.

Arnhem, juni 2024

A.A. Berendsen

Voorzitter college van bestuur

H.J.M. Loeffen

Lid college van bestuur

J.H.A. van Oostrum

Voorzitter raad van toezicht

ONDERWIJSZORGGROEP DE MUS: EEN LANG GEKOESTERDE WENS WORDT WERKELIJKHEID

In 2023 was de feestelijke opening van onderwijzorggroep De Mus. Een lang gekoesterde wens vanuit ouders werd werkelijkheid: kinderen vanuit de dagopvang van kindershospice Barneveld kunnen nu drie dagen per week naar school.

Onderwijzorggroep De Mus is er voor kinderen uit Barneveld en omgeving met een intensieve zorgvraag. Binnen dit programma ontvangen leerlingen onderwijs van so De Wegwijzer en zorg van kindershospice Binnenveld en 's Heeren Loo. De naam van de groep is gekozen door ouders en staat symbool voor het doorzettingsvermogen van hun kinderen. Mussen zijn klein, maar taai.

Het onderwijszorgaanbod is er voor leerlingen tussen de 4 en de 12 jaar die continue verpleegkundige zorg en verpleegkundig toezicht nodig hebben en in staat zijn tot enige vorm van ontwikkeling. De leerlingen moeten kunnen functioneren in een groep en in zoverre stabiel zijn dat ze voldoende concentratievermogen hebben. Er is ruimte voor totaal zes leerlingen waarbij gestart wordt met instroom van kinderen tussen de 4 en 8 jaar.

Dit onderwijszorgaanbod is tot stand gekomen door samenwerking tussen kindershospice en kinderopvang Binnenveld, sbo De Vogelhorst, zorgorganisatie 's Heeren Loo, samenwerkingsverband Rijn en Gelderse Vallei en De Onderwijsspecialisten. Allen hadden de wens om een aanbod mogelijk te maken voor deze doelgroep. We zijn blij dat, na een periode van voorbereiding, de groep nu gestart is!

3

JAARREKENING

3.1 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING

Algemeen

Onze scholen bieden (voortgezet) speciaal onderwijs aan leerlingen die specifieke ondersteuning nodig hebben. Bijvoorbeeld leerlingen die moeilijk leren, een lichamelijke of meervoudige beperking hebben, chronisch ziek zijn of extra ondersteuning nodig hebben vanwege hun gedrag.

De Onderwijsspecialisten is statutair gevestigd in Arnhem en is ingeschreven bij het Handelsregister Kamer van Koophandel onder nummer 41051951. Het adres van De Onderwijsspecialisten is Vossenstraat 6, 6811 JL te Arnhem.

Het college van bestuur heeft het opstellen van de jaarrekening gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling van de stichting. De jaarrekening van De Onderwijsspecialisten over het jaar 2023 presenteert een negatief resultaat. Het werkkapitaal ultimo 2023 is positief. Bij ongewijzigd beleid zal de stichting in de komende jaren aan haar verplichtingen kunnen voldoen.

Grondslagen voor waardering en resultaat bepaling

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn met de daarin aangeduide uitzonderingen.

Grondslagen algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

De jaarrekening luidt in euro's, hetgeen de functionele en presentatievaluta van De Onderwijsspecialisten is.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de bestuurder oordelen vormt, schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen en van baten en lasten.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten zoals vorderingen, effecten en schulden, als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van de primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost. Er is geen sprake van secundaire financiële instrumenten.

Grondslagen balans

Immateriële vaste activa

Een immaterieel vast actief wordt in de balans opgenomen als:

- Het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen die een actief in zich bergt, zullen toekomen aan de organisatie; en
- De kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

Het afschrijven van de immateriële vaste activa geschiedt stelselmatig op basis van de geschatte economische levensduur met een maximum van twintig jaar. De economische levensduur en afschrijvingsmethode worden aan het einde van ieder boekjaar opnieuw beoordeeld.

De immateriële vaste activa worden als volgt lineair afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur rekening houdend met de restwaarde:

Overzicht afschrijvingstermijnen	Jaren
Software	5

Indien de geschatte economische levensduur langer is dan twintig jaar zal, vanaf het moment van verwerking aan het einde van elk boekjaar, een bijzondere waardeverminderingstest worden uitgevoerd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa in eigen gebruik worden gewaardeerd tegen de kostprijs (verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs), verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De investeringssubsidies worden als langlopende schuld verantwoord. Deze subsidies worden tijdsevenredig over de geschatte economische levensduur van deze activa ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding of wanneer geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding worden verwacht. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Alle materiële vaste activa, met uitzondering van gebouwen en hardware, worden geactiveerd voor bedragen vanaf € 1.000,-. Computers (hardware) worden geactiveerd vanaf € 500,-. De materiële vaste activa worden als volgt lineair afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur rekening houdend met de restwaarde:

Overzicht afschrijvingstermijnen	Jaren
Onderwijsleerpakketten	4
Hardware	5
Bedrijfsauto's	5
Meubilair personeel	10
Meubilair leerlingen	15
Inventaris beheer	10
Machines en installaties	15

Indien de verwachting omtrent de afschrijvingsmethode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden zij als een schattingswijziging verantwoord.

Op activa in uitvoering wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor gebruik.

Voor kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Gebouwen

Van de gebouwen berust het juridisch eigendom bij het schoolbestuur en het economisch eigendom bij de verschillende gemeenten. De waarden van de gebouwen zijn om die reden niet in de balans opgenomen.

Vlottende vorderingen

De verstrekte leningen en overige vorderingen die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille, worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde plus transactiekosten en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus een eventuele benodigde voorziening voor oninbaarheid.

Effecten

De aandelen en obligaties die onderdeel zijn van een handelsportefeuille worden op reële waarde gewaardeerd, zijnde de beurswaarde. Waardeveranderingen lopen direct via de winst- en verliesrekening. Transactiekosten worden niet geactiveerd, maar apart verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Liquide middelen

Onder liquide middelen worden kasmiddelen en de tegoeden op bankrekeningen verstaan. Deposito's worden onder liquide middelen opgenomen indien zij in feite, zij het eventueel met opoffering van rentebaten, ter onmiddellijke beschikking staan. Liquide middelen die (naar verwachting) langer dan twaalf maanden niet ter beschikking staan van de stichting, worden als financiële vaste activa gerubriceerd. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd indien op balansdatum een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting is waarvan het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang betrouwbaar is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Tenzij anders vermeld, worden voorzieningen gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening onderhoud

Voor (preventief) onderhoud aan de gebouwen wordt jaarlijks een bedrag ten laste van de exploitatie gedoteerd. Dit bedrag is vastgesteld aan de hand van de meerjaren onderhoudsplanning. Op basis van de meerjaren onderhoudsplanning is de benodigde omvang van de onderhoudsvoorziening en de daaraan gerelateerde jaarlijkse dotatie vastgesteld. De waardering is gebaseerd op het meerjaren onderhoudsplan 2016-2035. Voor 2023 is de verlengde overgangsregeling voorziening groot onderhoud 2019 - 2023 toegepast waarin kostenegalatie gedurende de looptijd van het meerjaren onderhoudsplan (MOP) is toegestaan in plaats van de componentenbenadering per gebouw en per onderhoudscomponent die wordt voorgestaan door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Voorziening passend onderwijs

Voor reorganisatiekosten vanwege Passend Onderwijs is een voorziening gevormd. Dit betreft de afbouw van ambulante begeleiding. Deze voorziening zal worden aangewend voor uitstroom bevorderende maatregelen en begeleidingskosten bij de reorganisatie.

Voorziening wachtgeld

De voorziening wachtgeld is gebaseerd op een integrale inventarisatie van openstaande en verwachte wachtgeldverplichtingen aan medewerkers. De wachtgeldverplichtingen worden betaald door, en vereffend met, het Participatiefonds Primair Onderwijs.

Voorziening langdurig zieken

Op grond van RJ271.205 moet een voorziening worden gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen in verband met verplichte loondoorbetaling als gevolg van ziekte of arbeidsongeschiktheid. De Onderwijsspecialisten is eigen risico drager en daarmee niet verzekerd voor dit risico. De Onderwijsspecialisten is wel verzekerd voor de WGA/WIA, wat betekent dat het risico voor de loondoorbetaling maximaal 2 jaar kan zijn, plus een eventuele opzegtermijn.

In het geval van De Onderwijsspecialisten is de opzegtermijn 3 maanden. De berekening van de voorziening is gebaseerd op de resterende diensttijd bij langdurige ziekte, rekening houdend met 3 maanden opzegtermijn. Er is rekening gehouden met sociale lasten, vakantie uitkering en eindejaarsuitkering.

Voorziening ambtsjubilea

Werknemers maken op grond van de cao aanspraak op een uitkering bij 25 dienstjaren (een half maandsalaris) en bij 40 dienstjaren (een volledig maandsalaris). De voorziening Ambtsjubilea is gebaseerd op Rj 271 'Personele Beloningen'. Op grond van deze richtlijnen moeten toezeggingen aan personeelsleden voor beloningen betaalbaar op termijn, zoals jubileum- en bepaalde pensioenuitkeringen, uit de balans van de onderwijsinstelling blijken. Bij het berekenen van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de kans dat iemand in dienst blijft. De voorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toezeggingen, met een rentevoet van 1,00% en een pensioenleeftijd van 66 jaar en 10 maanden.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

De duurzame inzetbaarheidsregeling heeft de oude BAPO regeling vervangen. Werknemers vanaf 57 jaar hebben jaarlijks recht op een extra budget van 130 uur. Deze uren mag de medewerker gebruiken voor studieverlof, coaching en activiteiten die de mobiliteit bevorderen, maar ook voor verlof, zoals sabbatical of extra verlof (tegen een eigen bijdrage). Deze medewerkers kunnen er ook voor kiezen om dit budget 5 jaar lang op te sparen. Dit moet schriftelijk worden aangevraagd. Voor de betreffende medewerkers is per 2023 een voorziening gemaakt.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt onderverdeeld in algemene reserves en bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves worden gevormd voor specifieke doeleinden, bestemd door het bevoegd gezag. Onderdeel van de bestemmingsreserves is een private bestemmingsreserve. Deze is gevormd uit ontvangen legaten en giften.

Langlopende schulden

De langlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Reservering spaarverlof

De reservering Spaarverlof is gevormd door de meer gewerkte uren dan de norm jaartaak en gewaardeerd tegen de destijds werkelijke loonkosten. Na beëindiging van deze regeling heeft er geen indexatie meer plaatsgevonden. Deze reservering geldt ter dekking van de verlofaanspraken in het kader van duurzame inzetbaarheid en de overgangsregeling BAPO.

Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen; en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Grondslagen exploitatierekening

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarin de prestatie is geleverd c.q. waarop de prestatie betrekking heeft.

Rijksbijdragen

Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de exploitatie, verstrekt door het Ministerie van OCW, opgenomen. Tevens worden hier verantwoord de van samenwerkingsverbanden ontvangen doorbetalingen van rijksbijdragen. De ontvangen (normatieve) rijksbijdragen worden tijdsevenredig aan het jaar toegerekend waarop deze betrekking hebben.

De niet-geoordeelde OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekenings-clausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar van toewijzing, tenzij mag worden aangenomen dat de met de subsidie bekostigde activiteiten nog niet in dat jaar hebben plaatsgevonden. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen, verstrekt door gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

ESF-opbrengsten

Baten uit hoofde van Europese subsidies worden eerst als gerealiseerd aangemerkt nadat de subsidieafrekening is vastgesteld en goedgekeurd door Het Agentschap voor Europese subsidies. Bij de vaststelling van de opbrengsten wordt rekening gehouden met een hercontrole door de Europese Commissie tot 5 jaar na eerste toekenning.

Baten uit nalatenschappen

Baten uit nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden verantwoord als baten in het boekjaar waarin deze worden verkregen. De omvang van een bate uit nalatenschap kan betrouwbaar worden vastgesteld als, op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt, een betrouwbare schatting van de ontvangst kan worden gemaakt. Hiervan is in ieder geval sprake bij ontvangst van de akte van verdeling.

Nalatenschappen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Bij de waardering van nalatenschappen houdt de organisatie rekening met eventuele rechten van vruchtgebruik.

Personele lasten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenen

De Onderwijsspecialisten heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hierdoor hebben werknemers op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het ABP. De Onderwijsspecialisten betaalt hiervoor premies waarvan een deel door de werkgever wordt betaald en een deel door de werknemer. De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie (werkgeversdeel) wordt als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Te betalen premie dan wel de vooruitbetaalde premie per jaareinde wordt als overlopend passief respectievelijk overlopend actief verantwoord. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat.

De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds was 110,5% eind 2023 en de beleidsdekkingsgraad was 113,9% (bron: website www.abp.nl). Wettelijk is bepaald dat de beleidsdekkingsgraad 126% moet zijn, en dat de beleidsdekkingsgraad niet langer dan 5 jaar onder 104,2% mag liggen.

De Onderwijsspecialisten heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies.

De Onderwijsspecialisten heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Wet normering topfunctionarissen

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Overige instellingslasten

Overige instellingslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Rentebaten worden tijdsevenredig in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Rentelasten komen ten laste van het jaar waarover zij verschuldigd worden.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij worden de kasstromen afgeleid uit de staat van baten en lasten en de mutaties in de balansposten ultimo boekjaar. Items die geen invloed hebben op de kasstromen worden niet meegenomen. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

3.2 BALANS (NA RESULTAATBESTEMMING)

ACTIVA	31-dec-23	31-dec-22
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
2.5.1 Software	€ 11.927	€ 51.643
	€ 11.927	€ 51.643
Materiële vaste activa		
2.5.1 Inventaris en apparatuur	€ 11.982.479	€ 10.903.869
2.5.1 Overige materiële vaste activa	707.693	655.829
2.5.1 Activa in uitvoering	560.921	258.507
	€ 13.251.093	€ 11.818.205
Viottende activa		
Vorderingen		
2.5.2 Debiteuren	€ 2.227.203	€ 2.122.462
2.5.2 Overige vorderingen	1.177.461	920.999
2.5.2 Overlopende activa	434.483	571.810
	€ 3.839.147	€ 3.615.271
Effecten	€ 1.605.372	€ 1.450.140
Liquide middelen	€ 37.108.116	€ 39.653.216
Totaal Activa	€ 55.815.655	€ 56.588.475
PASSIVA		
Eigen vermogen		
2.5.5 Algemene reserve	€ 10.619.083	€ 13.782.979
2.5.5 Bestemmingsreserves publiek	13.651.987	14.067.365
2.5.5 Bestemmingsreserve privaat	1.605.372	1.450.140
	€ 25.876.442	€ 29.300.484
Voorzieningen		
2.5.6 Onderhoudsvoorziening	€ 8.301.087	€ 8.603.724
2.5.6 Overige voorzieningen	2.937.386	2.703.067
	€ 11.238.473	€ 11.306.791
Langlopende schulden		
2.5.7 Investeringsubsidies	€ 964.967	€ 1.158.927
	€ 964.967	€ 1.158.927
Kortlopende schulden		
2.5.8 Crediteuren	€ 2.559.142	€ 2.040.759
2.5.8 Belasting, premies, sociale verzekeringen	5.777.893	4.812.686
2.5.8 Pensioenen	1.468.040	1.258.252
2.5.8 Overige schulden	564.428	554.020
2.5.8 Overlopende passiva	7.366.270	6.156.556
	€ 17.735.773	€ 14.822.273
Totaal Passiva	€ 55.815.655	€ 56.588.475

3.3 STAAT VAN BATEN & LASTEN

Staat van baten & lasten	2023	Begroting 2023	2022
Baten			
2.71 Rijksbijdrage	€ 125.594.708	€ 119.506.013	€ 113.181.258
2.72 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	1.678.747	822.040	1.484.468
2.73 Overige baten	3.989.155	2.448.102	4.064.266
Totaal Baten	€ 131.262.610	€ 122.776.155	€ 118.729.992
Lasten			
2.74 Personele lasten	€ 106.319.469	€ 104.997.685	€ 92.100.185
2.74 Overige personeelskosten	8.462.893	4.333.075	6.215.761
2.74 Personeels en arbeidsmarktbeleid	2.483.440	2.047.471	2.046.084
2.76 Afschrijvingen	2.436.217	2.202.151	2.232.997
2.77 Huisvestinglasten	7.407.496	6.097.228	6.434.777
2.78 Overige lasten	9.058.820	7.712.314	8.485.126
Totaal lasten	€ 136.168.335	€ 127.389.924	€ 117.514.930
Saldo Baten & Lasten	-€4.905.725	-€4.613.769	€ 1.215.062
2.79 Saldo financiële baten en lasten	€ 1.481.683	€13.184	-€ 139.229
Resultaat	-€3.424.042	-€4.626.953	1.075.833

3.4 KASSTROOMOVERZICHT

Kasstroom overzicht	2023	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	€ -4.905.725	€ 1.215.062
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	€ 2.608.030	€ 2.348.371
Eigen vermogen De Bolster	0	118.581
Mutaties voorzieningen	-68.318	881.778
	€ 2.539.712	€ 3.348.730
Veranderingen in werkkapitaal:		
Voorraden	€ 0	€ 0
Vorderingen	-223.876	4.782.644
Effecten	-155.232	337.691
Kortlopende schulden	2.913.500	-396.393
	€ 2.534.392	€ 4.723.942
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	€ 168.379	€ 9.287.734
Ontvangen interest	€ 1.336.346	€ 142.943
Ontvangen dividend	39.196	32.665
Koersresultaat beleggingen	133.118	-286.542
Betaalde interest en bankkosten	-26.977	-28.295
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	€ 1.650.062	€ 9.148.505
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	€ -4.043.963	€ -4.203.041
Desinvesteringen in materiële vaste activa	42.761	67.879
Investerings in immateriële vaste activa	0	0
Desinvesteringen in immateriële vaste activa	0	0
Inbreng materiële vaste activa De Bolster	0	-199.535
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	€ -4.001.202	€ -4.334.697
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangen investeringssubsidies	€ 0	€ 71.184
Vrijval investeringssubsidies	-193.960	-220.248
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	€ -193.960	€ -149.064
Mutatie liquide middelen	€ -2.545.100	€ 4.664.744
Liquide middelen		
Beginstand liquide middelen	€ 39.653.216	€ 34.988.472
Mutatie liquide middelen	-2.545.100	4.664.744
Eindstand liquide middelen	€ 37.108.116	€ 39.653.216

3.5 TOELICHTING BALANS

3.5.1 Immateriële en materiële vaste activa

De (im)materiële vaste activa omvatten met name inrichting van scholen en ICT-middelen en bedragen ultimo 2023 € 13,3 miljoen. Deze zijn samengesteld uit € 0,01 miljoen immateriële vaste activa en € 13,3 miljoen materiële vaste activa. Het verloop van de immateriële vaste activa is in 2023 als volgt weer te geven:

Overzicht immateriële vaste activa	Software
Stand per 1 januari	
Aanschafwaarde	€ 359.110
Cumulatieve afschrijving	-307.467
Boekwaarde per 1 januari 2023	51.643
Overige mutaties	
Investerings	
Afschrijvingen	-39.716
Gereedgekomen activa in uitvoering	
Desinvesteringen aanschafwaarde	
Desinvesteringen cumulatieve afschrijving	
Saldo mutaties	-39.716
Stand per 31 december	
Aanschafwaarde	€ 359.110
Cumulatieve afschrijving	-347.183
Boekwaarde per 31 december 2023	€ 11.927

Het verloop van de materiële vaste activa is in 2023 als volgt weer te geven:

Overzicht materiële vaste activa	Machines en installaties	Meubilair leerlingen	Meubilair personeel	Inventaris beheer	Hardware	Onderwijs-leerpakketten	Bedrijfs-auto's	Activa in uitvoering	TOTAAL
Stand per 1 januari									
Aanschafwaarde	€ 1.716.806	€ 334.678	€ 5.250.512	€ 8.699.359	€ 12.258.754	€ 1.477.234	€ 277.720	€ 258.507	€ 30.273.570
Cumulatieve afschrijving	-430.750	-34.853	-4.096.985	-3.631.283	-9.162.369	-961.176	-137.949		-18.455.365
Boekwaarde per 1 januari 2023	1.286.056	299.825	1.153.527	5.068.076	3.096.385	516.058	139.771	258.507	11.818.205
Overige mutaties									
Investerings	€ 6.225	€ 294.941	€ 101.938	€ 1.408.293	€ 1.328.076	€ 212.096	€ 131.473	€ 560.921	€ 4.043.963
Afschrijvingen	-127.020	-33.015	-236.996	-771.216	-1.133.922	-216.900	-49.245		-2.568.314
Gereedgekomen activa in uitvoering				258.507				-258.507	
Desinvesteringen aanschafwaarde		-2.153		-24.264	-1.660		-45.462		-73.539
Desinvesteringen cumulatieve afschrijving		140		10.612	124		19.902		30.778
Saldo mutaties	-120.795	259.913	-135.058	881.932	192.618	-4.804	56.668	302.414	1.432.888
Stand per 31 december									
Aanschafwaarde	€ 1.723.031	€ 627.466	€ 5.352.450	€ 10.341.895	€ 13.585.170	€ 1.689.330	€ 363.731	€ 560.921	€ 34.243.994
Cumulatieve afschrijving	-557.770	-67.728	-4.333.981	-4.391.887	-10.296.167	-1.178.076	-167.292		-20.992.901
Boekwaarde per 31 december 2023	€ 1.165.261	€ 559.738	€ 1.018.469	€ 5.950.008	€ 3.289.003	€ 511.254	€ 196.439	€ 560.921	€ 13.251.093

De bedrijfsauto's betreffen de vervoersmiddelen van de onderhoudsdienst en busjes voor leerlingenvervoer. Aanschaffingen uit hoofde van de eerste inrichting worden geactiveerd en afgeschreven op basis van reguliere afschrijvingstermijnen. De verkregen middelen voor de eerste inrichting zijn verantwoord onder de langlopende schulden.

De investeringen in 2023 in vaste activa bedragen € 4,0 miljoen (in 2022 € 4,2 miljoen). Daarvan heeft 33% betrekking op investeringen in de ICT-infrastructuur en lesgebonden ICT-voorzieningen, 14% op activa in uitvoering en 35% op inventaris en inrichting. Investerings in activa in uitvoering betreffen investeringen voor een nieuw ventilatiesysteem op Meforta College en de Rabot.

De gereedgekomen activa in uitvoering betreffen de investeringen in een nieuw ventilatiesysteem op Lichtenbeek. Deze is in december 2023 volledig afgerond en in gebruik genomen.

Desinvesteringen betreft de boekwaarde van in 2023 buiten gebruik gestelde activa.

3.5.2 Vorderingen

De vorderingen per 31 december 2023 bedragen € 3,6 miljoen en zijn als volgt te specificeren:

Overzicht vorderingen	31-dec-23	31-dec-22
Debiteuren	€ 2.227.203	€ 2.122.462
Overige vorderingen	1.177.461	920.999
Overlopende activa	434.483	571.810
Totaal vorderingen	€ 3.839.147	€ 3.615.271

In de volgende paragrafen worden de vorderingen nader toegelicht.

3.5.2.1 Debiteuren

Per 31 december 2023 bedragen de debiteuren in totaal € 2,2 miljoen. De debiteuren betreffen voor het merendeel vorderingen op ketenpartners als samenwerkingsverbanden, collega onderwijsinstellingen, gemeenten en instellingen voortkomend uit samenwerking op het gebied van onderwijsarrangementen, personele inzet en huisvesting.

Het openstaande saldo van debiteuren is toegenomen, doordat de vangnetbepaling groei pas eind december is gefactureerd aan de samenwerkingsverbanden. Een aantal samenwerkingsverbanden zijn het niet eens met deze (te late) facturatie. Daarom is voor een deel van de vordering ook een voorziening voor oninbaarheid getroffen.

Voor mogelijke oninbaarheid is een voorziening getroffen van € 185.000.

3.5.2.2 Overige vorderingen

De overige vorderingen bedragen € 1,2 miljoen en zijn als volgt te specificeren:

Overzicht overige vorderingen	31-dec-23	31-dec-22
Gemeenten	€ 505.362	€ 591.682
Nog te ontvangen bedragen	234.431	166.936
UWV inzake transitievergoedingen WIA	0	10.286
Belastingdienst inzake LKV/LIV	32.267	21.037
Te ontvangen interest	402.556	130.748
Overige vorderingen	2.845	310
Totaal overige vorderingen	€ 1.177.461	€ 920.999

De vordering gemeenten is als volgt opgebouwd:

Overzicht vorderingen gemeenten	31-dec-23	31-dec-22
Gymvergoedingen	€ 17.986	€ 471.832
Deventer	50.875	3.805
Overbetuwe	275.177	0
Ede	49.492	0
Arnhem	111.832	111.832
Zutphen	0	4.213
Totaal vorderingen gemeenten	€ 505.362	€ 591.682

In 2023 is de grote vordering inzake gymzaalvergoedingen ontvangen.

De vordering op de gemeente Overbetuwe en Arnhem betreft de toegezegde Specifieke Uitkering Ventilatie in Scholen (SUVIS) inzake Meforta College en Lichtenbeek.

3.5.2.3 Overlopende activa

De overlopende activa bedragen € 0,4 miljoen en bestaan voornamelijk uit vooruitbetaalde kosten. De specificatie is als volgt:

Overzicht overlopende activa	31-dec-23	31-dec-22
Vooruitbetaalde kosten	€ 464.501	€ 576.759
Overige overlopende activa	-30.018	-4.949
Totaal overlopende activa	€ 434.483	€ 571.810

3.5.3 Effecten

De beurswaarde van de beleggingsportefeuille bedraagt per 31 december 2023 € 1,6 miljoen en is als volgt samengesteld:

Overzicht effecten	31-dec-23	31-dec-22
Aandelen	€ 792.359	€ 721.134
Obligaties	797.294	715.760
Saldo beleggingsrekening	15.719	13.246
Totaal effecten	€ 1.605.372	€ 1.450.140

Het verloop van de afzonderlijke posten is als volgt samen te vatten:

Overzicht effecten	Aandelen	Obligaties
Saldo per 1 januari 2023	721.134	715.760
Aan- en verkopen	-35.473	55.114
Koersresultaat	106.698	26.420
Saldo mutaties	71.225	81.534
Saldo per 31 december 2023	792.359	797.294

3.5.4 Liquide middelen

De liquide middelen per 31 december 2023 zijn als volgt samengesteld:

Overzicht liquide middelen	31-dec-23	31-dec-22
Kassen	€ 9.192	€ 11.289
Rekening courant banken	37.009.076	39.622.084
Spaarrekeningen; direct opeisbaar	17.762	19.843
Spaarrekeningen; niet direct opeisbaar	72.086	0
Totaal liquide middelen	€ 37.108.116	€ 39.653.216

De liquide middelen staan, op twee bankgaranties ad respectievelijk € 40.113 en € 72.086 na, ter vrije beschikking van De Onderwijsspecialisten en zijn ondergebracht bij twee bancaire instellingen.

3.5.5 Eigen Vermogen

Het eigen vermogen van De Onderwijsspecialisten bedraagt per 31 december 2023 € 25,9 miljoen.

De samenstelling en het verloop van het eigen vermogen is als volgt samen te vatten:

Overzicht eigen vermogen	Stand per 31-dec-22	Resultaat 2023	Stand per 31-dec-23
Algemene Reserve			
Algemeen	€ 13.782.979	€-3.163.896	€ 10.619.083
Subtotaal algemene reserve	€ 13.782.979	€-3.163.896	€ 10.619.083
Bestemmingsreserves publiek			
Reserve duurzaamheid	€ 868.400	€-110.690	€ 757.710
Reserve materialisatie nieuwbouw	1.112.258	-80.000	1.032.258
Reserve NPO	4.909.373	437.399	5.346.772
Onderwijsvernieuwing & Innovatie	1.722.334	-80.000	1.642.334
Groeibekostiging 2023	1.600.000	-400.000	1.200.000
Vooruitontvangen pensioenpremie 2022	1.355.000	-1.355.000	0
Reserve meerjaren onderhoud	2.500.000	344.913	2.844.913
Overgangsregeling garantiebekostiging	0	828.000	828.000
Subtotaal bestaande reserve publiek	€ 14.067.365	€-415.378	13.651.987 €
Bestemmingsreserves privaat			
Bestemmingsreserve privaat	€ 1.450.140	€ 155.232	€ 1.605.372
Subtotaal bestaande reserve privaat	€ 1.450.140	€ 155.232	€ 1.605.372
Totaal Eigen Vermogen	€ 29.300.484	€-3.424.042	€ 25.876.442

In de volgende paragrafen worden de onderdelen nader toegelicht.

3.5.5.1 Algemene reserve

De algemene publieke reserve is opgebouwd uit de exploitatie-uitkomsten op basis- en ondersteuningsbekostiging.

De algemene reserve per 31 december 2023 bedraagt € 10.619.084 en dient als buffervermogen.

Het resultaat 2023 wordt, na toerekening bestemmingsreserves, toegevoegd aan de algemene reserve.

3.5.5.2 Bestemmingsreserves

Reserve duurzaamheid

In het routeplan duurzaamheid van 2023-2026 zijn de organisatie-doelstellingen op het gebied van duurzaamheid beschreven. De bestemmingsreserve staat ten dienste van het behalen van de meerjarige doelstellingen op het gebied van inkoop, afval, energie, water, educatie en mobiliteit. In 2023 zijn diverse maatregelen uitgevoerd die bijdragen aan deze doelstellingen. Zo zijn er verduurzamingsmaatregelen voor gebouwen in kaart gebracht en (verplichte) energiebesparende maatregelen zijn grotendeels uitgevoerd.

Reserve materialisatie nieuwbouw

Deze reserve is gevormd ten behoeve van de inrichting van scholen bij vervangende nieuwbouw of renovatie. De onttrekking in 2023 betreft de jaarlijkse vrijval ter dekking van de afschrijvingskosten van de inrichting voor de nieuwbouw van het Prisma College.

Reserve Nationaal Programma Onderwijs

Deze reserve is gevormd in verband met nog niet tot besteding gekomen middelen uit het investeringsprogramma van het kabinet, om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen op te vangen. Het ministerie heeft de bestedingstermijn voor deze gelden verlengd tot 1 juli 2025. De gelden zullen voor 1 juli 2025 tot besteding komen.

Reserve onderwijsvernieuwing & innovatie

Deze reserve is gevormd om onderwijs vernieuwende activiteiten te initiëren en te waarborgen, onafhankelijk van de financiële resultaten. De reserve wordt aangewend volgens een aanvraag- en toewijzingsreglement. Onttrekkingen in 2023 betreffen kosten voor projecten op het gebied van Praktijkgericht onderwijs en taalontwikkeling.

Reserve groeibekostiging 2023

Met de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging is ook de teldatum waarop de bekostiging is gebaseerd aangepast. Deze teldatum is verplaatst van 1 oktober naar 1 februari. Deze laatste datum was voorheen de teldatum voor een eventuele groeibekostiging. Nu worden de leerlingen, geteld op 1 februari, een jaar later het gehele kalenderjaar bekostigd. De Onderwijsspecialisten richt het onderwijs in op basis van T=0. Concreet houdt dit in dat middelen worden aangewend ten behoeve van de op dat moment in de klas zittende leerlingen. De financiële middelen om deze groei te bekostigen komen ten laste van de Reserve groeibekostiging. Scholen die zich in een krimpsituatie bevinden, doteren aan deze bestemmingsreserve.

Reserve vooruit ontvangen pensioenpremie 2022

Bij de aanpassing van de tarieven voor de bekostiging 2022 is een voorschot ontvangen in verband met de stijging van de pensioenlasten in 2023. Deze voorziening is in 2023 volledig vrijgevallen.

Reserve meerjaren onderhoud

De Onderwijsspecialisten verantwoordt de kosten van het groot onderhoud in de jaarrekening 2023 op basis van een meerjarig onderhoudsplan (MJOP). Het vastleggen van de kosten voor groot onderhoud in de jaarrekening kan volgens de regelgeving van het Ministerie van OCW en de Raad voor de Jaarverslaggeving (de RJ) op meerdere wijzen. Deze manieren verschillen in baten/lasten- en vermogenspositie, maar verschillen niet wat betreft de werkelijke uitstroom van geld. De Raad voor de Jaarverslaggeving stelt dat de interpretatie van de jaarverslaggevings-voorschriften rondom de voorziening groot onderhoud strikter dient plaats te vinden. Volgens deze herziene interpretatie moet de hoogte van de voorziening onderhoud vastgesteld worden door voor iedere onderhoudscomponent afzonderlijk te sparen, en moet voor elke component tijdsgelang worden gereserveerd.

De gewijzigde richtlijn zal ingaan per verslagjaar 2024. Tot die tijd maakt De Onderwijsspecialisten gebruik van de overgangsregeling. 2023 zal worden gebruikt om te voldoen aan de nieuwe richtlijn waarbij we ook in de toekomst kiezen voor een onderhoudsvoorziening, waarbij per gebouw en component tijdsgelang gereserveerd zal worden.

Op basis van het vigerende MJOP en de aanvullend vastgelegde gegevens zijn de consequenties van de door de RJ voorgestane herwaardering berekend. Rekenkundig bedraagt bij een tijdsgelange reservering per onderhoudscomponent de omvang van de voorziening groot onderhoud op 1 januari 2024 ca € 11,1 miljoen. De huidige omvang bedraagt € 8,3 miljoen

Vooruitlopend op de herziening van het MJOP is in 2022 rekening gehouden met een additionele dotatie aan de voorziening van € 2.500.000. Hier is in 2023 tot € 300.000 aan toegevoegd. Voor dit bedrag is een bestemmingsreserve gevormd. De bestemmingsreserve wordt niet als 'vrij besteedbaar' opgevat.

Reserve voor overgangsregeling garantiebekostiging

Per 1 januari 2024 eindigt de regeling voor garantiebekostiging. Ter overbrugging is in december 2023 een bedrag ontvangen van € 828.000. In 2023 is dit bedrag toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit bedrag zal in 2024 tot besteding komen.

2.5.5.3 Bestemmingsreserve privaat

Vanwege ontvangen legaten en giften van derden is een bestemmingsreserve privaat gevormd.

Het private vermogen ultimo 2023 bedraagt € 1.605.372 en is ondergebracht in een beleggingsportefeuille bij de Rabobank. De mutaties in 2023 betreffen het koersresultaat, ontvangen dividend en betaalde dividendbelasting.

Het privaat vermogen maakt deel uit van het vermogen van de instelling, maar is beschikbaar voor aanwending voor niet direct onderwijs gebonden investeringen, vernieuwingsactiviteiten en cofinanciering.

3.5.6 Voorzieningen

Het totaal aan voorzieningen per 31 december 2023 bedraagt € 11,2 miljoen en is als volgt te specificeren:

Overzicht voorzieningen	Stand per 31-dec-22	Onttrekking	Dotatie	Vrijval	Stand per 31-dec-23
Voorzieningen onderhoud	€ 8.603.724	€-2.372.897	€ 2.070.260		€ 8.301.087
Personeelsvoorzieningen					
Passend onderwijs	147.262	-123.218			24.044
Wachtgeld	162.360	-39.793	66.964	-101.669	87.862
Langdurig zieken	866.311	-380.636	873.032	-414.001	944.706
Ambtsjubilea	1.527.134	-127.406	407.024	-45.242	1.761.510
Duurzame inzetbaarheid			119.264		119.264
Totaal voorzieningen	€ 11.306.791	€-3.043.950	€ 3.536.544	€-560.912	€ 11.238.473

De voorzieningen per 31 december 2023 zijn als volgt onder te verdelen naar een kortlopend en langlopend deel:

Overzicht voorzieningen	Kortlopend <1 jaar	Langlopend 1-5 jaar	Langlopend >5 jaar
Voorzieningen onderhoud	€ 415.054	€ 1.660.217	€ 6.225.815
Personeelsvoorzieningen			
Passend onderwijs	24.044	0	0
Wachtgeld	69.300	18.562	0
Langdurig zieken	776.565	168.141	0
Ambtsjubilea	112.894	491.202	1.157.414
Duurzame inzetbaarheid	0	119.264	0
Totaal voorzieningen	€ 1.397.858	€ 2.457.386	€ 7.383.229

In de volgende paragrafen worden de voorzieningen toegelicht.

3.5.6.1 Voorzieningen onderhoud (looptijd > 5 jaar)

De Onderwijsspecialisten hanteert sinds 2015, net als veel andere po- en besturen, een methodiek gebaseerd op de gemiddelde onderhoudskosten, waarbij geen rekening wordt gehouden met een tijdsgelange reservering per gebouw en onderhoudscomponent. Het huidige MJOP is in het najaar van 2015 opgesteld, gebaseerd op het meerjaren huisvestingsplan (SHP 2016-2021).

In de jaarlijkse exploitatiebegrotingen van de scholen wordt, naast de reservering voor groot onderhoud, rekening gehouden met klein onderhoud. Voor alle gebouwen en onderhoudscomponenten zijn de geplande uitgaven in kaart gebracht, met een maximale planhorizon van 40 jaar. Er wordt uitgegaan van een 20 jarige middeling. De gewijzigde richtlijn is vanaf verslagjaar 2024 van toepassing. Tot deze tijd wordt gebruik gemaakt van de overgangsregeling. De Onderwijsspecialisten zal ook in de toekomst kiezen voor een onderhoudsvoorziening, waarbij per gebouw en component tijdsgelang gereserveerd zal worden.

3.5.6.2 Personeelsvoorzieningen

Voorziening Passend onderwijs (looptijd 0-5 jaar)

De in 2010 gevormde voorziening Passend Onderwijs zal worden aangewend voor uitstroom bevorderende maatregelen, begeleidingskosten bij de reorganisatie vanwege de stelselwijziging Passend Onderwijs en kosten van outplacement, vrijwillige mobiliteit en omscholing. In 2023 is € 123.000 onttrokken aan de voorziening. De onttrekking heeft betrekking op de kosten van het mobiliteitsbureau, loonkosten voor boventaligheid en overige kosten van outplacement.

Voorziening Wachtgeld (looptijd < 5 jaar)

De voorziening wachtgeld is gebaseerd op een integrale inventarisatie van openstaande en verwachte wachtgeldverplichtingen aan medewerkers.

De wachtgeldverplichtingen worden deels betaald door het Participatiefonds Primair Onderwijs. Per 1 augustus 2022 heeft het Participatiefonds haar reglement gewijzigd waardoor de eigen bijdrage van schoolbesturen verhoogd is.

Voorziening Langdurig zieken (looptijd 0-5 jaar)

De voorziening Langdurig zieken is gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen in verband met verplichte loondoorbetaling als gevolg van ziekte of arbeidsongeschiktheid.

De Onderwijsspecialisten is eigen risico drager en daarmee niet verzekerd voor dit risico.

De Onderwijsspecialisten is wel verzekerd voor de WGA/WIA, wat betekent dat het risico voor de loondoorbetaling maximaal 2 jaar kan zijn, plus een eventuele opzegtermijn van 3 maanden.

Voorziening Ambtsjubilea (looptijd > 5 jaar)

Werknemers maken op grond van de cao aanspraak op een uitkering bij 25 dienstjaren (een half maandsalaris) en bij 40 en 50 dienstjaren (een volledig maandsalaris). Op grond van deze verplichtingen is een voorziening ambtsjubilea opgenomen voor een bedrag van € 1,76 miljoen.

Duurzame inzetbaarheid (looptijd 0-5 jaar)

De voorziening Duurzame inzetbaarheid is gebaseerd op de medewerkers ouder dan 57 die ervoor gekozen hebben hun extra budget van 130 uur te sparen. Deze voorziening is in 2023 gevormd.

3.5.7 Langlopende schulden

De langlopende schulden zijn samengesteld uit investerings-subsidies van gemeenten voor de eerste inrichting van een groep of klas. Daarnaast is sprake van overige investeringssubsidies inzake een investeringsbijdrage van de OG Heldringstichting. De afschrijvingen van investeringen voor eerste inrichtingen worden bekostigd uit de langlopende verplichtingen.

Het totaal aan langlopende schulden per 31 december 2023 bedraagt € 1,0 miljoen en is als volgt te specificeren:

Overzicht langlopende schulden	Stand per 31-dec-22	Dotatie	Mutatie naar kortlopend deel	Vrijval t.g.v. afschrijvingen	Stand per 31-dec-23
Investeringsubsidies gemeenten	€ 1.123.510	€ 0	€ -5.878	€ -183.082	€ 934.550
Overige investeringssubsidies	35.417	0	0	-5.000	30.417
Totaal langlopende schulden	€ 1.158.927	€ 0	€ -5.878	€ -188.082	€ 964.967

3.5.8 Kortlopende schulden

Het totaal aan kortlopende schulden per 31 december 2023 bedraagt € 17,7 miljoen en is als volgt samengesteld:

Overzicht kortlopende schulden	31-dec-23	31-dec-22
Crediteuren	€ 2.559.142	€ 2.040.759
Belastingen & premies sociale verzekeringen	5.777.893	4.812.686
Pensioenen	1.468.040	1.258.252
Overige schulden	564.428	554.020
Overlopende passiva	7.366.270	6.156.556
Totaal	€ 17.735.773	€ 14.822.273

In de volgende paragrafen worden de kortlopende schulden toegelicht.

3.5.8.1 Crediteuren

De openstaande crediteuren per 31 december 2023 bedragen € 2,6 miljoen. Het betreft alle reguliere handelscrediteuren en openstaande kortlopende verplichtingen vanwege samenwerkingsovereenkomsten met derden. Het aantal openstaande posten is niet toegenomen, maar er staan in 2023 een aantal grotere posten open die in december zijn binnengekomen. Waaronder de afrekening voor het gebruik van het hydrotherapie bad voor het schoolzwemmen bij Het Kroonpad. En een paar grotere kosten voor bouwprojecten.

3.5.8.2 Belastingen, premies en sociale verzekeringen

Per 31 december 2023 is de schuld uit hoofde van belastingen en premies sociale verzekeringen als volgt te specificeren:

Overzicht belasting, premies en sociale verzekeringen	31-dec-23	31-dec-22
Loonheffing	€ 5.582.117	€ 4.791.475
BTW	32.327	15.406
Premies participatie- en vervangingsfonds	163.449	5.805
Totaal	€ 5.777.893	€ 4.812.686

De schuldpositie per 31 december 2023 loopt vrijwel geheel af in het 1e kwartaal van 2024.

3.5.8.3 Pensioenen

De schuld pensioenen per 31 december 2023 bedraagt € 1,5 miljoen. Het betreft nog af te dragen pensioenpremies aan het ABP over 2023.

3.5.8.4 Overige schulden

Per 31 december 2023 zijn de overige schulden als volgt te specificeren:

Overzicht overige schulden	31-dec-23	31-dec-22
Kunst, cultuur en sportprojecten	€ 37.703	€ 24.009
Terug te betalen rijksbijdrage	24.694	0
Ouderverenigingen & Overige	86.395	81.477
Kortlopend deel investeringssubsidies	195.333	189.455
Spaarverlof	220.303	259.079
Totaal	€ 564.428	€ 554.020

Het kortlopend deel investeringssubsidies volgt uit langlopende schulden. Zie ook 3.5.7.

De reservering Spaarverlof is gebaseerd op een cao spaarregeling uit 2006 en bestaat uit nog uit te keren verlofrechten aan een aantal medewerkers.

3.5.8.5 Overlopende passiva

Per 31 december 2023 zijn de overlopende passiva als volgt te specificeren:

Overzicht overlopende passiva	31-dec-23	31-dec-22
Nog te betalen:		
Salarissen	€ 27.718	€ 59.333
Vakantietoelage	3.777.317	3.232.753
Bindingstoelage	263.731	205.880
Premie IPAP	138.315	0
Nog te besteden:		
ESF-gelden	€ 411.754	€ 617.044
Doelsubsidies gemeenten	345.822	447.233
Ombouw gesloten jeugdhulp	891.420	0
Transformatie naar kleinschaligheid	383.158	191.579
Verbetering basisvaardigheden	149.050	95.139
Doelsubsidie aanpak personeelstekort	89.062	244.192
Gelijke Kansen Alliantie	77.329	100.000
Active Leadership In School	11.000	0
Uniek sporten	15.111	50.026
Participatiefonds	0	136.282
Overige:		
Vooruit ontvangen gelden	€ 550.408	€ 730.311
Overige nog te betalen kosten	235.075	46.784
Totaal	€ 7.366.270	€ 6.156.556

Vakantietoelage

De reservering vakantietoelage betreft de verplichting op basis van opgebouwde rechten per 31 december 2023.

Bindingstoelage

De reservering bindingstoelage betreft de verplichting op basis van opgebouwde rechten per 31 december 2023. Deze toelage is vanaf 1 januari 2022 opgenomen in de CAO en wordt jaarlijks in augustus uitbetaald.

Premie IPAP

De reservering premie IPAP betreft de verwachte afrekening voor de premie arbeidsongeschiktheidsverzekering over het jaar 2023. Er is nu alleen een voorschotnota betaald. De definitieve afrekening zal eind 2024 worden ontvangen.

ESF-gelden

De ESF-gelden betreft bevoorschotting op lopende projecten in het kader van het Europees Sociaal Fonds (ESF). Eerst na controle en vaststelling van de projecten worden de voorschotten als baten verwerkt. Bij de vaststelling van de opbrengsten wordt rekening gehouden met een her controle door de Europese Commissie tot 5 jaar na eerste toekenning.

Doelsubsidies gemeenten

De doelsubsidies gemeenten betreffen nog te besteden bedragen voor bouwprojecten en diverse subsidies voor regionale projecten. In 2023 betreft de grootste post een nog te besteden subsidie Specifieke Uitkering Ventilatie in Scholen (SUVIS) inzake Vester College (€ 109.000). In 2022 betrof dit een nog te besteden subsidie Specifieke Uitkering Ventilatie in Scholen (SUVIS) voor de Rabot. Hierop zijn in 2023 uitgaven geweest, waardoor er per saldo nu een vordering is ontstaan op de gemeente.

Ombouw gesloten jeugdhulp en transformatie naar kleinschaligheid

De subsidie is toegekend aan het Meforta College (aangesloten bij een JeugdzorgPlus-instelling) in verband met de transformatie naar kleinschalige voorzieningen binnen de JeugdzorgPlus. Daarnaast vindt de komende jaren een transitie plaats naar minder gesloten jeugdhulp. Hiervoor is vanuit de samenwerkingsverbanden subsidie ter beschikking gesteld. Er is een plan van aanpak beschreven voor de komende jaren.

Doelsubsidie aanpak personeelstekort

De subsidie heeft als doel partijen in de regio te ondersteunen om het personeelstekort gezamenlijk aan te pakken.

Gelijke Kansen Alliantie

De subsidie heeft als doel de regionale samenwerking m.b.t. kansengelijkheid in het onderwijs te verbeteren en wordt door het Briant College aangewend voor het project 'Bethaniënstraat Arnhem: Het mooiste straatje van Nederland'. Hierin werken verschillende partijen samen om van de wijk Presikhaaf III in Arnhem een 'pedagogische wijk' te maken. De ambitie is om een dagelijks aanbod voor de bewoners te creëren op het gebied van onderwijs, sport, kunst/cultuur, eenzaamheid/ontmoeting, armoeden/schulden, veiligheid en werk. Het project is gestart in 2023.

Overige nog te betalen kosten

De overige nog te betalen kosten per 31 december 2023 betreffen diverse nog te betalen kosten waarvoor in 2023 nog geen factuur was ontvangen, onder andere voor nuts voorzieningen, medegebruik, ondersteuningskosten en extern ingehuurd personeel.

3.5.9 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Voor de komende jaren heeft De Onderwijsspecialisten zich aan de navolgende contracten gecommitteerd:

Verplichtingen	Einddatum	Kosten 2023	Verplichting < 1 jaar	Verplichting 1 - 5 jaar	Verplichting > 5 jaar	Totaal verplichtingen
Lease bedrijfsauto's	divers (2024-2028)	€ 51.782	€ 54.002	€ 96.439	€ 0	€ 150.441
Huur/medegebruik	divers (2024-2034)	554.638	468.759	1.339.257	1.847.304	3.655.320
Kopieermachines	31-03-2027	74.896	77.856	175.176	0	253.032
IT helpdesk diensten	28-02-2025	208.524	212.458	35.410	0	247.868
Energie (gas/elektriciteit)	31-12-2025	968.984	2.495.006	2.495.006	0	4.990.012
ERP-software	28-02-2029	233.181	264.098	1.056.390	44.016	1.364.504
Afvalverwerking	31-12-2024	130.071	132.727	0	0	132.727
Leermiddelen	31-08-2024	687.501	458.334	0	0	458.334
Sanitaire middelen	30-04-2029	83.611	102.440	409.761	34.147	546.348
Schoolmeubilair	31-07-2027	188.020	451.249	1.165.726	0	1.616.975
Kantoorartikelen	31-12-2026	159.948	163.066	326.132	0	489.198
Koffiemachines	divers (2024-2026)	145.360	109.395	62.813	0	172.208
Schoonmaak	31-12-2026	1.141.450	1.815.624	3.631.249	0	5.446.873
Totaal		€ 4.627.966	€ 6.805.014	€ 10.793.359	€ 1.925.467	€ 19.523.840

Bankgaranties

Er zijn twee lopende bankgaranties, beide afgegeven door de Rabobank. Een bankgarantie ter hoogte van € 40.113 ten behoeve van huurverplichtingen voor kantoorruimte in Arnhem betreffende het lopende contract (eindigend op 30-11-2024), en ter hoogte van € 72.086 ten behoeve van huurverplichtingen betreffende het nieuwe contract (ingaaend op 01-12-2024).

Eigendom registergoederen

De Onderwijsspecialisten is eigenaar van de volgende registergoederen:

- Inzake Vluchtheuvellaan 4 te 6671 DN Zetten:
De helft van het recht van opstal voor de grond en het zich daarop bevindende schoolgebouw met verder aanbehoren.
- Inzake Vluchtheuvellaan 4a:
Het volledige recht van erfpacht en het daarvan afhankelijk recht van opstal voor het schoolgebouw met verder aanbehoren.

Er zijn geen economische voordelen verbonden aan het eigendom van deze registergoederen.

Beroepsprocedure

Per 1 januari 2023 is de bekostiging van het primair onderwijs na wetswijziging vereenvoudigd. Daarmee is de bekostigingssystematiek gewijzigd.

Bij de overgang van de oude naar de nieuwe bekostigingssystematiek zijn schoolbesturen door de regelgeving en besluitvorming van de minister met een groot materieel probleem geconfronteerd. Waar de schoolbesturen in een (school)jaar normaal gesproken 100% aan bekostiging ontvangen, is dat in de overgang naar de nieuwe bekostigingssystematiek circa 93% voor het schooljaar 2022/23. Schoolbesturen in de PO-sector werden daardoor in de periode augustus tot en met december 2022 door de minister met circa 7% gekort op hun bekostiging. Dit komt voor ons schoolbestuur neer op € 6.234.467. Dit bedrag is – evenals vorig jaar – niet als vordering op de balans per 31 december 2023 opgenomen.

De minister stelt zich op het standpunt dat dit materieel grote probleem voor het schoolbestuur slechts ‘een boekhoud-technische correctie [is] aangezien de totale bekostiging van het Rijk naar scholen niet wijzigt door de vereenvoudiging’. De overgang van een oude naar een nieuwe bekostigingssystematiek is echter niet louter een papieren exercitie; de keuzes die daarbij worden gemaakt hebben werkelijk een negatief effect op het onderwijsproces. De keuze van de minister om de schoolbesturen in 2022 fors minder bekostiging toe te kennen heeft reële consequenties.

Vandaar dat ons schoolbestuur samen met circa 230 schoolbesturen, juridisch begeleid door advocatenkantoor Stibbe en gecoördineerd vanuit de PO-Raad, gezamenlijk bezwaar hebben gemaakt tegen de beschikkingen voor de laatste vijf maanden van 2022. Dit bezwaar is op 30 november 2022 door de minister ongegrond verklaard. De financiële belangen en de relevante juridische vragen n.a.v. de beslissing op bezwaar van de minister zijn het volgens ons waard om de kwestie aan een onafhankelijke partij, zijnde de bestuursrechter, voor te leggen. Daarom hebben wij besloten om gezamenlijk met 221 schoolbesturen een beroep bij de rechtbank Midden-Nederland in te stellen tegen de beslissing op bezwaar van de minister. Op het moment van dit schrijven loopt deze beroepsprocedure nog. Een uitspraak wordt verwacht in de eerste helft van 2024.

3.5.10 Verbonden partijen

Het college van bestuur van De Onderwijsspecialisten maakt deel uit van het bestuur van een twintigtal samenwerkingsverbanden in het kader van Passend Onderwijs. Omdat er geen sprake is van ingebracht vermogen en ‘power to control’ vindt geen consolidatie plaats.

3.6 MODEL G: VERANTWOORDING GEOORMERKTE SUBSIDIES

Conform de verantwoordingsrichtlijn 'G1' zijn de subsidies als volgt te specificeren:

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidieverplichtingen geheel uitgevoerd en afgerond		
	kenmerk	datum			ja	nee	onderhanden
Lerarenbeurs 22-23	133713	20-07-2022	5.568	€ 5.568	x		
Lerarenbeurs 22-23	134516	20-07-2022	10.368	10.368	x		
Lerarenbeurs 22-23	133057	20-07-2022	12.960	12.960	x		
Lerarenbeurs 22-23	133881	20-07-2022	12.960	12.960	x		
Lerarenbeurs 22-23	132334	20-07-2022	5.832	5.832	x		
Lerarenbeurs 23-24	140494	17-07-2023	5.736	5.736			x
Lerarenbeurs 23-24	139432	17-07-2023	13.350	13.350			x
Lerarenbeurs 23-24	142091	17-07-2023	10.680	10.680			x
Lerarenbeurs 23-24	144156	17-07-2023	10.680	10.680			x
Lerarenbeurs 23-24	141283	17-07-2023	6.675	6.675			x
Lerarenbeurs 23-24	144399	17-10-2023	7.051	7.051			x
Zij-instroom 2023	232539993	21-11-2022	25.000	25.000	x		
Zij-instroom 2023	326239999	19-09-2023	25.000	25.000	x		
Zij-instroom 2023	328339997	10-10-2023	25.000	25.000	x		
Zij-instroom 2023	308839996	29-03-2023	25.000	25.000	x		
Zij-instroom 2023	327039977	27-09-2023	25.000	25.000	x		
Zij-instroom 2023	308139983	22-03-2023	25.000	25.000	x		
Zij-instroom 2023	308139982	22-03-2023	25.000	25.000	x		
Zij-instroom 2023	303439993	03-02-2023	25.000	25.000	x		
Zij-instroom 2023	327839933	05-10-2023	25.000	25.000	x		
'Regionale aanpak personeelstekort 22-23'	RAP220016	05-08-2022	192.500	192.500	x		
'Regionale aanpak personeelstekort 23'	RAP23024	02-08-2023	80.185	80.185			x
Impuls en Innovatie bewegingsonderwijs	IIB210042	14-12-2021	70.000	70.000	x		
Intensivering en verbreding regionale samenwerking kansengelijkheid in het onderwijs	GKO22-002	16-06-2022	100.000	100.000			x
Verbetering basisvaardigheden	VBV22-PO-1984	11-11-2022	95.139	95.139			x
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-1167	12-07-2023	34.000	17.000			x
Verbetering basisvaardigheden	VBV23-PO-4938	31-05-2023	116.000	58.000			x
Totaal Model G 2023				€ 939.685			

3.7 TOELICHTING STAAT VAN BATEN & LASTEN 2023

Verslagjaar 2023 wordt afgesloten met een negatief saldo van € 3,4 miljoen. Begroot was een tekort van € 4,6 miljoen. Het resultaat 2023 is als volgt samengesteld:

Resultaat 2023	TOTAAL
Resultaat normale bedrijfsuitoefening	-1.500.000
NPO onderbesteding	437.399
Vooruitontvangen bekostiging	828.000
Mutatie voorzieningen	-689.441
Beleidsintensiveringen	-2.500.000
Totaal resultaat	-3.424.042

In het schooljaar 2022/2023 zijn nog NPO-gelden ontvangen en niet volledig tot besteding gekomen. Het NPO-resultaat wordt gegeven de toekenningsgrond (lumpsum bekostiging, matching met de uitgaven is daarmee uitgesloten) als bestemmingsreserve tijdelijk toegevoegd aan het eigen vermogen.

- Een tekort uit normale bedrijfsuitoefening van - € 1,5 miljoen. Begroot voor 2023 is een sluitende exploitatie uit normale bedrijfsuitoefening. Het tekort is incidenteel en komt met name voort uit de eenmalige formatieve impuls van 30 fte voor schooljaar 2023-2024.
- Een batig saldo op de NPO inkomsten en uitgaven in 2023 van € 0,4 miljoen. De NPO bekostiging is beëindigd per 31 juli 2023, de uitgaven betreffen het gehele kalenderjaar. Het batig saldo wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserves NPO en zal in 2024 en de eerste helft van 2025 conform het NPO plan tot besteding komen.
- Van het resultaat maakt deel uit vooruit ontvangen bekostiging 2024 in het kader van de afbouwregeling Expertisebekostiging tot een bedrag van € 0,8 miljoen. Regelgeving staat niet toe deze als opbrengsten in 2024 te verantwoorden.
- Tot een bedrag van € 0,6 miljoen is additioneel gedoteerd aan voorzieningen. Het betreft met name een toevoeging aan de voorziening langdurig zieken, jubileumuitkeringen en duurzame inzetbaarheid. De dotatie aan de voorziening meerjaren onderhoud uit hoofde van de stelselwijziging maakt geen deel uit van de extra dotaties en wordt verwerkt per 1 januari 2024.
- Er zijn extra bestedingen gerealiseerd conform het jaarplan 2023 met betrekking tot arbeidsmarktbenadering, deskundigheidsbevordering, banenimpuls, anders organiseren en ICT tot een bedrag van € 2,5 miljoen. De meerkosten van de formatieve impuls van 30 fte maken van deze kosten geen deel. De incidentele meerkosten worden tot de kosten uit normale bedrijfsuitoefening gerekend.

3.7.1 Rijksbijdrage

In 2023 is totaal aan Rijksbijdragen € 125,6 miljoen (vorig jaar € 113,1 miljoen) gerealiseerd.

De bekostiging vindt overwegend plaats door het Ministerie van OCW op basis van leerlinggebonden basisbekostiging, ondersteuningsbekostiging en extra EMB-ondersteuning.

De ondersteuningsbekostiging wordt door het Ministerie van OCW direct verrekend met de regionale samenwerkingsverbanden.

In beperkte mate heeft aanvullende bekostiging plaatsgevonden op basis van onderwijsarrangementen en incidentele bekostiging.

De Rijksbijdragen zijn als volgt te specificeren:

Overzicht rijksbijdrage	2023	Begroting 2023	2022
Rijksbijdrage OCW			
Personeel	112.386.881	108.484.692	79.708.125
Personeels-/arbeidsmarktbeleid (Pamb)	42.760	0	3.757.942
Materieel	0	0	9.013.138
Totaal rijksbijdrage	112.429.641	108.484.692	92.479.205
Overige subsidies OCW			
Niet-geoormerkte OCW	9.615.559	8.024.443	15.060.804
Geoormerkte OCW	0	0	0
Bijzondere bekostiging PO	243.847	150.604	245.279
Totaal overige subsidies OCW	9.859.406	8.175.047	15.306.083
Inkomensoverdracht van rijksbijdrage			
Groebekostiging	549.908	0	3.050.076
Arrangementen	1.039.288	610.974	548.752
Detachering	1.716.465	2.235.300	1.797.142
Totaal inkomensoverdracht van rijksbijdrage	3.305.661	2.846.274	5.395.970
Totaal rijksbijdrage	125.594.708	119.506.013	113.181.258

De Rijksbijdrage 2023 bij De Onderwijsspecialisten heeft volledig betrekking op po-Rijksbijdragen.

Per 1 januari 2023 heeft er een vereenvoudiging van de bekostiging plaatsgevonden. De bekostiging wordt vanaf dit moment ontvangen in één totaalbedrag. Een onderscheid in personele bekostiging, personeels- en arbeidsmarktbeleid en materiële bekostiging wordt niet langer gemaakt.

De niet-geoormerkte overige subsidies OCW betreffen voornamelijk NPO-gelden, werkdrukmiddelen, EMB-gelden, bijzondere bekostiging voor Gesloten Jeugdzorg Instellingen (GJI) inzake Meforta College en de garantiebekostiging, waarbij in 2023 een bedrag inzake de overgangsregeling is ontvangen aangezien deze regeling per 1 januari 2024 komt te vervallen. Hier zal een bestemmingsreserve aan het eigen vermogen worden toegevoegd.

3.7.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

De baten zijn als volgt te specificeren:

Overige overheidsbijdragen en subsidies	2023	Begroting 2023	2022
Provinciale bijdragen en subsidies	€ 0	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	1.678.747	822.040	1.484.468
Totaal overige overheidsbijdragen en subsidies	€ 1.678.747	€ 822.040	€ 1.484.468

De overige gemeentelijke bijdragen betreffen met name gymzaalvergoedingen, vergoedingen voor zwembles, huisvestingsgelden en tegemoetkoming voor de combinatiefunctionaris. In 2023 heeft een verschuiving plaatsgevonden. In 2022 werd voor € 114.000 aan loonkostensubsidies van de gemeente verantwoord als bate bij de personeelslasten (vermindering van de Brutolonen en salarissen).

3.7.3 Overige baten

In 2023 is € 4,0 miljoen gerealiseerd aan overige baten. De overige opbrengsten zijn als volgt te specificeren:

Overzicht overige baten	2023	Begroting 2023	2022
Opbrengsten detacheringen	€ 1.541.831	€ 522.441	€ 1.593.846
ESF-opbrengsten	998.690	958.114	745.989
Opbrengsten verhuur	449.808	425.535	432.013
Brein Support	317.632	275.000	292.029
Ouderbijdrage	72.603	42.590	93.092
Overige dienstverlening	608.591	224.422	907.297
Totaal overige baten	€ 3.989.155	€ 2.448.102	€ 4.064.266

Opbrengsten detacheringen

Opbrengsten detacheringen betreffen voor een groot deel opbrengsten van de afdeling Dienstverlening (€ 571.000). Deze afdeling is erop gericht om de expertise van het speciaal onderwijs in te zetten binnen regulier onderwijs door middel van detachering van medewerkers.

Daarnaast bestaan de opbrengsten detacheringen uit opbrengsten voor inzet van personeel voor Uniek Sporten, de regionale invalpool en overige (incidentele) detacheringen naar met name andere onderwijsinstellingen.

ESF-opbrengsten

De ESF opbrengsten betreffen een vrijval van reserveringen en voorschotten uit voorgaande jaren.

Opbrengsten verhuur

Opbrengsten verhuur betreffen met name doorbelaste huur, bijkomende kosten en facilitaire diensten van school gebonden gebruikruimten aan derden.

Brein Support

Medewerkers van Brein Support helpen kinderen, jongeren en jongvolwassenen om te gaan met hun beperkingen als gevolg van niet-aangeboren hersenletsel (NAH).

Ouderbijdrage

De ouderbijdragen betreffen bijdragen voor speciale activiteiten zoals werkweken en schoolreisjes.

Overige dienstverlening

Opbrengsten uit overige dienstverlening betreffen een aantal incidentele opbrengsten zoals:

- subsidies voor 'gezonde school' (ca. € 100.000); en
- subsidie voor het project 'Burgerschap in Actie' (€ 50.000).

Daarnaast bestaat dit o.a. uit opbrengsten voor bijzondere activiteiten, opbrengsten kantine en verkoop van door leerlingen gemaakte artikelen.

3.7.4 Personele lasten

Het totaal aan personele lasten 2023 bedraagt € 117,3 miljoen en is als volgt te specificeren:

Specificatie personele lasten	2023	Begroting 2023	2022
Lonen en salarissen			
Brutolonen en salarissen	€ 81.856.166	€ 79.559.347	€ 70.877.577
Sociale lasten	13.494.372	11.503.767	11.119.738
Pensioenpremies	12.368.477	13.982.571	10.909.098
Totaal lonen en salarissen	€ 107.719.015	€ 105.045.685	€ 92.906.413
Overige personele lasten			
Dotaties personele voorzieningen	€ 362.743	€-104.616	€ 816.483
Overige personele lasten	686.408	115.817	157.976
personeel niet in loondienst	5.560.497	3.729.843	3.587.872
Reiskosten woon-werk	1.618.154	323.247	1.441.649
Dienstreizen	235.091	268.784	211.781
Totaal overige personele lasten	€ 8.462.893	€ 4.333.075	€ 6.215.761
Personeel en arbeidsmarktbeleid:			
Kosten ARBO	€ 859.638	€ 701.509	€ 660.575
Congressen / seminars/ studiedagen	105.974	73.212	72.969
Deskundigheidsbevordering	1.517.828	1.272.750	1.312.540
Totaal personeel en arbeidsmarktbeleid	€ 2.483.440	€ 2.047.471	€ 2.046.084
Af: uitkeringen	€-1.399.546	€-48.000	€-806.228
Totaal personele lasten	€ 117.265.802	€ 111.378.231	€ 100.362.030

De grootste verschillen met de realisatie 2022 en begroting zijn als volgt:

- De kosten lonen en salarissen zijn gestegen met € 14.810.000. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn een forse CAO-loonsverhoging per 1 juli 2023 van 10% en daarnaast een forse stijging in fte van 7,5%.
- De kosten dotaties personele voorzieningen worden niet begroot, met uitzondering van onttrekkingen aan de voorziening passend onderwijs.
- De overige personele lasten zijn gestegen met € 530.000. De eindheffing WKR is hier verantwoord, en werd in 2022 nog als overige instellingslasten verantwoord. De hoge eindheffing is het gevolg van de aangeboden fietsregeling en het personeelsfeest dat in 2023 gehouden is voor alle medewerkers (eens in de 5 jaar).
- De kosten personeel niet in loondienst zijn gestegen met € 1.970.000. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn enerzijds een hoog ziekteverzuim in 2023 en anderzijds een erg krappe arbeidsmarkt. De kosten personeel niet in loondienst bedragen ultimo 2023 4,7% van de totale loonsom (2022: 3,6%).
- De fiscale uitruil van reiskosten woon-werk is niet begroot.
- Ontvangen uitkeringen zijn gestegen (kosten gedaald) met € 590.000. Vanaf 2 augustus 2022 wordt 70% vergoeding ontvangen van het UWV voor aanvullend geboorteverlof en voor ouderschapsverlof in het eerste levensjaar van het kind.

De gemiddelde personele inzet in 2023 bedroeg 1.343 fte (2022: 1.250 fte).

3.7.5 Bezoldiging bestuurders en toezichthouders

De bezoldiging van de bestuurders vindt plaats conform de cao bestuurders voor het funderend onderwijs. Op basis van de cao bestuurders po is de inschaling gebaseerd op de grootte van het schoolbestuur en de omvang van het gewogen leerlingenaantal. Voor alle binnen de organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking geldt dat zij in 2023 geen dienstbetrekking als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen hebben gehad.

De WNT bezoldiging van de bestuurders was in 2023 als volgt:

Bedragen in €	H.J.M. Loeffen	A.A. Berendsen
Functiegegevens	Lid CvB	Voorzitter CvB
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging 2023		
Beloning en belastbare onkostenvergoedingen	173.927	177.045
Beloningen betaalbaar op termijn	23.247	23.247
Subtotaal	197.174	200.292
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	202.000	202.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	197.174	200.292
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		
Functiegegevens	Lid CvB	Voorzitter CvB
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging 2022		
Beloning en belastbare onkostenvergoedingen	170.129	173.248
Beloningen betaalbaar op termijn	19.624	19.624
Subtotaal	189.753	192.872
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	196.000	196.000
Totale bezoldiging	189.753	192.872

Conform de WNT richtlijnen heeft de raad van toezicht in haar vergadering van 12 december 2022 een besluit genomen over de maximale bezoldiging van de leden van het college van bestuur. De maximale bezoldiging is gebaseerd op de criteria omzetklasse, leerlingaantal en aantal onderwijssoorten. Daarbij is uitgegaan van respectievelijk de begroting 2021, de bekostigde aantallen leerlingen per 1 februari 2022 en het onderwijsaanbod in 2022. Dit leidt tot een score van 16 complexiteitspunten.

De score is als volgt samengesteld:

Omzet klasse (75 tot 125 miljoen)	8
Aantal leerlingen (2.500 tot 10.000)	3
Gewogen onderwijssoorten (so, sbo, vso, VMBO en HAVO)	5
	16

Op basis van de berekende score valt De Onderwijsspecialisten voor 2023 in WNT klasse F.

De maximale bezoldiging in klasse F in 2023 is vastgesteld op € 202.000. De werkelijke bezoldiging van het college van bestuur voor 2023 is vastgesteld conform de richtlijn Harmonisatie cao onderwijsbestuurders funderend onderwijs en cao afspraken 2022.

De bezoldiging van de RvT voor 2023 is vastgesteld op 3,5% van het geldende WNT-maximum voor bestuurders. Voor 2023 komt deze vergoeding hiermee op 3,5% van €202.000 zijnde afgerond €7.000 (voorzitter RvT +50%). Deze vergoeding valt binnen de richtlijnen die zijn vastgesteld door VTOI-NTVK.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2023 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

De bezoldiging van de toezichthouders is als volgt:

Bedragen in €	J.M. Arink	C.H. Achterberg	J.H.A. van Oostrum	M.L. van Loon	J.H.M. Hermsen	F.J. Boerstool	A.M. Boone
Functiegegevens	Lid RvT	Lid RvT	Vrz RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2023							
Bezoldiging	7.470	7.470	10.970	7.470	7.470	7.470	7.470
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	20.200	20.200	30.300	20.200	20.200	20.200	20.200
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	7.470	7.470	10.970	7.470	7.470	7.470	7.470
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022							
Functiegegevens	Lid RvT	Lid RvT	Vrz RvT	Lid RvT	Lid RvT		Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 -31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1-31/12	1/1 - 31/12		1/1- 31/12
Bezoldiging 2022							
Totale bezoldiging	6.471	6.471	9.471	6.471	6.471		6.471
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	19.600	19.600	29.400	19.600	19.600		19.600

3.7.6 Afschrijvingen

In 2023 bedroegen de afschrijvingslasten ruim € 2,4 miljoen, deze zijn als volgt te specificeren:

Specificatie afschrijvingen	2023	Begroting 2023	2022
Software	€ 39.716	€ 51.759	€ 70.305
Inventaris beheer	771.216	722.020	662.716
Hardware	1.133.922	983.680	1.007.049
Bedrijfsauto's	49.245	37.854	34.809
Machines & installaties	127.020	122.338	125.408
Meubilair	270.011	272.512	261.418
Onderwijsleerpakketten	216.900	154.878	186.666
Subtotaal afschrijvingen	€ 2.608.030	€ 2.345.041	€ 2.348.371
Afschrijving investeringssubsidies	-188.082	-142.890	-174.811
Boekverlies	16.269	0	59.437
Totaal afschrijvingen	€ 2.436.217	€ 2.202.151	€ 2.232.997

De gerealiseerde afschrijvingen 2023 zijn hoger doordat eind 2022 is besloten tot uitgifte van laptops aan alle medewerkers in het kader van informatieveiligheid en goed werkgeverschap, met als gevolg een forse stijging in geactiveerde hardware.

Ten gunste van de afschrijvingskosten komt een vrijval uit toegekende investeringssubsidies. In 2023 zijn opnieuw veel investeringssubsidies toegekend, waardoor de vrijval hoger is dan vorig jaar.

Ten laste van de afschrijvingen komen eventuele boekverliezen door buitengebruikstelling of verkoop van activa.

3.7.7 Huisvestingslasten

In 2023 bedroegen de huisvestingslasten € 7,4 miljoen, deze zijn als volgt te specificeren:

Specificatie huisvestingslasten	2023	Begroting 2023	2022
Energie en heffingen	1.533.388	1.344.726	1.112.739
Huur gebouwen en overige kosten	1.420.545	1.195.650	1.292.070
Onderhoud gebouwen	3.235.463	2.395.352	2.865.831
Schoonmaakkosten	1.218.100	1.161.500	1.164.137
Totaal huisvestingslasten	7.407.496	6.097.228	6.434.777

Ten opzichte van 2022 zijn de lasten toegenomen met € 1,0 miljoen (15,1%). Belangrijkste oorzaken hiervan zijn de fors hogere tarieven voor energielevering en extra dotaties aan onderhoudsvoorzieningen voor diverse scholen omdat de bestaande voorziening niet toereikend bleek te zijn.

3.7.8 Overige lasten

De overige instellingslasten 2023 bedragen € 9,1 miljoen, inclusief de kosten van lesmaterialen van € 3,2 miljoen. De overige lasten zijn als volgt te specificeren:

Specificatie overige lasten	2023	Begroting 2023	2022
Administratie en beheerslasten			
Accountantskosten	€ 121.877	€ 70.000	€ 108.650
Kantoorartikelen	151.866	122.300	137.942
Drukwerk (briefpapier.etc)	122.425	111.700	125.757
ERP-systeem	233.181	233.181	199.644
Advies- en onderzoekskosten	314.741	439.050	325.203
Administratieve beheerskosten	75.335	28.750	83.188
Totaal administratie en beheerslasten	€ 1.019.425	€ 1.004.981	€ 980.384
Inventaris, apparatuur en leermiddelen			
Lesmaterialen	€ 3.249.925	€ 2.951.879	€ 2.653.050
Onderhoud en aanschaf inventarissen	469.370	404.000	515.614
Onderhoud software en computerbenodigdheden	654.795	810.319	802.278
Totaal inventaris, apparatuur en leermiddelen	€ 4.374.090	€ 4.166.198	€ 3.970.942
Overige			
Abonnementen	€ 38.264	€ 43.385	€ 49.293
Cadeau- en representatie	1.038.450	283.116	1.027.774
Communicatiekosten	239.793	489.550	371.019
ESF-kosten	62.100	13.600	59.943
Huishoudelijke uitgaven	117.134	165.940	141.601
Sanitaire middelen	130.023	50.300	81.037
Verhuis en opslagkosten	37.637	19.700	100.049
Beschermende kleding	17.151	11.500	16.003
Kosten projecten	133.935	91.500	71.289
Kantinekosten	456.171	298.000	363.455
Afvalverwerking	161.000	138.900	154.030
Autokosten	159.053	121.000	137.720
Overige instellingskosten	434.685	259.902	275.294
Contributies	219.308	182.142	256.144
Porti	28.894	33.100	34.735
Reproductiekosten	156.205	144.000	146.538
Telefoon	235.502	195.500	247.876
Totaal overige	€ 3.665.305	€ 2.541.135	€ 3.533.800
Totaal overige lasten	€ 9.058.820	€ 7.712.314	€ 8.485.126

De grootste verschillen met de realisatie 2022 en begroting zijn als volgt:

- De kosten voor lesmaterialen zijn gestegen met 600.000. Een belangrijke oorzaak hiervan is een hoger leerlingaantal. Daarnaast zijn door Europese aanbesteding de kosten voor leerboeken bij vso-scholen fors gestegen (de huidige leverancier is van oorsprong geen leverancier van vo-materiaal).
- De kosten voor onderhoud software en computerbenodigdheden zijn gedaald met € 150.000. In 2022 zijn veel eenmalige kosten gemaakt (implementatie fusyon roostering, migratie azure, einde overeenkomst Exact).
- De onder cadeau- en representatiekosten verantwoorde kosten voor het in 2023 gehouden personeelsfeest zijn niet begroot. Daarnaast zijn de kosten voor kerstpakketten fors hoger (o.a. door stijging in fte). In 2022 werd hier de eindheffing WKR geboekt, die is in 2023 verantwoord als overige personele lasten.
- De communicatiekosten zijn gedaald met € 130.000. In 2022 zijn alle schoolgidsen aangepast, kosten voor een bedrijfsfilm en web video's lopen nog wel door in 2023.
- De overige instellingskosten zijn gestegen met € 160.000. In 2022 was er sprake van een vrijval vanuit de voorziening dubieuze debiteuren, in 2023 is er juist weer extra gedoteerd omdat er met enkele samenwerkingsverbanden discussie is over de vangnetregeling.

De accountantskosten zijn als volgt te specificeren:

Specificatie accountantskosten	2023	Begroting 2023	2022
Jaarrekeningcontrole	€ 111.103	€ 70.000	€ 78.650
Andere controleopdrachten	10.774	0	30.000
Totaal accountantskosten	€ 121.877	€ 70.000	€ 108.650

De accountantskosten zijn in 2023 hoger dan begroot doordat tot 2022 kosten werden verantwoord in het jaar waarin de werkzaamheden werden uitgevoerd. In 2023 is dit gewijzigd in het toerekenen van de kosten aan het jaar waar ze betrekking op hebben, waardoor eenmalig zowel de kosten voor de jaarrekeningcontrole 2022 (uitgevoerd in mei 2023) als die voor 2023 (uitgevoerd in mei 2024) in boekjaar 2023 zijn verantwoord.

3.7.9 Financiële baten en lasten

In 2023 bedroegen de financiële baten en lasten € 1,5 miljoen. De financiële baten en lasten zijn als volgt te specificeren:

Specificatie financiële baten en lasten	2023	Begroting 2023	2022
Ontvangen interest	€ 1.336.346	€ 0	€ 142.943
Ontvangen dividend	39.196	0	32.665
Koersresultaat beleggingen	133.118	0	-286.542
Betaalde interest en bankkosten	-26.977	-13.184	-28.295
Totaal	€ 1.481.683	€ -13.184	€ -139.229

De ontvangen interest betreft rentebaten over bancaire tegoeden. Transactiekosten met betrekking tot mutaties in de beleggingsportefeuille zijn verantwoord als bankkosten.

3.8 RESULTAAT

Het resultaat van - € 3.424.042 is als volgt verwerkt in het eigen vermogen:

Resultaatsverdeling 2023	
Algemene reserve	€ -3.163.896
Bestemmingsreserves publiek	-415.378
Bestemmingsreserves privaat	155.232
Totaal mutatie eigen vermogen	€ -3.424.042

3.9 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Activa en passiva zijn opgenomen voor de nominale waarde, tenzij in deze toelichting anders wordt vermeld. Er is geen sprake van een ernstige onzekerheid met betrekking tot de continuïteit van de stichting.

4

OVERIGE GEGEVENS

4.1 STATUTAIRE REGELING OMTRENT BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

In de statuten zijn geen bepalingen opgenomen over de bestemming van het resultaat.

4.2 CONTROLEVERKLARING

(controleverklaring zie volgende pagina)

5

BIJLAGEN

ONDERDEEL UITMAKEND

VAN DE JAARREKENING

5.1 ALGEMENE INSTELLINGSGEGEVENS

Statutaire naam: Stichting De Onderwijsspecialisten.

De verkorte naam: De Onderwijsspecialisten.

De stichting is opgericht bij notariële akte de dato 3 november 1994.

De statuten zijn gewijzigd bij notariële akte van 4 juli 2006,

28 november 2008, 27 december 2011 en 19 december 2019.

De stichting stelt zich uitsluitend ten doel:

- a het geven van onderwijs in de zin van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de Expertisecentra en het daartoe in stand houden en oprichten van scholen voor (speciaal) basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs;
- b het ontplooiën van activiteiten die dienstbaar zijn aan het geven van (speciaal) basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs;
- c het in stand houden van onderwijsvoorzieningen die een directe samenhang hebben met de scholen die de stichting in stand houdt;
- d het aangaan van samenwerkingsverbanden met derden gericht op het geven van (speciaal) basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs dan wel de activiteiten die dienstbaar zijn aan het geven van (speciaal) basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs.

Missie

Wij zetten ons onvoorwaardelijk in voor de ontwikkeling van elke leerling. Met als doel: voor elke leerling een volwaardige plek in de samenleving.

Visie

Wij stimuleren de groei van onze leerlingen, zowel cognitief, lichamelijk als sociaal-emotioneel. Wij vergroten hun mogelijkheden, gericht op doorstuderen of een toekomstige werkplek. Maar ook gericht op wonen, werken en leven. Wij onderscheiden ons door onze geïntegreerde kennis van onderwijs, gedrag en zorg. Onze begeleiding stemmen wij af met ouders en partners in het regulier onderwijs, (jeugd)zorg of revalidatie.

5.2 DE ORGANISATIESTRUCTUUR

Binnen De Onderwijsspecialisten wordt gewerkt met een college van bestuur en een raad van toezicht. Het college van bestuur geeft leiding aan het centrale management. Het centrale management bestaat uit twee directeuren, de directeur Bedrijfsvoering en directeur Onderwijs.

Organisatiestructuur	Locatie	Naam	Functie
De Onderwijsspecialisten			
College van bestuur	Arnhem	Mw. A.A. Berendsen	Voorzitter
College van bestuur	Arnhem	Dhr. H.J.M. Loeffen	Lid
Onderwijs	Arnhem	Mw. C.B.M. van Helvoirt	Directeur
Bedrijfsvoering	Arnhem	Dhr. T.C. Vos	Directeur
Scholen regio Zuidwest Veluwe			
De Toekomst, vso	Ede	Mw. P. van Osch	Directeur
De Wegwijzer, so	Ede	Mw. J. van de Hoef	Directeur
De Blink so, vso	Veenendaal	Mw. M. van Berlo	Directeur
De Fonkel, so	Ede	Mw. S. Anttila - Vos	Directeur
Vester College, vso	Ede	Mw. G. de Groot	Directeur
Scholen regio Arnhem			
Lichtenbeek, so	Arnhem	Dhr. M. Vooren	Directeur
Mariëndael, VMBO, vso	Arnhem	Dhr. M. Faaij	Directeur
Prisma College, vso	Arnhem	Dhr. M. Klapwijk	Directeur
De Ommezwaai, so	Arnhem	Mw. L. Smallegange	Directeur
Briant College, vso	Arnhem	Dhr. H. Hentenaar	Directeur
Floriant, so	Arnhem	Dhr. S. van der Zande	Directeur
Scholen regio Oost Gelderland / Achterhoek			
De Rabot, so	Didam	Mw. L. Lindeman	Directeur
De Ziep, vso	Didam	Mw. M. Kleinpenning	Directeur
Mariëndael, so	Doetinchem	Mw. M. Beumer	Directeur
SAM, sbo	Doetinchem	Dhr. H. van Katwijk	Directeur
Hamalandschool, so	Lichtenvoorde	Mw. M. Beumer	Directeur
Anne Flokstraschool, so, vso	Zutphen	Dhr. R. Wartena	Directeur
Het Bariet, vso	Lichtenvoorde	Dhr. J. van de Weerd	Directeur

Organisatiestructuur	Locatie	Naam	Functie
Scholen regio Stedendriehoek			
Het Kroonpad, so, vso	Apeldoorn	Mw. E. Oostenrijk	Directeur
Het Hofpark, so	Apeldoorn	Mw. L. Wortelboer	Directeur
Gentiaan College, vso	Apeldoorn	Mw. H. Zijlstra	Directeur
De Linde, so	Deventer	Dhr. H. de Haan	Directeur
De Linde, vso	Deventer	Dhr. J. Vernooij	Directeur
De Bolster, vso	Voorst en Apeldoorn	Dhr. S. Jans	Directeur
Scholen regio Oosterbeek			
Vierbeek College, vso	Oosterbeek	Dhr. W. van Schaik	Directeur
De Vaart, so, locatie Utrechtseweg	Oosterbeek	Dhr. W. van Schaik	Directeur
Vierbeek College, vso bovenbouw, locatie Wijnand van Arnhemweg	Oosterbeek	Mw. G. van Moorsel	Directeur
De Brouwerij, vso	Oosterbeek	Mw. G. van Moorsel	Directeur
Scholen regio Zetten			
Meforta College, vso	Zetten	Dhr. K.J. Schreuders Mw. S. Passau	Directeur Directeur